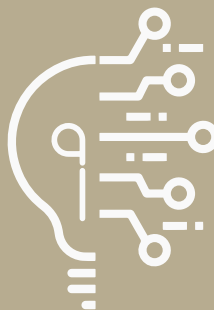

แผนปฏิบัติการ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/๒๕๐๕๖

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อ้างถึง หนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๐๐๒.๗/๒๕๖๗

ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๑๐๐๓/๒๐๖๘

ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ด่วนที่สุด ที่ อว (ปร) ๐๒๑๓/๒๑๓๕๔ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗

๓. สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๗๐๗/๔๑ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗

๔. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๗/๓๒๙

ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗

๕. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ที่ กสท.สย. ๔๓๔๒/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗

ตามที่ได้เสนอเรื่อง (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้เสนอความเห็นและข้อสังเกตไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ ลงมติเห็นชอบตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงบประมาณรวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้าย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณัฐม ธีวรงค์)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๓๓ (ณัฐติยา), ๑๕๒๒ (ทรัพย์สิน)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@soc.go.th

บัญชีรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แจ้งเรื่อง (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ให้ทราบ ดังนี้

.....

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๗. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ
๘. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
๙. เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๐. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คำนำ

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ เป็นแผนหลักของประเทศด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในมาตรา ๖ ที่กำหนดให้ภาคีดำเนินการจัดทำกลยุทธ์หรือแผนระดับชาติ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยนำกรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) ที่ได้รับความเห็นชอบจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ ๑๕ มาถ่ายทอดเป็นแผนและเป้าหมายในระดับประเทศเพื่อร่วมมือกับประชาคมโลกในการหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก ภายใต้โครงการ Global Biodiversity Framework Early Action Support (GBF-EAS) ซึ่งเป็นการดำเนินงานร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ประเทศไทย บริษัท ยูไนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด และความร่วมมือทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Finance Initiative: BIOFIN) UNDP ประเทศไทย โดยมีกระบวนการในการดำเนินงานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชนและสถาบันการเงิน กลุ่มชุมชนท้องถิ่น รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ เยาวชน สตรี ผู้มีความหลากหลายทางเพศ และหน่วยงานหลักภายในประเทศของอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง ในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผน

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ พร้อมทั้งเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๗๓ (ค.ศ. ๒๐๓๐) โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำส่งแผนปฏิบัติการฯ และเป้าหมายระดับชาติฯ ดังกล่าว ให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอขอบคุณคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ คณะอนุกรรมการบูรณาการการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนจากหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วนจะร่วมมือกันขับเคลื่อนและผลักดันการดำเนินงานตามแผนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และมุ่งสู่การดำเนินงานที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ (Nature Positive) เพื่อสร้างเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีควบคู่กับการมีธรรมชาติที่สมบูรณ์ ยั่งยืน คงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของมนุษย์ต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

	หน้า	
ส่วนที่ ๑	บทสรุปผู้บริหาร	๑
ส่วนที่ ๒	สถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและนโยบายที่เกี่ยวข้อง	๕
	๒.๑ สถานการณ์และภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ	๕
	๒.๒ นโยบายและทิศทางการพัฒนาในระดับนานาชาติ	๑๒
	๒.๓ นโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับประเทศ	๑๓
	๒.๔ ข้อเสนอแนะทางการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	๑๔
ส่วนที่ ๓	ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕	๑๗
ส่วนที่ ๔	ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐	๒๒
	๔.๑ แผนระดับที่ ๑	๒๒
	๔.๒ แผนระดับที่ ๒	๒๒
	๔.๓ แผนระดับที่ ๓	๒๕
ส่วนที่ ๕	แนวคิด วิธีการ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลาย ทางชีวภาพ	๓๐
	๕.๑ การประเมินสถานการณ์และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย	๓๐
	๕.๒ หลักการและแนวทาง	๓๒
	๕.๓ วิธีและกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	๓๕
	๕.๔ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และเป้าหมายระดับชาติ	๓๗
	๕.๕ ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และกรอบงาน คุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (KM-GBF)	๔๐
ส่วนที่ ๖	แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	๔๒
	๖.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การอนุรักษ์ พันธุ์ และจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลาย ทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	๔๒
	๖.๑.๑ เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มีความสำคัญทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ ที่มีประสิทธิภาพ	๔๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๖.๑.๒ เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ ป่าไม้ ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ	๔๗
๖.๑.๓ เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและ ชนิดพันธุ์ธรรมชาติ ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และ สัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน	๕๔
๖.๑.๔ เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียว ในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	๖๑
๖.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๖๘
๖.๒.๑ เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ บนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ และรายได้ของประชาชน	๖๘
๖.๒.๒ เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิต และบริการ รวมถึงการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว	๗๒
๖.๒.๓ เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปัน ผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรพันธุกรรม	๗๖
๖.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	๘๐
๖.๓.๑ เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ	๘๐
๖.๓.๒ เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๘๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๖.๓.๓ เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหาร จัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้ เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ	๙๑
๖.๓.๔ เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ และความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และ นวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ	๙๙
๖.๓.๕ เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบ ปฏิบัติที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อ บรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลาย ทางชีวภาพ	๑๐๓
ส่วนที่ ๗ แนวทางการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน	๑๐๖
๗.๑ แนวทางการขับเคลื่อนแผน	๑๐๖
๗.๒ แผนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	๑๐๙
เอกสารอ้างอิง	๑๑๑
ภาคผนวก	๑๑๔
ภาคผนวก ก ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	ก-๑
ภาคผนวก ข ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วย ความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	ข-๑
ภาคผนวก ค บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	ค-๑
ภาคผนวก ง คำอธิบายตัวชี้วัด	ง-๑
อักษรย่อชื่อหน่วยงาน	

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ (National Biodiversity Action Plan: NBAP) เป็นเอกสารเชิงกลยุทธ์ที่ถูกออกแบบและจัดทำขึ้น เพื่อการดำเนินงานด้านการคุ้มครองอนุรักษ์ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนของประเทศไทย แผนฉบับนี้เป็นผลมาจากการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ที่ผ่านมา สถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคตที่คาดหวัง เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศอย่างรอบคอบและเท่าทันสถานการณ์ของโลก โดยผ่านการปรึกษาหารือร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่จะเผชิญกับปัญหาที่สำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ได้รับการออกแบบมาให้สอดคล้องกับกรอบงานคูนมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) ซึ่งมีการรับรองในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ ๑๕ (CBD COP ๑๕) เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งความสอดคล้องนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ความพยายามในการดำเนินงานของประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับโลก แต่ยังเสริมสร้างความมุ่งมั่นของประเทศไทยต่อข้อตกลงระหว่างประเทศ และทำให้ประเทศไทยมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับทั่วโลก นอกจากนี้ แผนฉบับนี้ยังแปลงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพไปสู่การปฏิบัติได้ในระดับต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน อีกทั้งทำให้เกิดความสอดคล้องและผสมผสานการดำเนินงานระหว่างพันธมิตรระดับชาติและระดับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการร่างแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ประกอบด้วยการรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ทั้งข้อมูลทางวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ และการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้เสีย การปรึกษาหารือเหล่านี้ได้จัดขึ้นผ่านเวทีการประชุม การสัมมนา และการสำรวจความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและหลากหลาย นอกจากนี้ ยังมีการทบทวนผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ เพื่อระบุช่องว่างและความท้าทายที่ยังคงมีอยู่ รวมถึงการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ความเสี่ยงและโอกาสในการคุ้มครอง อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

หลักการแนวทางที่ใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ นี้ประกอบด้วยหลักการยั่งยืน (sustainability) ที่เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หลักการมีส่วนร่วม (participation) ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม หลักการบูรณาการ (integration) ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงและประสานงานระหว่างนโยบายและแผนงานในทุกระดับ หลักการความยืดหยุ่น (resilience)

ที่เสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม และหลักการความเป็นธรรม (equity) ที่เน้นการแบ่งปันผลประโยชน์และการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม

แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่สำคัญสามประการ ซึ่งยุทธศาสตร์แรกคือ การเสริมสร้างศักยภาพในการอนุรักษ์ โดยการเพิ่มการปกป้องที่อยู่อาศัยและชนิดพันธุ์ที่สำคัญผ่านการปรับปรุงแนวทางการจัดการ การขยายพื้นที่คุ้มครอง และการพัฒนามาตรการต่าง ๆ เพื่อปกป้องชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม **ยุทธศาสตร์ที่สอง**คือการส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นอย่างดียุติธรรมและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการจัดการที่ยั่งยืนของพื้นที่เกษตร ป่าไม้ ท้องเที่ยว และประมง เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและไม่ทำลายธรรมชาติ **ยุทธศาสตร์ที่สาม**คือการผนวกความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพเข้าในนโยบายระดับชาติและภาคส่วน กระบวนการวางแผน และโครงการพัฒนา โดยมีการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพเข้ากับนโยบายและแผนงานในทุกภาคส่วนของการพัฒนา รวมถึง เครื่องมือ กลไกต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุน การเงิน แรงจูงใจและกฎหมาย

นอกจากนี้ แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ยังได้กำหนดเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติจำนวน ๑๒ เป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายเหล่านี้ได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองช่องว่างในการดำเนินการที่พบจากผลการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการฯ ฉบับก่อนหน้านี้ โดยวัตถุประสงค์ของแต่ละเป้าหมายมีดังนี้ **เป้าหมายที่หนึ่ง** เพื่อการลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญ โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ **เป้าหมายที่สอง**เพื่อให้พื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการคุ้มครองเพิ่มขึ้นและการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรม เพื่อให้มีพื้นที่ธรรมชาติที่ยังคงสภาพดีและสามารถสนับสนุนการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ได้ โดยการเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) กำหนดมาตรการฟื้นฟูและการจัดการที่เหมาะสม **เป้าหมายที่สาม**เพื่อเสริมสร้างสถานะการอนุรักษ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม โดยการกำหนดมาตรการปกป้องและการจัดการที่เหมาะสม **เป้าหมายที่สี่**เพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นของระบบนิเวศต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ โดยการพัฒนามาตรการปรับตัวและการจัดการที่เหมาะสม **เป้าหมายที่ห้า**เพื่อเพิ่มมูลค่าและรายได้ของชุมชนท้องถิ่นจากฐานทรัพยากรชีวภาพ โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ **เป้าหมายที่หก**เพื่อปรับปรุงการจัดการที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการท่องเที่ยว โดยการกำหนดมาตรการการจัดการที่เหมาะสม ส่งเสริมการทำเกษตร การจัดการป่าไม้ การจัดการทรัพยากรประมง และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่เจ็ด**เพื่อกำหนดมาตรการกลไกในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม โดยส่งเสริมการนำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้ **เป้าหมายที่แปด**เพื่อบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในดำเนินงานของทุกภาคส่วน โดยการจัดทำแนวทางการผนวกประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ และจัดทำแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับท้องถิ่น **เป้าหมายที่เก้า**เพื่อระดมทรัพยากรทางการเงินเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการระดมทรัพยากรทางการเงินจากแหล่งในประเทศและต่างประเทศ **เป้าหมายที่สิบ**เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการส่งเสริมความตระหนักรู้ โดยการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อใช้สนับสนุนการตัดสินใจ และเสริมสร้างความตระหนักรู้ในภาคส่วนต่าง ๆ **เป้าหมายที่สิบเอ็ด**เพื่อพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือในการ

ถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงงานวิจัย โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความร่วมมือทางวิชาการทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ และเป้าหมายที่สืบสองคือการเสริมสร้างกรอบนโยบายและกฎหมายเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการพัฒนากรอบนโยบายและกฎหมายที่เหมาะสม

แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ได้กำหนดเป้าหมายที่ท้าทายจากแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อช่วยปิดช่องว่างที่พบจากการประเมิน DPSIR (Driving forces, Pressures, State, Impact, Responses) ยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง มีเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ เพื่อเพิ่มการอนุรักษ์ที่อยู่อาศัยที่สำคัญและชนิดพันธุ์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ยุทธศาสตร์ที่สอง มีเป้าหมายในการเพิ่มมูลค่าและรายได้ของชุมชนท้องถิ่นจากสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพ บังคับใช้กฎระเบียบในเรื่องการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ และส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืนและการจัดการป่าไม้ที่มีความยั่งยืนเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่สาม มุ่งเน้นการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพเข้าในนโยบายและแผนของทุกภาคส่วน โดยผลักดันให้มีแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับท้องถิ่นอย่างน้อย ๕ ฉบับ และมีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาและการวางแผนระดับชาติสามารถประสานงานและส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อการดำเนินการมีประสิทธิภาพ แผนปฏิบัติการฯ ได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของแผนฯ รวมถึงการใช้กลไกการเงินและทุนสนับสนุน มีมาตรการและการดำเนินการสำหรับผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ จะต้องดำเนินการ และกำหนดแผนในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยกำหนดความรับผิดชอบและระยะเวลาอย่างชัดเจน มาตรการสำคัญที่ระบุไว้ ได้แก่ การจัดทำระบบติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ ซึ่งจะช่วยให้สามารถติดตามความก้าวหน้า ระบุภัยคุกคามที่เกิดขึ้น และให้ข้อมูลเพื่อกำหนดมาตรการปรับตัว การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้อำนาจชุมชนท้องถิ่นผ่านการมีส่วนร่วมและกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์ การส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน และสถาบันการศึกษา และการจัดหาทรัพยากรทางการเงินอย่างยั่งยืน จากแหล่งทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้นำในการประสานงานและการบังคับใช้กฎหมายและนโยบายความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในระดับฐานราก ภาคเอกชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม องค์กรภาคประชาสังคมที่สนับสนุนการส่งเสริมความตระหนักรู้และการอนุรักษ์ในพื้นที่ รวมถึงสถาบันการศึกษาและการวิจัยที่ให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมสำหรับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ไม่ใช่เป็นเพียงเอกสารแผนเท่านั้น แต่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นเอกสารที่จะช่วยกระตุ้นและเรียกร้องให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมมือกันเพื่อปกป้องและรักษามรดกธรรมชาติ ความหลากหลาย

ทางชีวภาพ ซึ่งเป็นเรื่องเร่งด่วน แผนปฏิบัติการฯ เรียกร้องให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายร่วมมือ แบ่งปันทรัพยากร และ มุ่งมั่นในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้แน่ใจว่ามุ่งสู่เป้าหมายอนาคตที่ยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพของ ประเทศไทย

ส่วนที่ ๒

สถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ สถานการณ์และภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๑.๑ สถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๑) สถานการณ์ในระดับโลก

(๑) *ทรัพยากรป่าไม้* ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พื้นที่ป่าของโลกมีประมาณ ๔,๐๐๐ ล้านเฮกตาร์ หรือ ๒๕,๐๐๐ ล้านไร่ ในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา พื้นที่ป่าไม้ ๔๒๐ ล้านเฮกตาร์หรือ ๒,๖๒๕ ล้านไร่ ถูกเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นอย่างอื่น โดยสาเหตุส่วนหนึ่งของการสูญเสียพื้นที่ป่ามาจากการตัดไม้ทำลายป่า ถึงแม้ว่าอัตราการตัดไม้ทำลายป่าทั่วโลกจะลดลง แต่ยังคงมีอัตราการสูญเสียป่าไม้ปีละ ๑๐ ล้านเฮกตาร์หรือ ๖๒.๕๐ ล้านไร่ จากการตัดไม้ทำลายป่า (FAO, 2024)

(๒) *ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง* ปัจจัยขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คือ สภาวะโลกร้อนและน้ำในมหาสมุทรมีความเป็นกรดมากขึ้น (Ocean Acidification) นอกจากนี้ อัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากมนุษย์ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของน้ำทะเล และการเพิ่มความเป็นกรดของน้ำทะเลมากขึ้น ส่งผลให้แนวปะการัง ถูกทำลายเพิ่มขึ้น สำหรับสถานการณ์ขยะทะเลทั้งขยะพลาสติกและไมโครพลาสติก พบว่า เกิดปัญหาในทุกระดับความลึกของทะเล มีการประมาณปริมาณขยะพลาสติกในทะเลในปัจจุบันว่าเกิดขึ้น ๘ ล้านตันต่อปี ส่วนใหญ่ มีแหล่งที่มาจากขยะบนบก (UN Environment, 2019)

(๓) *ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต* สถานการณ์ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั่วโลก ได้มีการระบุพื้นที่วิกฤตทางความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Hotspot) ทั่วโลก ปัจจุบันมีพื้นที่ ๖ แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในป่าเขตร้อน คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ ๒.๓ ของพื้นผิวโลกทั้งหมด แต่มีชนิดพันธุ์พืชเฉพาะถิ่นถึงร้อยละ ๕๐ และชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลังที่อาศัยบนบกถึงร้อยละ ๔๒ นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มการสูญพันธุ์ที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอีกด้วย (Overland, Indra, 2017)

(๔) *แนวโน้มสถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต* พบว่า อัตราการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปัจจุบันสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังบนบก สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในน้ำจืด และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในน้ำทะเล มีอัตราการสูญพันธุ์ร้อยละ ๔๒ ๓๔ และ ๒๕ ตามลำดับ ซึ่งถือว่ามีความเสี่ยงในการสูญพันธุ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๕๗ พบว่า สัตว์มีกระดูกสันหลังในโลกมีจำนวนประชากรลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ ๖๐ ทั้งนี้ ในรายงานยังระบุว่า แรงกดดันที่สำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ คือ การเปลี่ยนแปลงแหล่งที่อยู่ การสูญเสียและเสื่อมสภาพ การทำการเกษตรแบบไม่ยั่งยืน การแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน รวมถึงปัญหามลพิษ และปัญหาขยะไมโครพลาสติก การลักลอบค้าสัตว์ป่า การทำการค้าที่ผิดกฎหมาย เกี่ยวกับสัตว์ป่า ประมง ป่าไม้ ทั้งนี้ มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อการเก็บเกี่ยวในอนาคต (UN Environment, 2019)

๒) สถานการณ์ในระดับภูมิภาค

(๑) *ทรัพยากรป่าไม้* ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืชเป็นที่ตั้งของนิเวศป่าเขตร้อนที่มีผืนป่าบนที่ราบสูงประมาณครึ่งหนึ่งของโลก ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ มีพื้นที่ป่าไม้คิดเป็นร้อยละ ๔๕ ของพื้นที่ทั้งหมด โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศบรูไน มีสัดส่วนของพื้นที่ป่าที่ใหญ่ที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๕ ของพื้นที่ทั้งหมด รองลงมา คือ ประเทศมาเลเซีย ร้อยละ ๕๕ และประเทศอินโดนีเซีย ร้อยละ ๕๑ ตามลำดับ ส่วนประเทศไทยมีสัดส่วนป่าปกคลุมร้อยละ ๓๒ (ASEAN Secretariat, 2017)

(๒) *ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง* ทะเลในภูมิภาคอาเซียนเป็นทะเลเขตร้อนที่มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตสูงกว่าทะเลเขตอบอุ่นและทะเลเขตหนาว โดยเฉพาะสิ่งมีชีวิตในแนวปะการัง โดยประเทศอินโดนีเซียมีชายฝั่งที่มีความยาวมากที่สุด (๕๕,๐๐๐ กิโลเมตร) รองลงมา คือ ประเทศฟิลิปปินส์ (๓๖,๐๐๐ กิโลเมตร) จากการที่ประชากรในภูมิภาคอาเซียนกว่าครึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณชายฝั่งทะเล ประกอบกับเมืองหลวงของเกือบทุกประเทศ ล้วนตั้งอยู่ติดหรือใกล้ทะเล ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากชายฝั่งและทะเลในด้านเศรษฐกิจค่อนข้างสูง โดยเฉพาะด้านประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง แต่การกลายเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว และการเพิ่มการผลิตโดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมประมง ทำให้เกิดภัยคุกคามต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และมีผลจากการที่อุณหภูมิเพิ่มขึ้น ๐.๑๔-๐.๓ องศาเซลเซียส ในช่วงเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบอย่างมากต่อผลผลิตของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในภูมิภาค โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลและผลกระทบต่อปะการังซึ่งมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ หากอุณหภูมิเพิ่มขึ้นมากกว่า ๕ องศาเซลเซียส จะทำให้ระดับน้ำทะเลโลกเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๘๖ เซนติเมตร ภายใน ค.ศ. ๒๑๐๐ นอกจากนี้ ยังมีมลพิษที่เกิดจากขยะ โดยเฉพาะขยะพลาสติก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสัตว์ทะเลหายากจากการถูกพันยึดร่างกายและจากการกินทำให้เสียชีวิต (ASEAN Secretariat, 2017a)

(๓) *ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต* ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญของโลก โดยเป็นที่ตั้งของ ๔ จาก ๓๔ แห่งทั่วโลกที่เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Biodiversity hotspots) และมี ๓ ประเทศจาก ๑๗ ประเทศทั่วโลกที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอุดมสมบูรณ์ (Mega-Diverse Nations) คือ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งภูมิภาคอาเซียนมีสัดส่วนชนิดพันธุ์ของนกประจำถิ่นและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๙ และ ๑๑ ตามลำดับ และมีสัดส่วนของชนิดพันธุ์พืชเฉพาะถิ่นร้อยละ ๒๕ ซึ่งสูงเป็นอันดับที่สองเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคเขตร้อนของเมโสอเมริกา อเมริกาใต้ และแอฟริกาใต้เขตตอนใต้ทะเลทรายซาฮารา โดยในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา มีชนิดพันธุ์มากกว่า ๒,๐๐๐ ชนิด ที่ถูกค้นพบในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Secretariat, 2017) ทั้งนี้ องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) ได้รายงานการคุกคามชนิดพันธุ์ในแต่ละประเทศทั่วโลก ได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ปลา หอย สัตว์อื่น ๆ พืช และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก สำหรับประเทศในภูมิภาคนี้ พบว่า ประเทศที่เสี่ยงต่อการคุกคามชนิดพันธุ์ คือ ประเทศอินโดนีเซีย ๑,๓๓๒ ชนิดพันธุ์ รองลงมา ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ๑,๓๐๑ ชนิดพันธุ์ ประเทศฟิลิปปินส์ ๗๘๐ ชนิดพันธุ์ (IUCN, 2018)

(๔) สถานการณ์และแนวโน้มของความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต ภูมิภาคเอเชีย นับว่าเป็นพื้นที่ที่อุดมด้วยสัตว์ป่านานาชนิด โดยมีพื้นที่อย่างน้อย ๖ แห่ง จาก ๒๕ แห่งที่เป็นพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity hotspot) ประกอบกับเป็นพื้นที่ป่าเขตร้อนใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ ๓ ของโลก ยิ่งไปกว่านั้น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีการค้นพบชนิดพันธุ์ใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยนักวิทยาศาสตร์ไปค้นพบชนิดพันธุ์ใหม่ถึง ๒,๒๑๖ ชนิดพันธุ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๐ ถึง ๒๕๕๗

รายงาน ASEAN Biodiversity Outlook (2017) กล่าวถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสิ่งมีชีวิต มีการลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง ๑๕ ปีที่ผ่านมา โดยแนวโน้มในอนาคตพบว่า มีความต้องการใช้เนื้อไม้ เชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากกระดาษเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการรุกรานพื้นที่ป่าไม้จากพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงความต้องการพื้นที่เนื่องจากการขยายตัวทางการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยคาดว่าภายใน ค.ศ. ๒๑๐๐ จะเกิดการสูญเสียถิ่นที่อยู่กว่าร้อยละ ๗๐-๙๐ และภูมิภาคอาเซียนอาจสูญเสียชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตถึงร้อยละ ๑๓-๔๒ ทั้งนี้ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของภูมิภาคอาเซียน มีสาเหตุจากการขาดการกำกับดูแลที่ดี การพัฒนาที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่อาศัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป ปัญหามลพิษและความยากจนที่ล้วนเป็นแรงขับเคลื่อนในการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Centre for Biodiversity, 2017)

๓) สถานการณ์ในประเทศไทย

๓.๑) สถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

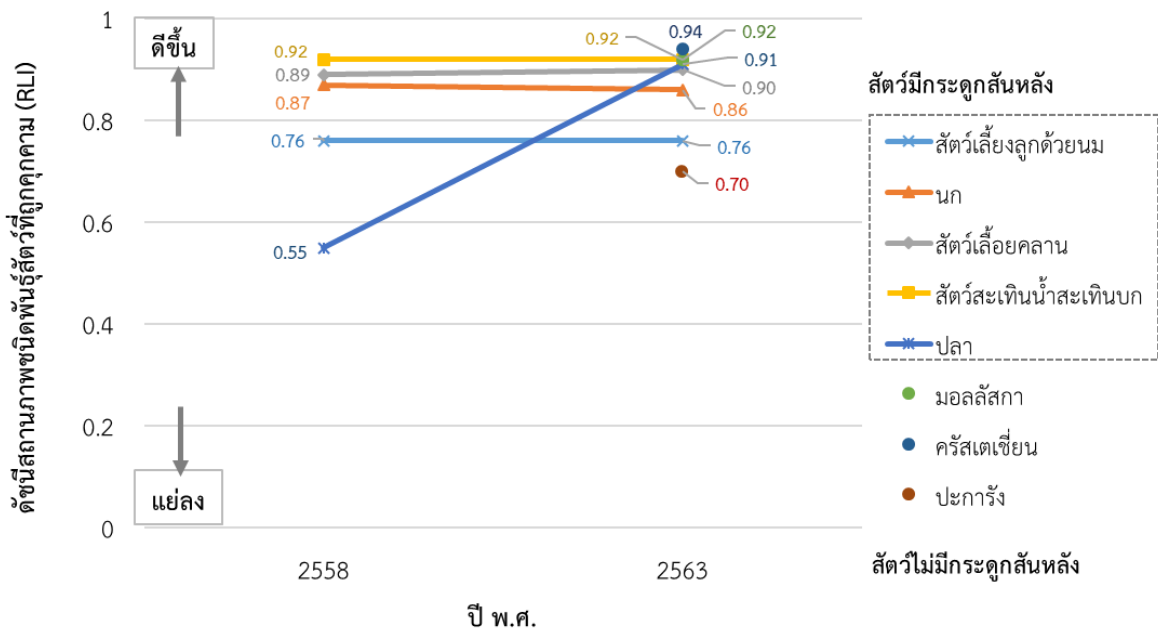
ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางชีวภูมิศาสตร์ (Biogeography) ๒ แห่ง ได้แก่ อนุภูมิภาคอินโดจีน (Indo-Chinese Region) ทางตอนเหนือของประเทศ และอนุภูมิภาคซุนดา (Sundaic Region) ทางตอนใต้ของประเทศ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้มีความหลากหลายทางชีวภาพอยู่ในอันดับที่ ๒๐ ของโลก จากที่เคยอยู่ในอันดับที่ ๑๘ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (Mongabay, ๒๕๖๗) โดยสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย มีดังนี้ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๓)

(๑) ความหลากหลายด้านระบบนิเวศ ประเทศไทยมีระบบนิเวศเกษตรและระบบนิเวศป่าไม้ เป็นระบบนิเวศหลัก มีพื้นที่ทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕๐ ของพื้นที่ประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ในขณะที่พื้นที่ป่าไม้ใน พ.ศ. ๒๕๖๔ มีพื้นที่ป่าไม้ที่ยังคงสภาพป่าคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๙ ของพื้นที่ประเทศ โดยมีพื้นที่ลดลงเล็กน้อยจาก พ.ศ. ๒๕๖๓ สาเหตุหนึ่งเกิดจากการบุกรุกเพื่อหาของป่า การตัดไม้ และการเกิดไฟป่า ส่วนพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีพื้นที่ ๑.๗๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๔ ของพื้นที่ประเทศ และมีพื้นที่ชุ่มน้ำกระจายทั่วประเทศ ประมาณ ๒๒.๘๘ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๕ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่น้ำจืดร้อยละ ๔๔.๘ และเป็นพื้นที่น้ำเค็มร้อยละ ๕๕.๒ โดยมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) แล้ว จำนวน ๑๕ แห่ง

(๒) ความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิต คาดว่าประเทศไทยมีชนิดพันธุ์พืช ประมาณ ๑๕,๐๐๐ ชนิด หรือประมาณร้อยละ ๘ ของพรรณพืชทั้งหมดบนโลก จากการศึกษาและสำรวจพรรณพืชของโครงการพรรณพฤกษชาติประเทศไทย (Flora of Thailand Project) ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ พบพืชมีท่อลำเลียงประมาณ ๑๒,๐๕๐ ชนิด (เฟิร์น จำนวน ๖๖๒ ชนิด พืชเมล็ดเปลือย จำนวน ๒๖ ชนิด พืชใบเลี้ยงเดี่ยว จำนวน ๓,๐๔๕ ชนิด และพืชใบเลี้ยงคู่ ๖,๓๕๘ ชนิด) และในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๓ มีรายงานการพบพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลกในประเทศไทย จำนวน ๒๓๙ ชนิด นอกจากนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีการประเมินสถานภาพชนิดพันธุ์พืชของประเทศไทย สำหรับชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและชนิดพันธุ์หายาก และ ค.ศ. ๒๐๐๑ พบว่า มีชนิดพันธุ์พืชที่ได้รับการประเมินสถานภาพ ๑,๑๘๕ ชนิด โดยถูกจัดให้เป็นชนิดพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม ๙๙๙ ชนิด (เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘) จำแนกเป็นชนิดพืชที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable: VU) ๖๔๗ ชนิด (ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๕๘) พืชที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered: EN) ๒๕๙ ชนิด (เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘) และพืชที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered: CR) ๙๓ ชนิด (เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘) คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๘ ของชนิดพืชที่จำแนกระบุแล้วทั้งหมด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๓)

สำหรับความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลัง ๕ กลุ่ม (สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และปลา) พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีจำนวน ๕,๐๐๕ ชนิด เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๒๗๔ ชนิด โดยมีชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (ชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ใกล้สูญพันธุ์ (EN) มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU)) จำนวน ๖๗๖ ชนิด ได้แก่ กลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๑๒๒ ชนิด นก ๑๘๙ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๕๑ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๑๙ ชนิด และปลา ๒๙๕ ชนิด ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามจำนวน ๕๖๙ ชนิด และจากการสำรวจสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังใน พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๖ (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๖) พบชนิดพันธุ์ใหม่ของโลกในประเทศไทย (new species) จำนวน ๓๑ ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๓) สำหรับสถานภาพชนิดพันธุ์สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในประเทศไทย (กลุ่มมอลลัสกา กลุ่มครัสเตเชียน และกลุ่มปะการัง) ได้มีการประเมินใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีจำนวนรวม ๓,๒๐๓ ชนิด แบ่งเป็นกลุ่มมอลลัสกา ๒,๕๘๓ ชนิด (กลุ่มหมีก ๑๑๖ ชนิด กลุ่มหอยทะเล ๑,๕๐๔ ชนิด และกลุ่มหอยน้ำจืด ๙๖๓ ชนิด) กลุ่มครัสเตเชียน ๑๙๔ ชนิด และกลุ่มปะการัง ๔๒๖ ชนิด โดยเป็นชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม รวม ๓๐๒ ชนิด ได้แก่ กลุ่มมอลลัสกา ๑๘๑ ชนิด กลุ่มครัสเตเชียน ๑๔ ชนิด และกลุ่มปะการัง ๑๐๗ ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๓) นอกจากนี้ ได้มีการประเมินดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index: RLI) กลุ่มสัตว์มีกระดูกสันหลังและสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า สัตว์มีกระดูกสันหลังมีค่า RLI เฉลี่ยเท่ากับ ๐.๘๗ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ต่ำ โดยกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์มากที่สุด คือ กลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และเมื่อนำค่า RLI เฉลี่ยของ พ.ศ. ๒๕๖๓ มาเปรียบเทียบกับ พ.ศ. ๒๕๕๘ (รูปที่ ๒-๑) พบว่า ค่า RLI เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘ (จาก ๐.๘๐ เป็น ๐.๘๗) ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ลดลง ส่วนกลุ่มสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีค่า RLI เฉลี่ย เท่ากับ ๐.๘๕ แสดงว่าชนิดพันธุ์สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง (กลุ่มมอลลัสกา กลุ่มครัสเตเชียน และกลุ่มปะการัง) ของประเทศไทย มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ต่ำ โดยปะการัง เป็นชนิดพันธุ์

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์มากที่สุด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗)

หมายเหตุ: - ค่า RLI มีค่าอยู่ระหว่าง ๐-๑ โดยค่า RLI มีค่าเข้าใกล้ ๑ หมายถึง ชนิดพันธุ์นั้นมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ต่ำ ในขณะที่ค่า RLI มีค่าเข้าใกล้ ๐ จะหมายถึง ชนิดพันธุ์นั้นมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์สูง

รูปที่ ๒-๑ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคาม (RLI) พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๖๓

ในส่วนของจุลินทรีย์ จุลินทรีย์ในประเทศไทย มีจำนวนมากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ชนิด โดยในช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๓) มีรายงานการค้นพบจุลินทรีย์ชนิดใหม่ของโลกในประเทศไทย (new species) จำนวน ๙๘ ชนิด ประกอบด้วย ยีสต์ ๑๔ ชนิด ราเส้นสาย ๔๙ ชนิด เห็ด ๙ ชนิด แอคติโนมัยซีท ๒๒ ชนิด และแบคทีเรีย ๔ ชนิด และใน พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๖ (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๖) พบจุลินทรีย์ชนิดพันธุ์ใหม่ของโลกในประเทศไทย (new species) จำนวน ๑๔ ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗)

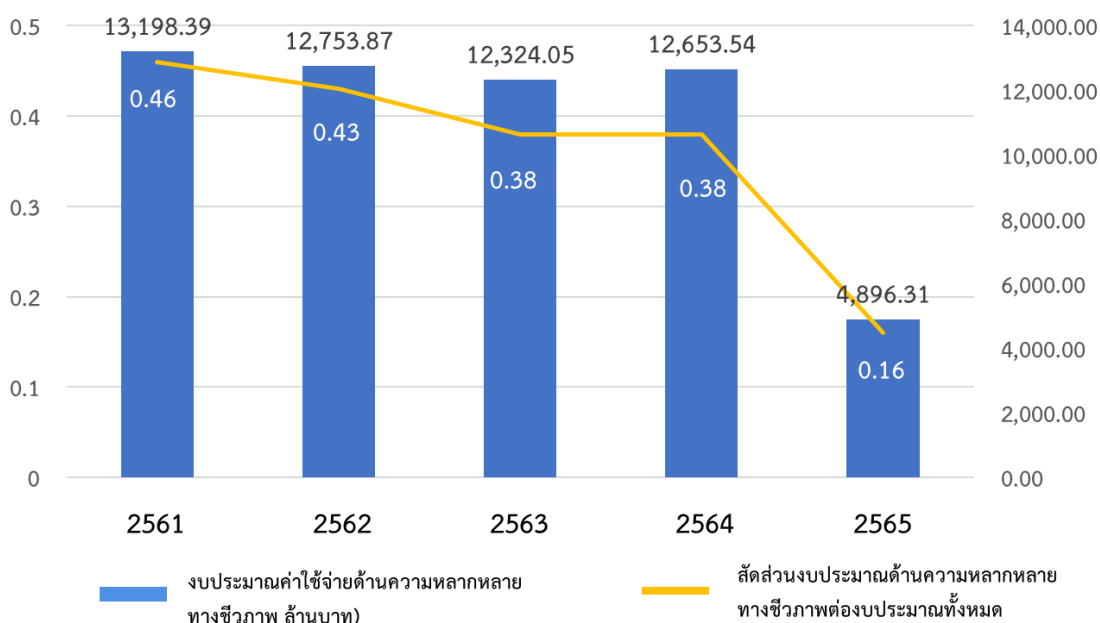
๓.๒) สถานการณ์ด้านงานวิจัยและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้ประเมินช่องว่างขององค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศในประเทศไทย พบว่า มีช่องว่าง ๕ ประเด็น ในเรื่อง ๑) การศึกษาเกี่ยวกับมูลค่าเศรษฐกิจของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและบริการนิเวศโดยเฉพาะทรัพยากรทะเลชายฝั่ง ๒) Biodiversity Resilience ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๓) การจัดการและควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ๔) องค์ความรู้ด้านอนุกรมวิธาน และ ๕) การบูรณาการการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามแนวทางวิฤตหลักสามประการที่เชื่อมโยงกันซึ่งมนุษยโลกปัจจุบันกำลังเผชิญอยู่ โดยจะต้องมีการขับเคลื่อนงานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศในประเด็นต่าง ๆ ที่จะช่วย

ปิดช่องว่างข้างต้น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีโครงการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน ๒๐๖,๙๔๕,๒๖๓ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ร้อยละ ๑๙.๓๙

๓.๓) สถานการณ์ด้านเงินทุนเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

จากรายงานการทบทวนรายจ่ายด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ และ พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๗ (Biodiversity Expenditure Review of Thailand 2016-2021 and 2022-2024) ของโครงการริเริ่มทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Finance Initiative: BIOFIN) ภายใต้โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) พบว่า เงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากเงินงบประมาณแผ่นดิน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณ ๕๕.๘๓ หมื่นล้านบาท เพื่อการอนุรักษ์และงานวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย โดยสัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับงบประมาณแผ่นดิน จากร้อยละ ๐.๔๖-๐.๓๘ ของรายจ่ายภาครัฐระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ เหลือร้อยละ ๐.๑๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (รูปที่ ๒-๒) สำหรับแหล่งเงินทุนที่สำคัญมาจากภายนอกประเทศในรูปแบบความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Official Development Assistance: ODA) ซึ่งได้รับจัดสรรจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility: GEF) และแหล่งเงินทุนอื่นที่มาจากภาคเอกชน และองค์กรนอกภาครัฐอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมการลงทุนที่สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อธรรมชาติสามารถเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการสำคัญที่ลดช่องว่างทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ และสนับสนุนการอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยได้ในระยะยาว

รูปที่ ๒-๒ งบประมาณค่าใช้จ่ายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕

ที่มา: BIOFIN Thailand, 2024

๒.๑.๒ ภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยถูกคุกคามต่อเนื่องเป็นเวลานานจากการใช้ประโยชน์และพึ่งพาทรัพยากรและสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติเพื่อการพัฒนาประเทศโดยใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเกินศักยภาพ และไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ขาดการคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว การสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติจากการเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้เกิดการขยายตัวของเมือง การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ การถมพื้นที่ชุ่มน้ำ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การลักลอบเก็บหาพืชป่าและการล่าสัตว์ป่าเพื่อบริโภคและการค้า การรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและแพร่กระจาย ภาวะมลพิษ รวมถึงสภาพอากาศแปรปรวนและภัยธรรมชาติที่ยังคงเป็นภัยคุกคามสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยต้องสูญเสียและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้เสื่อมโทรมหรือไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยลดน้อยลงต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชากรพืชและสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ ลดลงหรือสูญพันธุ์ไป

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การขยายตัวของเมือง การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการขยายตัวของพื้นที่เกษตรและชุมชน ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มสูงขึ้น (พ.ศ. ๒๕๖๗ มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ๓๗๒.๑๒ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า โดยเฉลี่ยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๒๑ (ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ใน พ.ศ. ๒๕๔๓) ปริมาณขยะพลาสติกเพิ่มมากขึ้น (พ.ศ. ๒๕๖๕ มีปริมาณขยะมูลฝอย ๒๕.๗๐ ล้านตัน อัตราการเกิดขยะมูลฝอย ๑.๐๗ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๘๘ จาก พ.ศ. ๒๕๖๔) ส่งผลให้มีสัตว์ทะเลหายากเสียชีวิตที่มีสาเหตุหนึ่งมาจากขยะทะเล การใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศชัดเจนมากขึ้นจนส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพ การดำรงอยู่ของมนุษย์ทั้งในเรื่องการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์และความมั่นคงทางอาหาร ปัจจัยเหล่านี้ยังส่งผลให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรมทั้งบนบกและทะเล และนำไปสู่การสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗)

การรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นนั้นส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ ทำให้ความสมดุลของระบบนิเวศลดลง เนื่องจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นจะเบียดเบียนชนิดพันธุ์ท้องถิ่นด้วยการแย่งแย่งแทนที่กินสิ่งมีชีวิตท้องถิ่น หรืออาจเป็นปรสิต พาหะนำโรค ทำให้ชนิดพันธุ์ท้องถิ่นลดอัตราการเติบโต ลดจำนวนประชากรลงจนสูญพันธุ์จากพื้นที่ไป หรือเกิดการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและชนิดพันธุ์ท้องถิ่นเกิดเป็นพันธุ์ผสม ผลกระทบจากการรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่สำคัญ คือ ผลกระทบต่อระบบนิเวศซึ่งทำให้สังคมของสิ่งมีชีวิตในพื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไป และผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ส่งผลให้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่เดิมสูญเสียไป รวมถึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณผลผลิตทางการเกษตร การประมง การเพาะเลี้ยงพืชและสัตว์เกิดการขาดแคลนพืชอาหาร ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารลดลง ประเทศไทยได้จัดทำมาตรการป้องกัน ควบคุมและกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับมาตรการดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ทำให้เกิดการสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัยจากการบุกรุกพื้นที่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ การทำเหมืองแร่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่แม้จะมีการฟื้นฟูในภายหลังสิ้นสุดกิจการ แต่ยากที่จะทำให้ระบบนิเวศพื้นที่คืนกลับมา และรวมถึงการเกิดไฟป่าที่สร้างความเสียหายต่อระบบ

นิเวศและสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การใช้ทรัพยากรที่ไม่เหมาะสมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการค้า หรือการใช้ประโยชน์มากเกินไปจนเกินศักยภาพ โดยเฉพาะการประมงซึ่งมีการใช้เครื่องมือไม่เหมาะสม มีผลต่อการทำลายหรือทำให้ชนิดพันธุ์ในระบบนิเวศลดจำนวนลง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นภัยคุกคามสำคัญที่มีต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๒ นโยบายและทิศทางการพัฒนาในระดับนานาชาติ

๒.๒.๑ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD)

มีวัตถุประสงค์หลัก ๓ ประการ คือ (๑) เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (๒) เพื่อใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และ (๓) เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ปัจจุบันมีประเทศภาคีอนุสัญญาฯ ๑๙๖ ประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศภาคีอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ นอกจากนี้ ยังมีพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (Cartagena Protocol on Biosafety) ที่ให้ความสำคัญกับการดูแลและการใช้ประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม (Nagoya Protocol on Access and Benefit-Sharing) ที่กำหนดกรอบงานตามกฎหมายที่สร้างความชัดเจนให้กับผู้ใช้และผู้ให้ทรัพยากร

๒.๒.๒ อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ

อนุสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention) เพื่อการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเน้นการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดในทุก ๆ ด้าน อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เพื่อคุ้มครองสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือถูกคุกคามจนส่งผลให้ปริมาณลดลงจนเป็นเหตุให้สูญพันธุ์ ด้วยการจัดการการค้าพืชป่าและสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ระหว่างประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่มีการเคลื่อนย้ายถิ่น (Convention on Migratory Species: CMS) เพื่อการอนุรักษ์ทั้งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าบนบก ในทะเลและนกที่อพยพย้ายถิ่น กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) เพื่อรักษาความเข้มข้นของระดับก๊าซเรือนกระจก ไม่ให้กระทบต่อการผลิตอาหารและการพัฒนาที่ยั่งยืน อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (United Nations Convention to Combat Desertification: UNCCD) เพื่อปรับปรุงสภาพของระบบนิเวศที่ได้รับผลกระทบต่อการแปรสภาพเป็นทะเลทราย/ความเสื่อมโทรมของที่ดิน ด้วยการส่งเสริมการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชากรที่ได้รับผลกระทบ บรรเทา ปรับตัวและจัดการผลกระทบจากภัยแล้ง เพื่อความสามารถในการรับมือและฟื้นตัวของประชากรและระบบนิเวศที่เปราะบาง

๒.๒.๓ กรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework)

เป็นกลยุทธ์การดำเนินงานของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ทุกภาคส่วนเร่งดำเนินการในการหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ มุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ การมีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างผาสุกกลมกลืนและสมดุล ภายในปี ค.ศ. ๒๐๕๐ โดยประชาชนเห็นถึงคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ อนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด ดำรงรักษาบริการจากระบบนิเวศ เพื่อโลกที่อุดมสมบูรณ์ และสร้างประโยชน์แก่ประชาชนอย่างยั่งยืน กรอบงานฯ ประกอบด้วย ๔ เป้าประสงค์หลัก สำหรับปี ค.ศ. ๒๐๕๐ ได้แก่ เป้าประสงค์ A ดำรงรักษา ป่าไม้ระบบนิเวศ และเพิ่มพื้นที่คุ้มครองหรือพื้นที่ที่มีมาตรการดูแลความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ B ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ เป้าประสงค์ C การแบ่งปันผลประโยชน์การใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องทั้งในรูปแบบตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน และเป้าประสงค์ D การเพิ่มทรัพยากรทางการเงินเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และได้กำหนดเป้าหมายจำนวน ๒๓ เป้าหมาย ซึ่งแบ่งเป็น ๓ กลุ่มหลัก เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามพันธกิจ ค.ศ. ๒๐๓๐ ได้แก่ (๑) กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการลดภัยคุกคามที่มีต่อความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน ๘ เป้าหมาย (๒) กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์เพื่อความต้องการของประชาชน จำนวน ๕ เป้าหมาย และ (๓) กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับเครื่องมือและแนวทางการแก้ไขปัญหาสำหรับการดำเนินงานและการบูรณาการ จำนวน ๑๐ เป้าหมาย

๒.๓ นโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศ

ในประเทศไทยมีนโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพอยู่หลายฉบับ โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง คือ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน สมดุล และฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล และประเด็นการเกษตร แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) มีหมุดหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ คือ หมุดหมายที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ในเป้าหมายที่ ๒ การอนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

สำหรับนโยบายรัฐบาล (นางสาวแพทองธาร ชินวัตร วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๗) กำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพไว้ คือ การให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และรักษาสมดุลของระบบนิเวศท้องถิ่น เพื่อให้เป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิต

และเพิ่มขีดความสามารถของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รัฐบาลจะสร้างการมีส่วนร่วมในการรับมือกับภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะการแก้ปัญหา PM_{2.5} และการบริหารจัดการน้ำที่จะต้องได้รับความร่วมมือระหว่างประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลจะจัดการกับปัญหาการลักลอบกำจัดหรือฝังกลบกากอุตสาหกรรม/ของเสียอันตรายด้วยความเข้มงวด และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ พื้นที่ฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ

นอกจากนี้ ยังมีนโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ อาทิ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ แผนแม่บทว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓) (ร่าง) นโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.

๒.๔ ข้อเสนอแนะทางการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

จากการวิเคราะห์สถานการณ์และภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๓ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๗) ได้เสนอแนะทางการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพใน ๓ ด้าน ดังนี้

๒.๔.๑ ด้านการลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

โดยการป้องกันและลดการสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัย ด้วยการใช้มาตรการทางการผังเมือง และจัดทำแนวเขตที่ดินประเภทต่าง ๆ ให้เป็นระบบเดียวกันและมีความชัดเจน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของชนิดพันธุ์ พืชและสัตว์ การกำหนดพื้นที่เพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ๆ ให้มีความชัดเจน โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ กำหนดเงื่อนไขในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ทบทวนและจัดทำแนวเขตที่ดินป่าไม้ให้มีความชัดเจน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและความทับซ้อนกับที่ดินทำกิน ส่งเสริมการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เกษตรและพื้นที่สีเขียวในเมืองด้วยพื้นที่ศาสนสถาน ผลักดันนโยบายและมาตรการการจัดการเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวนอกเขตอนุรักษ์อย่างมีส่วนร่วม จัดทำแนวทางและมาตรการในการดูแลและจัดการพื้นที่บริเวณเขาหินปูนซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตเฉพาะถิ่นที่มีความเสี่ยงต่อการถูกคุกคาม การป้องกันและลดภาวะมลพิษ โดยการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและการบริการ ในการผลิตสินค้าและให้บริการโดยการวางแผนและออกแบบที่คำนึงถึงการเกิดขยะหลังการบริโภคให้น้อยที่สุด แสวงหาทางเลือกในการใช้สารทดแทนหรือพืชทดแทน พร้อมสนับสนุนให้เกิดการลดใช้สารเคมีในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพิ่มศักยภาพการจัดการอุบัติเหตุทางทะเลและการรั่วไหลของน้ำมันแก่หน่วยงานท้องถิ่น ชาวประมง และเครือข่ายในบริเวณชายฝั่งทะเล การควบคุมและกำกั้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม โดยการกำกับดูแลการใช้เครื่องมือประมงอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการคุ้มครองสัตว์น้ำ ควบคุมการประมงพาณิชย์ไม่ทำให้ทำการประมงมากจนส่งผลกระทบต่อทรัพยากร เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและเครือข่ายป้องกัน

การค้าพืชป่าและสัตว์ป่า การจำกัดจำนวนและช่วงฤดูการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหว การควบคุมและจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน โดยการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับชนิดและผลกระทบจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกราน สนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการแพร่ระบาดและจัดทำเส้นทางการแพร่ระบาด เพื่อใช้มาตรการเฝ้าระวัง ควบคุม และจัดการได้อย่างเหมาะสม การลดผลกระทบจากการแปรปรวนของสภาพอากาศและภัยธรรมชาติ โดยการวางแผนจัดการอุทกภัยในพื้นที่เสี่ยง การเพิ่มกลไกการบริหารจัดการอุทกภัยในระดับชุมชน การส่งเสริมการปลูกพืชอายุสั้นและใช้น้ำน้อย ศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาสายพันธุ์ที่มีความทนทานเหมาะสมกับสภาพอากาศ โดยเฉพาะพืชทนแล้ง

๒.๔.๒ ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

โดยการสำรวจชนิดพันธุ์และพัฒนากระบวนการประเมินสถานภาพของสิ่งมีชีวิต ผลักดันให้มีงบประมาณสนับสนุนแผนงานหรือกลุ่มโครงการเพื่อศึกษาสำรวจชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในแต่ละปี พัฒนาระบบการประเมินสถานภาพการถูกคุกคามของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ให้เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศและเป็นปัจจุบัน การกำหนดมาตรการควบคุมกิจกรรมในพื้นที่ที่มีความสำคัญซึ่งมีความเสี่ยงจะวิกฤตหรืออยู่ในภาวะวิกฤต โดยการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ชนิดพันธุ์และพันธุกรรมสิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญทั้งในแหล่งกำเนิดและนอกแหล่งกำเนิด โดยการให้ความสำคัญต่อเมล็ดเชื้อพันธุ์ของชนิดพันธุ์สำคัญ ส่งเสริมการเพาะขยายพันธุ์และอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ในแหล่งกำเนิด หรือนำชนิดพันธุ์ไปอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย แล้วนำกลับไปขยายในแหล่งกำเนิด และสนับสนุนให้มีชุดโครงการฟื้นฟูประชากรพืชและสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม การส่งเสริมรูปแบบการผลิตสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนและผลักดันให้เกิดรูปแบบการผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรม และการบริการทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อลดช่องว่างของข้อมูลและให้มีองค์ความรู้เพียงพอในการนำไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรมอย่างเหมาะสม โดยการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อระบบนิเวศต่าง ๆ พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ศึกษาตัวบ่งชี้ความสมบูรณ์ของแต่ละระบบนิเวศและจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตามผล และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพการจัดการในระดับพื้นที่ โดยให้ความสำคัญแก่ชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดและได้รับประโยชน์โดยตรงจากระบบนิเวศ มีการส่งเสริมและถ่ายทอดภูมิปัญญาในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากชนิดพันธุ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่น

๒.๔.๓ ด้านการพัฒนาเครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

โดยการพัฒนาข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการจัดเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การรวบรวมข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศ และการสนับสนุนการติดตามประเมินผลขยายฐานข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ครอบคลุมความหลากหลายทางชีวภาพในด้านต่าง ๆ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ ในการจัดการภัยคุกคาม การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การพัฒนาเครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับสถานการณ์และให้มีการจัดทำฐานข้อมูลรองรับการประเมินผล

ในอนาคต การพัฒนาเทคโนโลยีความร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีความคาบเกี่ยว โดยมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบชัดเจน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการและจัดสรรงบประมาณดำเนินงานให้มีความเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับการประเมินว่ามีความสำคัญและอยู่ในภาวะวิกฤต การใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวังและการติดตามสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะการเฝ้าระวังด้านไฟป่า การเผาในพื้นที่โล่ง การติดตามข้อมูลสภาพอากาศ การจำลองรูปแบบสภาวะสิ่งแวดล้อม การติดตามข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างทันท่วงที การปรับใช้เครื่องมือประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย แผน หรือแผนงาน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และการบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล การใช้เครื่องมือจูงใจเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยพิจารณาใช้เครื่องมือที่หลากหลายทั้งทางเศรษฐศาสตร์และเครื่องมืออื่น ๆ สำหรับส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนและอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อมที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ

ส่วนที่ ๓

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕

แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ เป็นแผนที่ใช้ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ภายใต้ยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์ ๒๕ เป้าหมาย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยมีส่วนร่วมในทุกกระดับ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ และบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว และยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒน่องค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ มีหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา/วิจัย องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชนท้องถิ่น สำหรับหน่วยงานภาครัฐนั้น มีหลายกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม นอกจากนี้ ยังมีกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพลังงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และสำนักนายกรัฐมนตรี

จากการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ พบว่า มีการดำเนินงานโครงการมากที่สุด ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ รองลงมา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ ตามลำดับ โดยประเด็นที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ จำนวน ๒๕ เป้าหมาย ๓๒ ตัวชี้วัด พบว่า ผลการดำเนินงานส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมาย ภายในเวลาที่กำหนด มีเป้าหมายที่บรรลุผลการประเมิน (ระดับ ๔-๕) จำนวน ๒๑ เป้าหมาย และมีเป้าหมายซึ่งมีความก้าวหน้าแต่ยังบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๔ เป้าหมาย (รูปที่ ๓-๑) ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้มีความพยายามที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดทำแผนฉบับถัดไป

สรุปผลการประเมินเป้าหมาย

รูปที่ ๓-๑ สรุปผลการประเมินเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕

สำหรับเป้าหมายที่ความก้าวหน้าแต่มีแนวโน้มจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ในเวลาที่กำหนด ประกอบไปด้วย

เป้าหมายที่ ๑ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะประชาชนและชุมชนท้องถิ่นมีความรู้พื้นฐานเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพและมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

จากการสำรวจความตระหนักและความรู้เรื่องคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ภาคการศึกษา ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาคมวิจัย พบว่า ไม่มีภาคส่วนใดที่มีคะแนนจากการสำรวจอยู่ในระดับดี มากกว่าร้อยละ ๖๐ โดยส่วนใหญ่คะแนนจะอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่คะแนนในส่วนการสำรวจความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พบว่า มีเพียงภาครัฐที่มีคะแนนจากการสำรวจอยู่ในระดับดี (มากกว่าร้อยละ ๖๐) โดยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความตระหนักถึงผลกระทบจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ประโยชน์จากการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยในแต่ละกลุ่มเป้าหมายจะมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในประเด็นต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป

แนวทางในการสร้างความรู้และความตระหนักที่เหมาะสมกับภาคส่วนต่าง ๆ มีดังนี้

- ๑) สนับสนุนให้มีการถ่ายทอดประสบการณ์ องค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ หรือปราชญ์ชาวบ้านให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคการศึกษา เพื่อลดปัญหาด้านขีดจำกัดของผู้สอน และเป็นการเพิ่มความน่าสนใจให้กับผู้เรียน

- ๒) การให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น ประโยชน์ที่จะได้รับจากความหลากหลายทางชีวภาพ ความตระหนักถึงผลกระทบจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ประโยชน์จากการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน เป็นต้น
- ๓) การสร้างความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิคและวิชาการที่สนับสนุนให้การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้นให้กับหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากภาครัฐถือเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการนำนโยบายและแผนด้านความหลากหลายทางชีวภาพไปสู่การปฏิบัติ เช่น ความปลอดภัยทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยทางชีวภาพ รวมถึงบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และการดูแลพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เป็นต้น
- ๔) การสร้างความตระหนักให้แก่ภาคเอกชน เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาที่ไม่เหมาะสมต่อความหลากหลายทางชีวภาพ การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง รวมทั้งแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๒ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการผนวกไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกระดับ

ปัจจุบันมีการนำเอาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพไปจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่าง ๆ รวมถึงมีการจัดการเรียนการสอนในบางหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา อย่างไรก็ตามจากผลการสำรวจความตระหนักและความรู้เรื่องคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพของภาคการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ต่ำเป็นห่วง มีเพียงบางพื้นที่ที่มีคะแนนอยู่ในระดับดี

แนวทางการผนวกเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในหลักสูตรของสถานศึกษา มีดังนี้

- ๑) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติมทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพแก่ครูผู้สอน เพื่อจะได้สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียน และเพิ่มเติมนกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมความรู้ความเข้าใจนอกห้องเรียน รวมถึงการเชิญผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน
- ๒) ในระดับอุดมศึกษา ให้มีการนำเอากรณีศึกษาต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนได้ลองทำการวิเคราะห์ร่วมกัน จะทำให้สามารถเห็นถึงบริบทหรือปัญหาและการจัดการได้ชัดเจนขึ้น ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแนวทางในการจัดการ เพื่อที่จะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพในอนาคต

เป้าหมายที่ ๔ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีกลไกทางการเงินในการขับเคลื่อนการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กลไกทางการเงินที่สนับสนุนการดำเนินการด้านความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศ ได้แก่ กองทุนสิ่งแวดล้อม ธนาคารต้นไม้ ตราสารหนี้สีเขียว หรือ Green Bond มาตรการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES) นอกจากนี้ ยังมีกลไกทางการเงินอื่น ๆ ซึ่งยังไม่

แพร่หลายนัก เช่น การลดหย่อนภาษีให้กับภาคธุรกิจที่มีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ หรือการดำเนินกิจกรรมด้านอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน หรือกลไกทางการคลัง เช่น พันธบัตรป่าไม้ เป็นต้น

แนวทางการส่งเสริมกลไกทางการเงินเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ มีดังนี้

- ๑) การหาช่องทางการสนับสนุนเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ และเผยแพร่กลไกทางการเงินให้แก่กลุ่มเป้าหมายและประชาชนได้มีการรับรู้และเข้าใจ มีการสนับสนุนให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและกลไกทางการเงินต่าง ๆ รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้เกิดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๒) การขับเคลื่อนมาตรการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ (PES) ให้มีการขยายไปสู่พื้นที่ใกล้เคียงหรือปรับใช้รูปแบบการดำเนินงานในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการใช้ PES สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะกิจการด้านการท่องเที่ยว กิจการที่ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ อาทิ การประปาส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นต้น

เป้าหมายที่ ๒๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ บูรณาการกลไกเพื่อบริหารจัดการการเข้าถึง แบ่งปันผลประโยชน์ และติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม

กลไกการบริหารจัดการการเข้าถึง แบ่งปันผลประโยชน์ และการติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม ครอบคลุมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งข้อมูลทรัพยากร การศึกษาวิจัย โดยมีกฎระเบียบ กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบได้จัดทำและได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่อให้การใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษาวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีการส่งมอบข้อมูลและผลงานให้แก่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ รวมทั้งการจัดทำข้อตกลงหากมีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางการค้า และข้อตกลงในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและประโยชน์ที่เกิดขึ้น

แนวทางการบูรณาการกลไกเพื่อการบริหารจัดการการเข้าถึง แบ่งปันผลประโยชน์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม มีดังนี้

- ๑) การบูรณาการความร่วมมือร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การพิจารณาอำนาจในการอนุมัติและอนุญาต พิจารณาความสอดคล้องของกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ และพิจารณาให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อรวบรวมสาระสำคัญของการเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูลของประเทศ
- ๒) ผลักดันร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ การเข้าถึง แบ่งปันผลประโยชน์ และติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เพื่อลดความซ้ำซ้อนและความไม่สอดคล้องของกฎหมายที่มีอยู่

อย่างไรก็ตาม การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายควรต้องมีการสนับสนุนการดำเนินงานในแนวทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คนรุ่นใหม่ ผู้บริหารท้องถิ่น นักการเมือง ครู อาจารย์ในสถาบันการศึกษา เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยใช้รูปแบบและช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อออนไลน์และการสื่อสารแบบสองทาง คลิวิดิโอสำหรับเด็กนักเรียน เป็นต้น ผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลเป็นรูปธรรม สร้าง

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งในและนอกกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อบูรณาการแผนและงบประมาณ รวมถึงการทำงานร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการขับเคลื่อนเป้าหมายด้านความรู้ความเข้าใจและความตระหนักและการผนวกไว้ในนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องทุกระดับ และร่วมกันพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความสะดวกในการนำเข้าและสืบค้นข้อมูล และสามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๔

ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

๔.๑ แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ

ด้านที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง คือ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล พื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนเศรษฐกิจภาคทะเล มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตของประเทศจากกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายและควบคู่ไปกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง นอกจากนี้ ยังมียุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่กำหนดให้มีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ (ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐), ๒๕๖๑)

๔.๒ แผนระดับที่ ๒

๔.๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน กำหนดเป้าหมาย คือ สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน และกำหนดตัวชี้วัด คือ อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกอยู่ในระดับต่ำกว่า ๒๐ ประเทศแรกของโลก ในปี ๒๕๘๐ แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยควบคู่กับการลดภัยคุกคามต่อพื้นที่ ชนิดสัตว์ป่า และพืชเฉพาะถิ่น ป้องกันและกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมถึงการบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน พัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรมในระดับท้องถิ่น ส่งเสริมการทำงานบูรณาการระหว่างภาคส่วนให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึง รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล โดยการบริหารจัดการขยะและของเสียที่ปล่อยลงสู่ทะเลทั้งระบบ พื้นฟูและรักษาป่าชายเลนของประเทศ และลดปริมาณของเสียโดยเฉพาะขยะพลาสติกที่ลงสู่ทะเล รักษาระบบนิเวศทางทะเลและสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ที่สำคัญ ปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยรักษาแนวปะการังที่สำคัญและรักษาแหล่งหญ้าทะเลที่สำคัญต่อการประมงและสัตว์ทะเลหายาก ตลอดจนรักษาป่าชายเลนที่สำคัญต่อการดูดซับก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มพื้นที่คุ้มครองทางทะเลให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๕)

๒) ประเด็นการเกษตร กำหนดเป้าหมาย คือ ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น และผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น แผนย่อยเกษตรชีวภาพ โดยการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพที่คำนึงถึงระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

กำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยหลักการและแนวคิด ๔ ประการ ได้แก่ ๑) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” ๓) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ และ ๔) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยกำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาจำนวน ๕ ประการ ประกอบด้วย ๑) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม ๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ๔) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน และ ๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ และได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาจำนวน ๑๓ หมุดหมาย แบ่งออกเป็น ๔ มิติ เพื่อถ่ายทอดและขับเคลื่อนเป้าหมายหลักไปสู่การปฏิบัติที่หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ สามารถผลักดันการดำเนินงานให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๕)

เป้าหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ คือ หมุดหมายที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ในเป้าหมายที่ ๒ การอนุรักษ์ พันธุ์พืช และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดประกอบด้วย (๑) คะแนนดัชนีสมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ติดอันดับ ๑ ใน ๓ ของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีคะแนนไม่น้อยกว่า ๕๕ คะแนน ในปี ๒๕๗๐ และ (๒) พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น โดยเป็นป่าไม้ธรรมชาติ ร้อยละ ๓๓ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๒ ของพื้นที่ประเทศ ภายในปี ๒๕๗๐ มีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ ๓ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ สร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตให้เพียงพอและมีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและขีดความสามารถในการฟื้นตัว สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ดำเนินการประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๓ บริหารจัดการกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ บริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน แก้ปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และกลยุทธ์ที่ ๕ การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ย่อยที่ ๕.๑ สร้างความตระหนักรู้ให้เกิดในสังคม ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล ส่งเสริมการสร้างความตระหนัก จิตสำนึก ทศนคติแก่ทุกภาคส่วนให้คำนึงถึงความสำคัญของการดำเนินการตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ เร่งผลักดันให้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในทุกภาคส่วน ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกลยุทธ์ย่อยที่ ๕.๖ ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งเสริมแนวคิดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระดับชุมชน สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดการพัฒนาสินค้าและบริการจากนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และยึดการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ พัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์ และรักษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชน

๔.๒.๓ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ คือ นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล กลยุทธ์หลักที่ ๒ การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ซึ่งกำหนดกลยุทธ์ย่อย ๔ กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๑ ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคทะเลอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการท่องเที่ยว การประมง การพาณิชย์นาวี และการขุดเจาะหรือสำรวจแหล่งพลังงานใต้ทะเล กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๒ ส่งเสริมการบริหารจัดการประมงและการเพาะเลี้ยงทางทะเลอย่างถูกกฎหมายและยั่งยืน เพื่อรักษาสมดุลของทรัพยากรสัตว์น้ำ รวมทั้งอนุรักษ์พันธุ์และคุ้มครองสิ่งแวดลอมทางทะเล โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามลพิษทางทะเลและชายฝั่งทะเล กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล เพื่อรักษาระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งพื้นที่การใช้ประโยชน์จากทะเลและชายฝั่ง และกลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๔ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนบริเวณชายฝั่งและเกาะแก่งสามารถใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากทะเลได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๖)

๔.๒.๔ แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๖ เรื่อง ได้แก่ ๑) ทรัพยากรทางบก ๒) ทรัพยากรน้ำ ๓) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๔) ความหลากหลายทางชีวภาพ ๕) สิ่งแวดล้อม และ ๖) ระบบบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้มีการดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ สำหรับสาระสำคัญของประเด็นปฏิรูปในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพมี ๖ เรื่อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๑) ดังนี้

๑) ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่ โดยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยตั้งคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัด และจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นกฎหมายหลักของประเทศครอบคลุมประเด็นหลักที่สำคัญ อาทิ การจัดการชนิดพันธุ์และถิ่นที่อยู่อาศัย การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ ความปลอดภัยทางชีวภาพ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ

๒) ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการปฏิรูประบบวิจัยและพัฒนาที่ครอบคลุมตั้งแต่การวิจัยขั้นพื้นฐานและอนุกรมวิธาน นวัตกรรม และการประยุกต์ใช้เชิงเศรษฐกิจ และเศรษฐศาสตร์ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง รวมทั้งจัดตั้ง

สถาบันวิจัยระบบความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อดูแลและกำหนดนโยบายการวิจัยและพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๓) พัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครองใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม พัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อให้หน่วยงานและชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและตัวอย่างความหลากหลายทางชีวภาพ และนำไปใช้ประโยชน์สำหรับต่อยอดสร้างองค์ความรู้ การบริหารจัดการ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการตรวจสอบล้ากลับใช้ประโยชน์ โดยจัดให้มีศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๔) ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึงเครือข่ายระดับประเทศ และอาเซียน โดยการบูรณาการฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและพัฒนาเครือข่ายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้เกิดการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชและแนวทางประชารัฐ รวมทั้งขยายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบลให้ครบทุกตำบลทั่วประเทศ

๕) ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ตั้งแต่การศึกษา การวิจัย พื้นฐานและเชิงลึก รวมถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง และการพัฒนาต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในเชิงสหสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและการให้บุคลากรเข้ามาอยู่ในระบบ โดยมีการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาและเรียนรู้ กำหนดอัตรากำลังและเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน

๖) ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เพิ่มมูลค่าของทรัพยากรชีวภาพ ก้าวไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ภายใต้ Thailand ๔.๐ เพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศ มีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ/กลไก/แนวทางการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในทุกภาคส่วน มีมาตรการกลไกทางเศรษฐกิจ และแรงผลักดันให้เกิดแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ

๔.๓ แผนระดับที่ ๓

๔.๓.๑ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐

กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มีวัตถุประสงค์หลัก ๓ ประการ ได้แก่ ๑) การอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ และวัฒนธรรม ๒) การสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value creation) ให้กับทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรม และ ๓) การสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง สำหรับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ คือ การสร้างความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง คือ ลดการใช้ทรัพยากรลง ๑ ใน ๔ จากปัจจุบัน และเพิ่มพื้นที่ป่าไม่น้อยกว่า ๓.๒ ล้านไร่ ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลาย

ทางชีวภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ๒๕๖๕)

๔.๓.๒ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐

กำหนดวิสัยทัศน์ คือ ประเทศไทยมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมดุลและยั่งยืน และเป็นสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการนำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐ ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุดเพื่อบูชาการเป็นประเทศที่มีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสมดุลและยั่งยืน ประกอบด้วย ๔ นโยบายหลัก คือ นโยบายที่ ๑ จัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างมั่นคงเพื่อความสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน นโยบายที่ ๒ สร้างการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน นโยบายที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายที่ ๔ สร้างความเป็นหุ้นส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยนโยบายหลักที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ นโยบายที่ ๑ เป้าประสงค์ของนโยบาย คือ มีทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ และคงความสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร น้ำ และพลังงาน ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดความสมดุลในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน โดยสงวนและอนุรักษ์พื้นที่ที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงไว้เพื่อให้มีระบบนิเวศที่สมดุลต่อไป รวมถึงจัดให้มีระบบการเข้าถึง แบ่งปันและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม โดยจำกัดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เกินอัตราการฟื้นฟูของทรัพยากรเพื่อความยั่งยืน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

๔.๓.๓ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ประกอบด้วยประเด็นนโยบายหลัก ๔ ด้าน คือ ประเด็นนโยบายด้านที่ ๑ การสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ โดยมีการผนวกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในแนวทางการพัฒนาหลักที่ ๓ การอนุรักษ์ ดูแลรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ป่า เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ประเด็นนโยบายด้านที่ ๒ การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประเด็นนโยบายด้านที่ ๓ การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ประเด็นนโยบายด้านที่ ๔ การบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีเอกภาพ

๔.๓.๔ แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐

กำหนดวิสัยทัศน์ คือ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนววิถีใหม่ ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ คือ ระบบนิเวศมั่นคงเพื่อประชาชนใช้ประโยชน์อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ขับเคลื่อนกระบวนการนวัตกรรมใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (๒) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล (๓) สร้างความสมดุลและยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและรักษาระบบนิเวศ (๔) ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี และ (๕) เพิ่มศักยภาพองค์กรรองรับวิถีใหม่และนวัตกรรมใหม่ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๔)

๔.๓.๕ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓)

เป็นกรอบนโยบายในการกำหนดทิศทางของประเทศให้มุ่งสู่การมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมีการเติบโตแบบปล่อยคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืนภายในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ ประกอบด้วย ๓ แนวทาง ได้แก่ (๑) การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (๒) การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ และ (๓) การสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยได้มีการจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบแนวทางของประเทศในการบูรณาการประเด็นด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในแผนและยุทธศาสตร์ในรายสาขาและในเชิงพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในสาขาสำคัญ ๖ สาขา ได้แก่ (๑) การจัดการน้ำ (๒) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร (๓) การท่องเที่ยว (๔) สาธารณสุข (๕) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (๖) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ โดยในสาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีเป้าหมายคือบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้มีการจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (Thailand's National Adaptation: NAP) เพื่อเป็นกรอบแนวทางของประเทศในการบูรณาการประเด็นด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในการวางแผนในรายสาขาและในเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบเชิงลบและส่งเสริมผลกระทบเชิงบวกของการดำเนินงานด้านสภาพอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่สอดประสานในระดับแผนงาน การดำเนินการในระดับพื้นที่ และแนวทางปฏิบัติงานที่นำแนวคิดการแก้ปัญหาจากธรรมชาติ (Nature-based solutions) และ/หรือแนวทางตามระบบนิเวศ (Ecosystem-based adaptation) มาดำเนินการ โดยเฉพาะในด้านการจัดการน้ำและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

๔.๓.๖ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

จัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีสาระสำคัญมุ่งเน้นการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งในมิติด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ให้มีความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อปกป้อง รักษา และเสริมสร้างความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างรอบด้าน โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานในเรื่องการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล เพื่อปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแสวงประโยชน์จากทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๖)

๔.๓.๗ (ร่าง) นโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอุดมสมบูรณ์ สร้างสมดุลการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเป็นธรรม โดยมีแผนย่อยจำนวน ๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) อนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู ปกป้องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (๒) ส่งเสริม สนับสนุนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงินบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างสมดุลและยั่งยืน (๓) เสริมสร้างประสิทธิภาพเครื่องมือ และกลไกสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแบบบูรณาการ (๔) พัฒนาการบริหารจัดการการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับตัวและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (๕) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๕๖๗)

๔.๓.๘ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

กำหนดวิสัยทัศน์ว่า ทรัพยากรมั่งคั่ง สิ่งแวดล้อมปลอดภัยด้วยการบริหารจัดการข้ามมิติแบบองค์รวม ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ๑๓ กลยุทธ์ ๓๓ ตัวชี้วัด โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพให้เติบโต และมีความเป็นธรรมบนสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติ มีเป้าหมายเพื่อให้ฐานทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการส่งเสริม ทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างสมดุล เป็นธรรมและเกิดความมั่นคง ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และ (๒) การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน มี ๕ ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพโดยตรง คือ ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ สัดส่วนพื้นที่สีเขียวที่เป็นป่า ร้อยละ ๔๕ โดยเป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติ ร้อยละ ๓๓ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๒ ของพื้นที่ทั้งประเทศ ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ดัชนีบัญชีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่เสี่ยงต่อการถูกคุกคามในบริบทของประเทศไทย (Thailand Red List Index) (๐-๑) และตัวชี้วัดที่ ๑.๕ จำนวนกลไกทางการเงิน และโครงการภายใต้กลไกทางการเงินที่สนับสนุนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทางทะเลเพื่อการพัฒนาศักยภาพการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ได้แก่ (๑) การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรและระบบ

นิเวศทางทะเลและชายฝั่งให้มีความสมบูรณ์ และ (๒) การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน มี ๖ ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพโดยตรง คือ ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ พื้นที่ที่ได้รับการผลักดันเป็นพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัดที่ ๒.๔ พื้นที่ปะการังสมบูรณ์คงสถานภาพ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐ และตัวชี้วัดที่ ๒.๕ พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้น (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๕)

๔.๓.๙ แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๒๕ แผนงาน ๑๔ แผนงานสำคัญ เพื่อเป็นการกำหนดและกำกับทิศทาง เป้าหมายและการจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำหรับ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ จากข้อมูลของแผนงานสำคัญตามจุดมุ่งเน้นของนโยบาย (Flagship) ในแผนงานและแผนงานย่อย มีการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาท้าทาย และปรับตัวได้ทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยใช้วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม ประกอบด้วยแผนงานสำคัญตามจุดมุ่งเน้นของนโยบาย (Flagship) ๓ แผนงาน แผนงาน ๙ แผนงาน และแผนงานย่อย ๒๔ แผนงาน โดยเฉพาะแผนงาน P15 การพัฒนาและเร่งแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านนิเวศเกษตร (น้ำ ป่าไม้ ที่ดิน) ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ด้านนิเวศและมลพิษในภาคอุตสาหกรรม การยกระดับการใช้ทรัพยากรและวัสดุเหลือใช้ เพื่อการบริโภคอย่างยั่งยืนในชุมชนและพื้นที่ การพัฒนาต้นแบบเครือข่ายอาสาสมัครที่ซื่อสัตย์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, ๒๕๖๕)

๔.๓.๑๐ แผนปฏิบัติการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพบนฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ องค์ความรู้ นวัตกรรม ทรัพย์สินทางปัญญา ควบคู่การอนุรักษ์และแบ่งปันผลประโยชน์ กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า พัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพด้วยกลไกการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๔ แผนงาน คือ แผนงานที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชน และภาคธุรกิจตามแนวทาง BEDO-BCG เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แผนงานที่ ๒ พัฒนาฐานข้อมูล องค์ความรู้ และนวัตกรรม ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อปกป้องคุ้มครอง เผยแพร่ และใช้ประโยชน์ แผนงานที่ ๓ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการอนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และแผนงานที่ ๔ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพรองรับวิถีใหม่ (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน), ๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๕

แนวคิด วิธีการ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๕.๑ การประเมินสถานการณ์และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย

การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยที่ผ่านมาได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัยที่ต้องพิจารณาอย่างละเอียดผ่านกรอบ DPSIR (ปัจจัยขับเคลื่อน ความกดดัน สถานะ ผลกระทบ การตอบสนอง) ปัจจัยขับเคลื่อนหลักประกอบด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ การเติบโตของประชากร การค้าโลก ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัจจัยทางนโยบายและการบริหาร กฎหมาย ข้อจำกัดทางการเงิน และความรู้และนวัตกรรมที่จำกัด

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยยังคงเป็นปัจจัยขับเคลื่อน (drivers) ที่สำคัญ การขยายตัวของเมือง โครงการโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ การเพิ่มการผลิตทางการเกษตร และกิจกรรมทางอุตสาหกรรมต่าง ๆ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในภูมิทัศน์ที่เป็นธรรมชาติ ระบบนิเวศต่าง ๆ รวมถึงการเติบโตของประชากรมากขึ้น ยิ่งทำให้ความกดดันเหล่านี้เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความต้อการที่ดิน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น และทำให้เกิดการบุกรุกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ โดยกิจกรรมของมนุษย์ การค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยและความต้องการในตลาดโลก มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ไม้และสัตว์ป่า นอกจากนี้ ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีประโยชน์ในการแสวงหาทรัพยากรชีวภาพยังทำให้เกิดการใช้ประโยชน์เกินศักยภาพ เช่น วิธีการประมงที่พัฒนาขึ้นและวิธีการเกษตรที่ทันสมัย เป็นต้น

นอกจากปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนโดยตรงแล้ว ยังมีปัจจัยขับเคลื่อนอื่น ๆ ด้วยที่ประเทศไทยใช้ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยทางนโยบายและการบริหารยังขับเคลื่อนความท้าทายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การบังคับใช้กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่เข้มงวด นโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระยะสั้นมากกว่าความยั่งยืนระยะยาว และการวางแผนแบบบูรณาการข้ามภาคส่วนที่ขาดหายไปทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพเสื่อมโทรม นอกจากนี้ กรอบกฎหมายบางส่วนไม่เพียงพอ มีช่องว่างในกฎหมาย และกฎหมายต่าง ๆ บางส่วนขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ หรือมีแนวทางการบังคับใช้ไม่สอดคล้องกัน หรืออาจขัดแย้งกัน ทำให้ความพยายามในการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพยังไม่บรรลุเป้าหมายระดับชาติให้สำเร็จได้ทั้งหมด

ข้อจำกัดทางการเงินเป็นอีกหนึ่งปัจจัยขับเคลื่อนและเป็นความท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณของภาครัฐที่จำกัดสำหรับการบริหารจัดการ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ทุนสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนระหว่างประเทศและการสนับสนุนของภาคเอกชนไม่เพียงพอ และค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้งบประมาณสูงในการดำเนินงานมาตรการอนุรักษ์ เป็นผลให้การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพตามหลายเป้าหมายระดับชาติไม่เป็นไปตามแผนที่คาดหวังไว้ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าของการนำนโยบายเศรษฐกิจฐานชีวภาพไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ต่อเศรษฐกิจและสังคม สร้างรายได้ยังค่อนข้างช้า

เนื่องจากการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่จำกัด ทำให้การใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมอย่างยั่งยืนเป็นไปได้ยาก

ปัจจัยขับเคลื่อนเหล่านี้ก่อให้เกิด**ความกดดัน** (pressures) ที่รวมถึงการทำลายและการแยกส่วนของระบบนิเวศตามธรรมชาติ แหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต พืชและสัตว์ป่า การใช้ทรัพยากรชีวภาพเกินศักยภาพรองรับ การเพิ่มขึ้นของมลพิษในสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น สิ่งมีชีวิตต่างถิ่นรุกรานเกิดขึ้นบ่อยขึ้น ความกดดันทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อจำกัดทางการเงิน และข้อจำกัดทางเทคโนโลยีและความรู้การทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยจากการตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่คุ้มครอง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำให้เสื่อมโทรม และการพัฒนาแนวชายฝั่งทะเล ยังคงเป็นความกดดันที่สำคัญ การใช้ทรัพยากรเกินศักยภาพรองรับจากการประมงที่ยั่งยืน การล่าสัตว์ป่าและการตัดไม้ทำลายป่ายังพบอยู่ การเก็บเกี่ยวพืชสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ป่าไม้ที่ไม่ใช่ไม้ (non-timber products) มากเกินไป รวมถึงมลพิษทางการเกษตรและการปล่อยของเสียจากอุตสาหกรรมยังคงเป็นสาเหตุที่ทำให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดความกดดันเพิ่มเติม โดยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตกตะกอนและความถี่ที่เพิ่มขึ้นของเหตุการณ์สภาพอากาศรุนแรง เช่น อุทกภัย ส่งผลกระทบต่อการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์และสุขภาพของระบบนิเวศ สิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานยังคงแพร่กระจายและแข่งขันกับชนิดพันธุ์ท้องถิ่น ทำให้การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพยิ่งแย่ลง ความกดดันทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากความยากจนและการขาดทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติเพิ่มขึ้น ในขณะที่การอพยพและการขยายตัวของเมืองทำให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างไม่ยั่งยืน

ข้อจำกัดทางการเงินเนื่องจากทรัพยากรไม่เพียงพอในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติที่ผ่านมา และค่าใช้จ่ายสูงในการดำเนินการอนุรักษ์เพิ่มความกดดันอีกระดับ ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีและความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจฐานชีวภาพ ทำให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางพันธุกรรมอย่างเต็มที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นไปได้ค่อนข้างช้า

สถานะ (status) ของความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยสะท้อนถึงความกดดันเหล่านี้ โดยมีการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีนัยสำคัญ การเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ และการสูญเสียทางพันธุกรรม การลดลงชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติ ชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามมีมาก ความหลากหลายทางพันธุกรรมน้อยลงไป และการให้บริการระบบนิเวศ เช่น การบำบัดน้ำและการดูดซับคาร์บอน ซึ่ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการตอบสนองโดยแผนปฏิบัติการฯ ที่มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติได้และทันท่วงทีในการแก้ไขความกดดันต่าง ๆ

ผลกระทบ (impacts) เกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ในด้านเศรษฐกิจ การผลิตที่ลดลงในภาคการเกษตร การประมง และการป่าไม้ ประกอบกับการสูญเสียรายได้และการดำรงชีวิตของชุมชนที่พึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพ ผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความท้าทายในด้านสังคมและวัฒนธรรมด้วย การสูญเสียความรู้และวิถีปฏิบัติที่ดีที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพส่งผลกระทบต่อชุมชนและมรดกทางวัฒนธรรม ผลกระทบต่อสุขภาพรวมถึงความเปราะบางที่เพิ่มขึ้นต่อโรคภัยเนื่องจากการสูญเสียพืชสมุนไพรและความยืดหยุ่นของระบบนิเวศที่ลดลง ในขณะที่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับความยืดหยุ่นของระบบนิเวศที่ลดลงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มขึ้นจากการตัดไม้ทำลายป่าและการเสื่อมโทรมของที่อยู่อาศัย

การตอบสนอง (responses) ต่อสถานการณ์และประเด็นปัญหา และความท้าทายด้านการบริหารจัดการ ความหลากหลายของประเทศไทยนั้น มีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่องและเร่งด่วน ประเทศไทยต้องเสริมสร้างนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ปรับปรุงกลไกการบังคับใช้ และพัฒนานโยบายใหม่เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้น ขยายและจัดการพื้นที่คุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างความพยายามในการวิจัยและการเฝ้าระวัง เป็นความจำเป็นต่อธรรมาภิบาลการสร้างความตระหนักรู้และการศึกษาแก่สาธารณะ ควบคู่ไปกับการร่วมมือระหว่างประเทศ และกลยุทธ์ทางการเงินที่หลากหลายจะสนับสนุนความพยายามในการอนุรักษ์ การเน้นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมผ่านการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา การส่งเสริมนวัตกรรมในการใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมอย่างยั่งยืน และการเสริมสร้างศักยภาพในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพจะช่วยขับเคลื่อนความก้าวหน้าไปสู่เศรษฐกิจฐานชีวภาพที่ยั่งยืน

การวิเคราะห์ DPSIR นี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องปรับแนวทางการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนหรือกล่าวด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และนโยบายระดับชาติที่เกี่ยวข้อง การตอบสนองต่อปัจจัยขับเคลื่อนและความกดดันเหล่านี้ จะช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพได้ดีขึ้น ส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน การบูรณาการกรอบงานระดับโลกและนโยบายระดับชาติ จะช่วยเสริมสร้างความสามารถของประเทศไทยในการอนุรักษ์ คุ้มครอง และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนที่พึ่งพิงทรัพยากรชีวภาพของประเทศ

๕.๒ หลักการและแนวทาง

๕.๒.๑ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP)

เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับ ทั้งการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อกระแสโลก บนพื้นฐานของความพอประมาณ มีเหตุผล และมีการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมกับบริบทในสังคม เพื่อไว้เป็นภูมิคุ้มกัน ดังนั้น ในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ จึงได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิด โดยคำนึงถึงการวางแผนแนวทางการจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างสมดุล ที่มุ่งเน้นการวางรากฐานของสังคมให้พึ่งตนเองได้และเกิดความมั่นคง สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างการเติบโตให้กับประเทศอย่างยั่งยืน โดยให้มีการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างพอประมาณและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ เพื่อลดการพึ่งพิงจากภายนอกประเทศหรือนอกพื้นที่บนพื้นฐานการพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้มีความรู้ พัฒนา ศักยภาพ เกิดความตระหนักและจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาครัฐทำหน้าที่สนับสนุนและกำกับดูแลการจัดสรรการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพที่ไม่ทำลายสมดุลของระบบนิเวศ และเพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

๕.๒.๒ การยึดมั่นความเร่งด่วนและท้าทาย (Urgent commitment)

ประเทศไทยตระหนักว่า สถานการณ์การสูญเสียและภัยคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ เป็นเรื่องที่เร่งด่วนและท้าทายมาก ที่จะต้องร่วมกับประชาคมโลกดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป็นไปตามเป้าหมายที่สำคัญและเร่งด่วน ของประเทศด้วย ประเทศไทยมีแนวทางและหลักการที่ตระหนักถึงความเร่งด่วนและท้าทายตามกรอบระยะเวลา ของประชาคมโลกและของประเทศเองไปพร้อมกัน ส่งผลให้แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ มีเป้าหมายระดับชาติที่ท้าทาย ตอบสนองต่อความเร่งด่วนในการลดการสูญเสีย ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ และการใช้ประโยชน์ เพิ่มมูลค่า และรักษาการให้บริการของระบบนิเวศ แก่ประชาชนอย่างเหมาะสม ยุติธรรมและเท่าเทียม

๕.๒.๓ การปฏิรูปการเปลี่ยนแปลง (Transformation change)

ผลการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จสู่เป้าหมายระดับชาติตามแผนปฏิบัติการจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ สำหรับ ๔ ยุทธศาสตร์ ๒๕ เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายส่วนใหญ่ คืบหน้าไปสู่การบรรลุ แต่ยังไม่สามารถบรรลุได้ตามแผนฯ การประเมินบ่งชี้ช่องว่างและความท้าทายทั้งด้านวิชาการ องค์กร กลไกและกฎหมาย ซึ่งจำเป็นต้องปรับปรุงและเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิรูปให้ทันกาลและ สอดคล้องกับสถานการณ์การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ประชาคมโลกประสบอย่างฉับพลันและในอัตราเร่งรวดเร็วขึ้น ดังนั้น ต้องเร่งแนวทางปฏิรูปการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศให้ทันกาล สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย ของประชาคมโลกและบริบทความสำคัญของประเทศ การปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงของแผนปฏิบัติการด้าน ความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ หมายรวมถึงการใช้แนวทางใหม่ การริเริ่ม และ การขับเคลื่อนใหม่ ร่วมกับการปรับปรุงแนวทางเดิมก่อนหน้า ดังต่อไปนี้

๑) แนวทางการร่วมกันขับเคลื่อนโดยทุกภาคส่วนในสังคม (Whole-of-Government and Whole-of-Society approach)

ความเร่งด่วน ความท้าทายของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ของประเทศ จะบรรลุได้ หากการขับเคลื่อนแผนฯ ดำเนินงานโดยทุกภาคส่วนในสังคมเท่านั้น ความสำคัญของภาคส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาครัฐ ประกอบด้วย ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษาและวิจัย ภาคการเงินและแหล่งทุน รวมถึงภาคประชาสังคม เพื่อให้ เกิดการขับเคลื่อนโดยทุกระดับ ทุกพื้นที่ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจึงเป็นสิ่งจำเป็น การวิเคราะห์และ นำผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบเข้ามารวมกันขับเคลื่อนให้ได้รับประโยชน์และจัดการ ความเสี่ยงจึงเป็นหนึ่งในแนวทางการดำเนินงานของแผนฯ ที่สำคัญที่สุด

๒) แนวทางบรรลุเป้าหมายระดับชาติให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ (National circumstance Priorities and capacities)

เป้าประสงค์และเป้าหมายระดับชาติในแผนปฏิบัติการฯ ต้องกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม ตามลำดับ ความสำคัญและขีดความสามารถของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพ ของประเทศ ทันเวลากับความเร่งด่วนและก้าวหน้าเป็นไปในทางปฏิบัติและเกิดประโยชน์ สอดคล้องกับ

สถานการณ์ การแก้ไข ลดบรรเทาการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่เป็นเพียงการกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับแนวทางของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพเท่านั้น แต่ยังกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องและตอบสนองประชาคมโลกด้วย วิธีการพิจารณาบริบทความต้องการและความเหมาะสมกับประเทศไทยเป็นหนึ่งในงานดำเนินการของแผนฯ ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

๓) แนวทางการสร้างสมดุลของการอนุรักษ์ คุ่มครอง และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

(Balanced implementation of conservation and utilization)

แผนปฏิบัติการฯ ตั้งแต่หลังช่วงปี ค.ศ. ๒๐๒๒ เมื่อกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลกได้กำหนดเป้าประสงค์ใหม่ขึ้นมาทำให้ประเทศกำหนดแนวทางการจัดทำแผนฯ ต้องมีความชัดเจนว่า แผนฯ ได้พิจารณาให้ผลลัพธ์ที่คาดว่าประเทศจะได้รับมีความสมดุลในเป้าหมายด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่เน้นหนักด้านใดมากกว่ากัน เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนฯ เกิดประโยชน์ต่อทั้งเศรษฐกิจ สร้างมูลค่ารายได้จากความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศต่อสังคม สนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนที่พึงพาธรรมชาติ ตลอดจนต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพให้ดำรงอยู่ แนวทางนี้จะทำให้แผนฯ มีเป้าหมายระดับชาติที่สมดุลขึ้น

๔) แนวทางร่วมของการใช้ระบบนิเวศ และการวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ

(Combination of Ecosystem approach and Integrated spatial planning approach)

แนวทางการใช้ระบบนิเวศ เป็นแนวทางที่อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพใช้เป็นหลักมาตลอดในการบริหารจัดการระบบนิเวศ (COP Decision V/6) โดยพิจารณาการคุ้มครอง อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากการให้บริการระบบนิเวศ อย่างไรก็ตาม ยังขาดการพิจารณาความสำคัญของภูมิสังคม ประชาชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ การนำแนวทางการวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการมาใช้ร่วมกับแนวทางระบบนิเวศ จะสนับสนุนให้สามารถดึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสำคัญ เข้ามาร่วมในการวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) แนวทางการรักษาสีทธิและความเท่าเทียมของผู้ถือสิทธิ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อเพศสภาพสตรี เยาวชน และกลุ่มเปราะบาง (Human rights-based approach with respect to gender-sensitive and vulnerable groups)

แผนปฏิบัติการฯ ตระหนักถึง การเคารพ การปกป้องและการให้สิทธิมนุษยชนในการทำให้ประเทศมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ยั่งยืน มีสุขภาพดี อีกทั้งให้ความสำคัญกับสิทธิ บทบาทและหน้าที่ของประชาชน ชุมชนให้เอื้อต่อสังคม รวมถึงสิทธิและบทบาทของสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการและกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ในการคุ้มครอง อนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

๖) แนวทางการร่วมมือดำเนินงานร่วมกับอนุสัญญาและข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง (Cooperation with other biodiversity-related conventions and agreements)

เนื่องจากประเทศมีพันธกรณีอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินงานเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ ตลอดจนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่า

ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ และอื่น ๆ ตั้งแต่การดำเนินงาน กิจกรรม เป้าหมายระดับชาติ จนถึงการติดตาม ประเมิน ความก้าวหน้าและความสำเร็จ ตัวชี้วัด และการรายงานผล เพื่อเพิ่มความร่วมมือ ความพยายาม ตลอดจนแบ่งปัน ทรัพยากรในการดำเนินงานร่วมกัน

๗) แนวทางการสื่อสาร การศึกษา และการสร้างความตระหนัก (Communication Education awareness and uptake)

สิ่งจำเป็นสำคัญที่ต้องดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมุมมองของประชาชน คือ การเพิ่มความตระหนักและการศึกษา การสร้างความเข้าใจถึงคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพและ ธรรมชาติที่มอบให้ทุกคน ความสำคัญของการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงบทบาทของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานด้านความหลากหลาย ทางชีวภาพ ให้เป็นหนึ่งในแนวทางที่จำเป็นที่ควรดำเนินการต่อเนื่องตลอดเวลา

๘) แนวทางริเริ่มกลไกการเงินและหาแหล่งทุนสนับสนุนเพิ่มเติม (Access to innovative: financial mechanisms and financial resources mobilization)

ข้อจำกัดและความท้าทายให้แผนปฏิบัติการฯ สามารถนำไปดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ระดับชาติได้ คือความจำเป็นที่ต้องริเริ่มการเข้าถึงแหล่งเงินสนับสนุนเพิ่มเติม นวัตกรรมเงินทุนและเครื่องมือ ด้านการเงินและการคลังใหม่ ๆ เพื่อกระจายการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้มากขึ้น เชิญชวนภาคการเงิน ภาค ธุรกิจเอกชน เข้ามาดำเนินงานสู่เป้าหมายความยั่งยืนที่รวมประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นฐานของการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แนวทางนี้เป็นภารกิจริเริ่มที่ต้องดำเนินงานควบคู่กับแนวทางอื่น ๆ ทั้งหมด เพื่อประกันการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการฯ ให้สำเร็จได้ในระยะเวลาของแผนฯ

๕.๓ วิธีและกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

กระบวนการดำเนินงานในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ (รูปที่ ๕-๑) หลังจากทบทวน สรุปประเด็นสำคัญและตัวชี้วัดสำหรับเป้าหมายตามกรอบงาน คุณหมิง-มอนหรืออลฯ ในแต่ละเป้าหมายแล้วจึงมีการจัดประชุมหารือเพื่อทำการวิเคราะห์และจัดทำแผนที่ ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholder mapping) วิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานผู้รับผิดชอบ และภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละเป้าหมาย และจัดทำเป็นแผนที่ผู้มีส่วนได้เสียเบื้องต้นเพื่อนำมาจัดทำแผนการสื่อสาร ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ตามกรอบงานคุณหมิง-มอนหรืออลฯ จากนั้นจึงได้จัดการประชุมปรึกษาหารือเชิงปฏิบัติการระดับประเทศ ครั้งที่ ๑ เรื่อง การจัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติที่มุ่งสู่กรอบงานคุณหมิง-มอนหรืออลฯ เพื่อแลกเปลี่ยนและสร้าง ความเข้าใจถึงเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ในการตอบสนองต่อกรอบงานความหลากหลาย ทางชีวภาพของโลก หรือในประเด็นหลักและจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายระดับชาติและประเด็น ยุทธศาสตร์สำหรับแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และ ยุทธศาสตร์ระยะยาว และกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดระดับชาติของแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัด หลัก (Headline Indicator) ของกรอบงานการติดตามผลการดำเนินงานระดับโลก จากนั้นจึงได้จัดการประชุม

กลุ่มย่อยเชิงปฏิบัติการ (Focus group meeting) เพื่อร่วมกันให้ข้อคิดเห็นต่อเป้าหมายระดับชาติร่วมกับกลุ่มเป้าหมายของแต่ละเป้าหมาย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา ภาคประชาชน องค์กรอิสระ กลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มสตรีและเยาวชน และผู้แทนจากหน่วยงานภายในประเทศภายใต้อนุสัญญาฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเพิ่มความชัดเจนและรายละเอียดของเป้าหมายระดับประเทศ และเพื่อหารือโครงการสำคัญ (Flagship project) และตัวชี้วัดสำคัญในแต่ละเป้าหมาย เมื่อได้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนจึงได้ยกร่างแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ขึ้น จากนั้นจึงได้จัดการประชุมปรึกษาหารือระดับประเทศ ครั้งที่ ๒ ภายใต้ชื่อการประชุมรับฟังความเห็น เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ เพื่อหารือรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ เป้าหมาย ตัวชี้วัดและกลไกสนับสนุนการดำเนินงาน และนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงร่างแผนให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป

รูปที่ ๕-๑ การจัดประชุมหารือเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๕.๔ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และเป้าหมายระดับชาติ

ยุทธศาสตร์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ เป็นกรอบการดำเนินงานในระดับปฏิบัติที่มีทิศทางชัดเจน สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยให้บรรลุเป้าประสงค์และเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม และเสริมสร้างให้เกิดการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมตอบสนองต่อสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ โดยมี ๓ ยุทธศาสตร์ และ ๑๒ เป้าหมายระดับชาติ (รูปที่ ๕-๒) ดังนี้

- **ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การอนุรักษ์ พื้นฟู และจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ**

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่อแก้ไขและชะลอการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย โดยการอนุรักษ์ การฟื้นฟูและกำจัดภัยคุกคาม ทั้งเชิงพื้นที่ ระบบนิเวศ แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และเชิงชนิดพันธุ์ ทั้งชนิดตามธรรมชาติที่ได้รับการคุกคาม และที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ตลอดจนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์นี้ได้มุ่งไปสู่การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพจากภัยคุกคามจากมลพิษ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการใช้ประโยชน์ที่ดินของมนุษย์ในเขตชุมชนเมือง ประกอบด้วย ๔ เป้าหมาย ดังนี้

	เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ
	เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ พื้นฟู ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ
	เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติ ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน
	เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ

- **ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน**

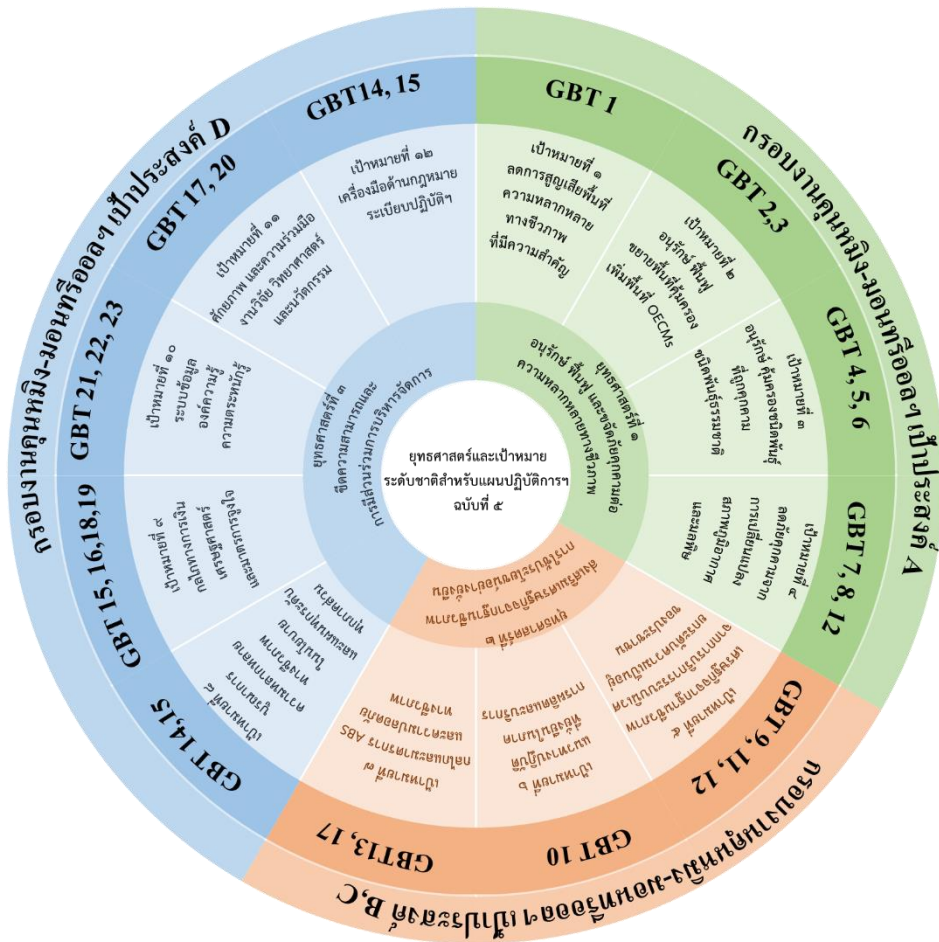
ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่อให้ความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างคุณค่าและมูลค่าจากบริการระบบนิเวศให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ต่อประเทศ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมอย่างยั่งยืน เท่าเทียมและยุติธรรม และเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานชีวภาพของประเทศ และส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมและประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่พึ่งพาทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนทำให้อาการผลิตต่าง ๆ ที่ใช้ทรัพยากรชีวภาพ สร้างประโยชน์และมูลค่าอย่างยั่งยืน สำหรับคนรุ่นต่อไปประกอบด้วย ๓ เป้าหมาย ดังนี้

	<p>เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ บนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน</p>
	<p>เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว</p>
	<p>เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม</p>

- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่ออำนวยความสะดวกสนับสนุนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีเงื่อนไขที่จำเป็น และเหมาะสมต่อทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้เสีย ในการร่วมกันขับเคลื่อนให้แผนปฏิบัติการฯ สำเร็จและก้าวหน้า โดยการสร้างและทบทวนและนำมาใช้ซึ่งกลไกทั้งที่ไม่ใช่เงิน เครื่องมือ องค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร กฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ และกลไกด้านเงิน แหล่งเงินทุน แรงจูงใจต่าง ๆ ตลอดจนการเสริมสร้างสมรรถนะและขีดความสามารถของทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการดำเนินงานของแผนฯ ประกอบด้วย ๕ เป้าหมาย ดังนี้

	<p>เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ</p>
	<p>เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน</p>
	<p>เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ</p>
	<p>เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ และความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ</p>
	<p>เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ</p>

หมายเหตุ: GBT ย่อมาจาก Global Biodiversity Target หรือ เป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

รูปที่ ๕-๒ เป้าประสงค์และเป้าหมายของประเทศ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๕.๕ ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออล ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (KM-GBF)

๕.๕.๑ วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๘ มีเป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน ๑๖ เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ และ ๑๗ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก และรูปที่ ๕-๓ ทั้งนี้ เนื่องจากความหลากหลายทางชีวภาพรวมถึงบริการจากระบบนิเวศเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในเรื่องของความมั่นคงทางอาหาร ความหลากหลายทางชีวภาพจึงถือเป็นพื้นฐานของ SDGs เกือบทั้งหมด ดังนั้น การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ ร่วมกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศรวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพไปพร้อม ๆ กัน

รูปที่ ๕-๓ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ

๕.๕.๒ ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีเนื้อหา สาระสำคัญ สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (KM-GBF) และสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG goals) ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๓ ด้าน และเป้าหมายระดับชาติ ๑๒ เป้าหมาย ที่ได้ถ่ายทอดเป้าหมายของกรอบงาน KM-GBF เพื่อแปลงไปสู่การปฏิบัติในระดับประเทศ เพื่อที่จะให้บรรลุตามเป้าหมายของกรอบงาน KM-GBF และ SDGs โดยสามารถสรุปความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการฯ ได้ดังภาคผนวก ข และรูปที่ ๕-๔

แผนระดับที่ ๑	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)					
แผนระดับที่ ๒	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)	แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
แผนระดับที่ ๓	นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐	แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐	แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐	แผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)	แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ	
แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐						
ยุทธศาสตร์	๑. การอนุรักษ์ พันธุ์ และจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ		๒. การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน		๓. การเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ	
เป้าหมาย	เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญ ทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ		เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ บนพื้นฐาน ของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน		เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และกระดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของภาคส่วนต่าง ๆ	
	เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ พันธุ์ ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้าง ความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ		เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึง การเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว		เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้ง ส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	
	เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติดั้งเดิม การอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน		เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม		เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลาย ทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจ และการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ	
	เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ				เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ และความร่วมมือ รวมถึง การถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ	
				เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ		

รูปที่ ๕-๔ ความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับแผนระดับที่ ๑-๓ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ส่วนที่ ๖

แผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๖.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การอนุรักษ์ พื้นฟู และจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่อแก้ไขและชะลอการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย โดยการอนุรักษ์ การฟื้นฟูและกำจัดภัยคุกคาม ทั้งเชิงพื้นที่ ระบบนิเวศ แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และเชิงชนิดพันธุ์ ทั้งชนิดตามธรรมชาติที่ได้รับการคุกคาม และที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ตลอดจนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์นี้ได้มุ่งไปสู่การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพจากภัยคุกคาม จากมลพิษ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการใช้ประโยชน์ที่ดินของมนุษย์ในเขตชุมชนเมือง

๖.๑.๑ เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

ให้ความสำคัญต่อดำเนินงานด้านการวางแผนจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบบูรณาการ (Integrated spatial planning) อย่างเหมาะสม เพื่อลดผลกระทบ ความเสียหาย และการสูญเสียพื้นที่ทั้งบนบกและในทะเลที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพสูงให้ได้ครอบคลุมมากขึ้น โดยดำเนินงานด้านการวางแผนเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการ ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนบกและในทะเล ซึ่งเป็นสาเหตุของการสูญเสียพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง รวมถึงระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์สูง โดยให้ครอบคลุมมากขึ้นจากปัจจุบันภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ทั้งนี้ ให้เคารพสิทธิและหน้าที่ของกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่น หากครอบครองหรือดูแลรักษาพื้นที่นั้น

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นแรงขับเคลื่อนโดยตรงที่สำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินมีผลกระทบด้านลบมากที่สุดต่อระบบนิเวศบนบกและระบบนิเวศน้ำจืดของประเทศ เนื่องจากสาเหตุของการขยายตัวของภาคการเกษตร ซึ่งได้เปลี่ยนรูปแบบการใช้ที่ดินอย่างกว้างขวาง ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งได้รับผลกระทบอย่างมากจากกิจกรรมของมนุษย์เช่นกัน ได้แก่ การตั้งถิ่นฐานของประชาชนริมฝั่งทะเล การขยายตัวของโครงสร้างพื้นฐานชายฝั่งเพื่อการคมนาคมขนส่ง การประมงชายฝั่ง การใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและสันทนาการ เป็นต้น เป็นสาเหตุของผลกระทบสะสมที่เพิ่มขึ้นของกิจกรรมของมนุษย์ในเขตชายฝั่งทะเล

ความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินของประชาชนและหลายภาคส่วนที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มีผลให้เกิดความขัดแย้งกับการอนุรักษ์ คุ้มครองระบบนิเวศของพื้นที่ จึงมีความจำเป็นต้องใช้การจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบบูรณาการข้ามภาคส่วนที่เปิดโอกาสให้สามารถพิจารณาความหลากหลายของความต้องการ ประโยชน์ ค่านิยมและประเภทของการใช้ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ การวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการและหารือ

กระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ประเทศสามารถวิเคราะห์และจัดสรรการกระจายประโยชน์ของการใช้ประโยชน์พื้นที่ต่าง ๆ ในแต่ละสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งด้านสังคม นิเวศวิทยาและเศรษฐกิจที่หลากหลาย การวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการและมีส่วนร่วมช่วยรวบรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดสำหรับพื้นที่หนึ่ง ๆ จึงช่วยประกันได้ว่า จะมีการจัดลำดับความสำคัญและการจัดสรรการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม และจะช่วยสร้างสมดุลระหว่างความจำเป็นในการคุ้มครองทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพ ในขณะที่ต้องพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนและสร้างความมั่นคงด้านอาหารและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนได้พร้อมกัน

แนวทางดำเนินงาน

การดำเนินการวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการเพื่อจัดการกับแรงขับเคลื่อนทางลบต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ทั้งบนบกและในทะเล ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ที่มีความสำคัญทางชีวภาพสูง ให้การสูญเสียลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ และดำเนินต่อไปถึงการบรรลุเป้าหมายให้มากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑) การวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ใช้เป็นวิธีดำเนินงานและกระบวนการในการวิเคราะห์และจัดสรรการกระจายประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ให้พื้นที่นั้นเกิดประโยชน์ทั้งต่อสังคม เศรษฐกิจ และระบบนิเวศที่หลากหลาย ได้แก่ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เป็นต้น

๒.๒) กระบวนการจัดการเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากใช้การวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการแล้ว อาจใช้กระบวนการจัดการเชิงพื้นที่อื่น ๆ แทนหรือเพิ่มเติมได้ เช่น แผนบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเล แผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แผนบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำ เป็นต้น

๒.๓) ขยายและเพิ่มให้ครอบคลุมพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ การวางแผนเชิงพื้นที่และ/หรือแนวทางการจัดการควรนำไปใช้กับทุกพื้นที่ ให้มีการวางแผนเชิงพื้นที่หรือการจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ซึ่งรวมถึงระบบนิเวศบนบกและแหล่งน้ำทั้งหมด ทั้งในแหล่งน้ำจืดและทะเล ตามความเหมาะสม

๒.๔) เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ เพื่อให้กระบวนการวางแผนและการจัดการเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศ และชนิดพันธุ์ธรรมชาติ จึงควรพิจารณาว่าการใช้พื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติโดยผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่นั้น ๆ มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร รวมถึงการตระหนักว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการใช้ประโยชน์พื้นที่หรือไม่ และหากผู้มีส่วนได้เสียได้ใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างสอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์การอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพหรือไม่ อย่างไร การทำความเข้าใจและพิจารณาความแตกต่างเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีแนวทางการวางแผนเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

๓) คำเป้าหมาย

๓.๑) อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ทั้งบนบกและชายฝั่งทะเล ลดลงร้อยละ ๕๐ (พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ชายฝั่งทะเล)

๓.๒) สถานภาพของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ (ปะการัง ภูเขาไฟทะเล) ดีขึ้น

๓.๓) พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ที่มีการดำเนินงานอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม อย่างน้อยร้อยละ ๑๕

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) ร้อยละอัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ

๔.๒) ความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ

๔.๓) ร้อยละของพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ที่มีการดำเนินงานอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม

๕) แผนปฏิบัติการและหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ ลดอัตราการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพตามธรรมชาติให้สามารถดำรงไว้ซึ่งความสามารถในการให้บริการทางนิเวศ เพื่อรองรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	๕.๑.๑ สำรวจ จัดทำบัญชีรายการพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสำคัญของประเทศไทย ซึ่งรวมถึงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับต่าง ๆ และจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษด้านความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน./สผ.)	นร. (สคทช.) อพ.สธ. สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ ศึกษา สำรวจ ประเมินสถานภาพและศักยภาพของพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศต่าง ๆ เพื่อวางแผนจัดการแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ ซึ่งรวมถึงระบบนิเวศบนบกและทางน้ำทั้งหมด ทั้งในแหล่งน้ำจืดและทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.) กษ. (พด./สวพส.)	ทส. (สผ./สส.) กษ. (สศก./กวก.) มท. (ยผ.) อว. (สตอภ.) นร. (สทนช. ^[GU๑] .) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๒ ส่งเสริมให้เกิดการวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการและการมีส่วนร่วมสำหรับพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญ	๕.๒.๑ เตรียมความพร้อมกลไก เครื่องมือ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ	ทส. (อส./ปม./ทช./สผ.) กษ. (พด.) นร. (สทนช./สคทช./สศช.)	ทส. (สส./อ.อ.ป.) กษ. (สวพส.) อว. (สตอภ.) ^[กส๒] นร. (สทพอ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	<p>๕.๒.๒ บูรณาการการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยสอดแทรกเข้าสู่การวางแผนเชิงพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงพื้นที่</p>	<p>กษ. (พด.) มท. (ยผ./ปค./อปท.) นร. (สทช./สคทช.) อก. (กนอ.)</p>	<p>องค์การระหว่างประเทศ ทส. (สน./สส./อ.อ.ป.) กษ. (สวพส.) อว. (สทอภ.) องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน</p>	<p>๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>
	<p>๕.๒.๓ สนับสนุนให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสำคัญ และพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ระดับชาติ และ/หรือแรมซาร์ไซต์ พร้อมทั้งผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแผนไปผสมผสานสอดแทรกเข้าสู่นโยบายและแผนในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน</p>	<p>ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.) นร. (ศรชล.) มท. (สธ.)</p>	<p>ทส. (สน./สส./อ.อ.ป.) กษ. (สวพส.) อว. (สทอภ.)</p>	<p>๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>

๖.๑.๒ เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ พื้นที่ พืช ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง และฟื้นฟูพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพเป็นพิเศษ เพื่อรักษาการให้บริการระบบนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งพื้นที่บนบก แหล่งน้ำจืด และในทะเลตลอดจนชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศ ได้รับการอนุรักษ์และจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ระบบนิเวศสามารถสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกันได้อย่างดี และให้ความสำคัญของทั้งพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง ให้รวมการพิจารณาไปถึงภูมิทัศน์บนบกและในทะเลที่กว้างขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ละเลยในการพิจารณาให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนได้ด้วยตามความเหมาะสมในพื้นที่ดังกล่าว แต่ยังคงคล้องกับเป้าหมายการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพไปด้วยกัน ทั้งนี้ ให้เคารพสิทธิและหน้าที่ของกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่น หากครอบครองหรือดูแลรักษาพื้นที่นั้น

การฟื้นฟูพื้นที่ที่ระบบนิเวศมีความเสื่อมโทรมให้คืนความสมบูรณ์และสามารถให้บริการระบบนิเวศได้ตามเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลงโดยมนุษย์ และทำให้การฟื้นฟูก่อให้เกิดเครือข่ายความเชื่อมโยงของระบบนิเวศ (connectivity) ที่ได้รับผลกระทบให้ขาดจากกัน ไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากผลของแรงขับเคลื่อนทางลบ ตลอดจนมุ่งเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น ทั้งการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกพื้นที่คุ้มครองโดยการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วน โดยเฉพาะภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

เป้าหมายนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แน่ใจว่า ร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ทั้งหมดของระบบนิเวศบนบก น้ำจืด และชายฝั่งทะเลที่เสื่อมโทรมจะได้รับการอนุรักษ์ คุ้มครองและฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพให้ก้าวหน้าในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ และสำเร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ (ค.ศ. ๒๐๓๐)

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

พื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายที่มีการควบคุมและบังคับใช้อย่างเข้มงวดและจริงจัง จะมีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (Other Effective area-based Conservation Measures: OECMs) เป็นวิธีการที่ได้รับการพิสูจน์แล้วในการปกป้องทั้งที่อยู่อาศัยและประชากรของสายพันธุ์ และเพื่อส่งเสริมการให้บริการระบบนิเวศที่สำคัญแก่ประชาชน สร้างประโยชน์หลายประการแก่ผู้คน พื้นที่ทั้งสองประเภทรวมกันเป็นองค์ประกอบสำคัญของกลยุทธ์การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก พื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายและ OECMs สามารถมีได้หลายรูปแบบตั้งแต่พื้นที่คุ้มครองอย่างเข้มงวดไปจนถึงพื้นที่ที่อนุญาตให้ใช้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการปกป้องสายพันธุ์ที่อยู่อาศัยและกระบวนการของระบบนิเวศ

ความเสื่อมโทรมของพื้นที่แหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ ระบบนิเวศต่าง ๆ ล้วนเป็นผลมาจากการกระทำที่เกิดจากมนุษย์ ส่งผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพ การให้บริการของระบบนิเวศลดลง พื้นที่สำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่เสื่อมโทรมทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย การประมาณการชี้ให้เห็นว่าระหว่าง

ร้อยละ ๒๐ ถึง ๔๐ ของพื้นที่โลก พื้นที่ที่มีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพมีสถานภาพเสื่อมโทรมแล้ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์อย่างน้อย ๓.๒ พันล้านคน แม้ว่ากรณีประเทศไทยจะยังไม่มี การประมาณการขนาดของพื้นที่เสื่อมโทรมอย่างชัดเจน แต่สถานการณ์ด้านทรัพยากรชีวภาพของประเทศ ก็มีแนวโน้มเช่นเดียวกับสถานการณ์ของทั่วโลก

ตัวขับเคลื่อนโดยตรงหลักของความเสื่อมโทรมของที่ดิน เนื่องจากความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินมากขึ้น การขยายตัวของพื้นที่เกษตรกรรม ปศุสัตว์ ประมง รวมถึงชุมชนเมือง อุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐาน ที่ไม่ยั่งยืน ในพื้นที่ตามธรรมชาติเดิม ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นต้น รวมถึงความกดดันอุบัติใหม่ด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ การสูญเสียที่อยู่อาศัยผ่านการเปลี่ยนแปลงและการลดลงของความเหมาะสมของที่อยู่อาศัย ที่เหลืออยู่ เป็นสาเหตุสำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศที่ได้รับผลกระทบจาก ความเสื่อมโทรมของที่ดินส่วนใหญ่ คือ ป่าไม้และพื้นที่ชุ่มน้ำ มีการศึกษาคาดการณ์ว่าร้อยละ ๘๗ ได้สูญหาย ไปแล้วทั่วโลกในช่วง ๓๐๐ ปีที่ผ่านมา และร้อยละ ๕๔ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๐๐ ระบบนิเวศทางทะเลก็กำลังประสบ กับการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยและความเสื่อมโทรมในอัตราที่สูงเช่นกันโดยเฉพาะตามแนวชายฝั่ง ป่าชายเลนและ แนวปะการัง

แนวทางดำเนินงาน

การดำเนินงานการอนุรักษ์ คุ่มครองและฟื้นฟูพื้นที่คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพิ่มและขยายพื้นที่ เนื่องจากแรงขับเคลื่อนทางลบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ที่มีความ หลากหลายทางชีวภาพสูง ให้การสูญเสียพื้นที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ และดำเนินต่อไป ถึงการบรรลุเป้าหมายให้มากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ (ค.ศ. ๒๐๓๐) โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑) ขยายและปรับปรุงพื้นที่คุ้มครองและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่ คุ้มครองให้ครอบคลุมรูปแบบเดิมและเพิ่มเติมรูปแบบใหม่ ประกอบด้วย

พื้นที่คุ้มครองตามกฎหมาย คือ พื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายไทย พระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นพื้นที่ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะ สอดคล้องกับข้อเสนอของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ มีลักษณะเป็นพื้นที่คุ้มครองซึ่งกำหนดหรือควบคุมและจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การอนุรักษ์เฉพาะ ตามที่ IUCN ได้กำหนดประเภทของพื้นที่คุ้มครอง

พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง เป็นพื้นที่ที่ประกาศตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิจารณา และเสนอโดยหน่วยงาน องค์กร ที่ประสงค์ให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบใหม่ นอกเหนือจากพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งได้รับการควบคุมและจัดการในลักษณะที่มุ่งบรรลุผลลัพธ์ระยะยาว ในเชิงบวกและยั่งยืน สำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งกำเนิด และส่งเสริมการให้บริการ ระบบนิเวศ และมีการรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรม จิตวิญญาณ เศรษฐกิจและสังคมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

พื้นที่อนุรักษ์และใช้ประโยชน์โดยกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่น บางกรณีมีพื้นที่ในการ ครอบครองเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ของประชาชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น ในลักษณะเป็นเจ้าของ ครอบครอง และ/หรือจัดการพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์และมีความสำคัญ อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจใด ๆ เกี่ยวกับพื้นที่เหล่านี้ต้องตระหนักและเคารพสิทธิและหน้าที่ของกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่น

๒.๒) จัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศ และ/หรือเป็นตัวแทนของระบบนิเวศสำคัญของประเทศ เพื่อกำหนดแนวทาง/มาตรการดำเนินงานที่เหมาะสม

พื้นที่ที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของชนิดพันธุ์สูง พื้นที่แหล่งอาศัยของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและหายาก เฉพาะถิ่น ไกลสูญพันธุ์ และแหล่งที่อยู่อาศัยที่ถูกคุกคาม แหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญเฉพาะเจาะจง และพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการให้บริการระบบนิเวศ พื้นที่เหล่านี้ควรได้รับการจัดลำดับความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายนี้

๒.๓) อนุรักษ์และจัดการพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) ให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

พื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs ที่ต้องการมีวัตถุประสงค์หลักในการบรรลุผลลัพธ์เชิงบวกสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดการที่มีประสิทธิภาพและผลลัพธ์เชิงบวกที่ยั่งยืนสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ จำเป็นต้องมีการใช้วัตถุประสงค์และกระบวนการจัดการที่เหมาะสม ระบบการกำกับดูแลการจัดการทรัพยากรที่เพียงพอและเหมาะสมและการติดตามอย่างสม่ำเสมอ

๒.๔) ขยาย/ประกาศพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายและเสนอพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกพื้นที่คุ้มครองเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระบบนิเวศและเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ

เชื่อมโยงพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกพื้นที่คุ้มครองเป็นเครือข่ายที่เพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพเป็นระเบียบต่อกัน (corridor) เพื่อให้พื้นที่ที่มีขีดความสามารถในการตอบโต้การคุกคามต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพได้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมถึงการตอบโต้ความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๕) ให้ความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ และกำกับดูแลพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs

ในการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ในการบริหารจัดการ และกำกับดูแลพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการพื้นที่นั้น ๆ ได้อย่างยั่งยืน เท่าเทียม โปร่งใส และยุติธรรมในการได้รับประโยชน์ แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งวัตถุประสงค์การอนุรักษ์คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ในสถานการณ์ที่อาจขัดแย้ง การใช้สิทธิในการดูแลและใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกัน

๒.๖) การฟื้นฟูอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การฟื้นฟู หมายถึง กระบวนการจัดการการฟื้นตัวของระบบนิเวศที่เสื่อมโทรม เสียหาย หรือถูกทำลายอย่างแข็งขัน จริงจัง และเร่งด่วน กิจกรรมการฟื้นฟูควรมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การฟื้นฟูระบบนิเวศจะสร้างความพยายามในการเพิ่มพื้นที่และความสมบูรณ์ของระบบนิเวศตามธรรมชาติ โดยการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย ซึ่งรวมถึงระบบนิเวศที่ถูกกดดันด้วยภัยคุกคามต่าง ๆ ให้เปลี่ยนแปลงไปโดยไม่ใช้ตามวัฏจักรตามธรรมชาติให้กลับสู่สภาพระบบนิเวศตามธรรมชาติ ในทางกลับกัน การฟื้นฟูระบบนิเวศรวมถึงความพยายามในการฟื้นคืนการให้บริการของระบบนิเวศที่เปลี่ยนแปลงไปให้กลับมาเป็นสภาพตามธรรมชาติเดิม ทั้งนี้

การฟื้นฟูควรเน้นให้บรรลุประสิทธิผลในระยะยาว เพื่อให้กิจกรรมการฟื้นฟูมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีทรัพยากรสนับสนุนและการติดตามตรวจสอบผลของการฟื้นฟูอย่างเหมาะสม

๒.๓) ยกระดับ/มุ่งเน้นการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศ

ในการพิจารณาดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายนี้ ควรพิจารณาประเด็นสำคัญ ในการออกแบบวิธีการและรูปแบบของกิจกรรมการอนุรักษ์ คุ่มครอง ฟื้นฟู แม้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์แตกต่างกันไป แต่เน้นให้เกิดประสิทธิผล คือ การเสริมสร้างความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศให้ดีขึ้น นอกจากนี้ เป้าหมายการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์และคุ่มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ควรเน้นให้เกิดการเชื่อมต่อและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ทางนิเวศวิทยาสูงคือพื้นที่ที่มีองค์ประกอบ โครงสร้าง หน้าที่ และกระบวนการทางนิเวศวิทยาใกล้เคียงกับระบบนิเวศทางธรรมชาติ การเชื่อมต่อจะช่วยรักษาที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ

๓) ค่าเป้าหมาย

๓.๑) มีพื้นที่คุ่มครองและพื้นที่ OECMs ของประเทศอย่างน้อย ร้อยละ ๒๓ (พื้นที่บนบก) ร้อยละ ๑๕ (พื้นที่ในทะเล)

และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ มีพื้นที่คุ่มครองและพื้นที่ OECMs ของประเทศอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ทั้งบนบกและในทะเล

๓.๒) มีการฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) ร้อยละของพื้นที่คุ่มครองและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ่มครอง (OECMs) ทั้งบนบกและในทะเล

๔.๒) ร้อยละของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู (ป่าไม้/ป่าชายเลน/ชายหาด/พื้นที่ชุ่มน้ำ)

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ เพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครอง และพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย	๕.๑.๑ กำหนดมาตรการและจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์เพื่อคุ้มครองพื้นที่ที่มีระบบนิเวศธรรมชาติและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และกำหนดกลไกและวางแผนในการจัดการพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนในพื้นที่	ทส. (อส./ปม./ทช./สผ.) กษ. (กปม.) องค์กรชุมชน	นร. (สคทช.) พม. (พอช./ดย.) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ (กสม.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ ประเมินประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายและปรับปรุงการเพิ่มประสิทธิภาพให้สามารถรักษาพื้นที่ไว้ได้อย่างเหมาะสม	ทส. (อส./ปม./ทช./สผ.) กษ. (กปม.)	องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๓ พัฒนาสมรรถนะของบุคลากร เครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และคุ้มครองระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.) มท. (อปท.) องค์กรชุมชน	สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๒ ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ ป่าฟู และการใช้ประโยชน์พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญอย่างยั่งยืน และสนับสนุนการจัดตั้งพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs)	๕.๒.๑ พัฒนาหลักเกณฑ์และกลไกในการจัดตั้งพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนในพื้นที่ และนำไปพิจารณาพื้นที่แข่งขันในการคัดเลือกพื้นที่ OECMs ของประเทศ โดยทุกภาคส่วน	ทส. (สผ.)	ทส. (สพภ.) นร. (สทนช./พศ.) มท. (ยผ./อปท.) อก. (กพร.) กท. (ทร./ทบ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๘

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
			<p>องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน</p>	
	<p>๕.๒.๒ จัดทำโครงการนำร่องพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่นอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ ทั้งพื้นที่บนบกและพื้นที่ในทะเล และแนวทางการบริหารจัดการที่มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย และแนวทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขนาดพื้นที่ที่ละส่วน และสะสมไปสู่เป้าหมาย และใช้การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน และประชาชน</p>	<p>ทส. (อส./ปม./ทช./ทน./ทธ./สพภ.) มท. (อปท.) นร. (พศ.) กท. (ทร./ทบ.) องค์อิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ (สชพ.) สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน</p>	<p>ทส. (สผ.) นร. (สทนช.)^[GU๓] อก. (กพร.) มท. (ยผ.) องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ</p>	<p>๒๕๖๘-๒๕๗๐</p>
	<p>๕.๒.๓ เชื่อมโยงเครือข่ายพื้นที่คุ้มครอง และพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย รวมถึงพื้นที่ OECMs เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการในระดับพื้นที่ เชื่อมโยงระบบนิเวศที่ขาดและแยกส่วนของพื้นที่ และคงความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติและระบบนิเวศ</p>	<p>ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.) กษ. (กปม.)^[กส๔]</p>	<p>ทส. (สผ./ทธ./สพภ.) นร. (สคทช./สทนช./พศ.) มท. (ยผ./อปท.) อก. (กพร.) กท. (ทร./ทบ.) ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ</p>	<p>๒๕๖๘-๒๕๗๐</p>

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
<p>๕.๓ ส่งเสริมให้เกิดการฟื้นฟูระบบนิเวศทุกประเภทที่เสื่อมโทรมทั้งบนบก น้ำจืด ในทะเล และชายฝั่ง และมีการติดตามและประเมินพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เสื่อมโทรมสำหรับพื้นที่บนบกและพื้นที่ในทะเลอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>๕.๓.๑ ส่งเสริมให้มีการดำเนินการประเมินสถานภาพพื้นที่เสื่อมโทรม หรือมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งบนบก น้ำจืด ในทะเลและชายฝั่ง และส่งเสริมกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศเสื่อมโทรมทั่วประเทศโดยเฉพาะระบบนิเวศที่มีความสำคัญอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องกัน</p>	<p>ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.)</p>	<p>นร. (สคทช.)</p>	<p>๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>
	<p>๕.๓.๒ สนับสนุนให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของดำเนินกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูพื้นที่ระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมเสริมสร้างความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศให้ดีขึ้นและเพิ่มความสมบูรณ์ และความเชื่อมโยงของระบบนิเวศ</p>	<p>ทส. (อส./ปม./ทช./ทน.)</p>	<p>ทส. (สพภ.) พม. (พอช./ดย.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน</p>	<p>๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>

๖.๑.๓ เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติ ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

ดำเนินการจัดการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อหยุดการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม พร้อมกับฟื้นฟูและอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเพื่อลดความเสี่ยงในการสูญพันธุ์ ตลอดจนรักษาและฟื้นฟูความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของชนิดพันธุ์พื้นเมืองและที่นำมาปลูกเลี้ยง เพื่อรักษาศักยภาพในการปรับตัว รวมถึงการอนุรักษ์ในแหล่งกำเนิดและนอกแหล่งกำเนิดและแนวทางการจัดการที่ยั่งยืน และจัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าเพื่อการอยู่ร่วมกัน

กำจัด ลด และ/หรือ บรรเทาผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานต่อความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการระบบนิเวศ โดยระบุและจัดการเส้นทางของการนำเข้าของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และป้องกันการนำเข้าและตั้งถิ่นฐานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานซึ่งมีลำดับความสำคัญสูง ลดอัตราการนำเข้าและตั้งถิ่นฐานชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รู้จักหรืออาจรุกรานอื่น ๆ และกำจัดหรือควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานโดยเฉพาะในพื้นที่สำคัญและเปราะบาง เช่น พื้นที่อุทยานแห่งชาติและโดยรอบ เกาะ เป็นต้น

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานเป็นหนึ่งในตัวขับเคลื่อนโดยตรงหลักของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ในระบบนิเวศบางประเภท เช่น เกาะ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานเป็นสาเหตุสำคัญของการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการแข่งขันกับสายพันธุ์พื้นเมือง เพื่อแย่งทรัพยากร อาหาร แหล่งที่อยู่อาศัย โดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น พาหะนำโรค เป็นต้นเหตุให้เกิดการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบและโครงสร้างของระบบนิเวศ และลดการให้บริการระบบนิเวศ นอกเหนือจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานยังเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาพของมนุษย์และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์และการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมที่มนุษย์ข้ามพรมแดน เช่น การขนส่งระหว่างประเทศ การค้า และการท่องเที่ยว ทำให้การเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์มีโอกาข้ามขอบเขตทางภูมิศาสตร์ชีวภาพตามธรรมชาติได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นโดยการสร้างเส้นทางใหม่ เนื่องจากผลกระทบในวงกว้างและข้ามพรมแดนของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น รวมถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สุขภาพ สังคมและวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนและหน่วยงานภาครัฐในทุกระดับและพื้นที่ เพื่อให้แน่ใจว่าภัยคุกคามนี้ได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายนี้มุ่งเน้นไปที่การกำจัด ลด หรือบรรเทาผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในสองวิธีหลัก คือ (ก) โดยการระบุและจัดการเส้นทางเพื่อป้องกันการเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย และ (ข) โดยการกำจัดหรือควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยในพื้นที่แล้ว

แนวทางดำเนินงาน

การดำเนินการหยุดยั้งการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ธรรมชาติและชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน และลดความขัดแย้งมนุษย์และสัตว์ป่า เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางพันธุกรรมของประเทศให้คงอยู่ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ และดำเนินต่อไปถึงการบรรลุเป้าหมายให้มากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑) การประเมินสถานะภัยคุกคามของชนิดพันธุ์ และมุ่งเน้นการจัดการฟื้นฟูชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

ในการดำเนินการควรมีการประเมินสถานะภัยคุกคามของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามที่อยู่ในบัญชีรายการของประเทศเป็นระยะ ๆ และในการจัดการควรมุ่งเน้นไปที่การฟื้นฟูสายพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ซึ่งอาจรวมถึงการนำสายพันธุ์กลับคืนมา การดำเนินการฟื้นฟูสายพันธุ์ การดำเนินการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมภายในสายพันธุ์ และการอนุรักษ์ทั้งในและนอกแหล่งกำเนิดสำหรับสายพันธุ์ที่อยู่ภายในประเทศ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์ในฟาร์มด้วย

๒.๒) หยุดยั้งการสูญพันธุ์ที่เกิดจากมนุษย์และลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ และการรักษาพันธุกรรมของสายพันธุ์ในธรรมชาติ

ในการดำเนินการควรมีการพิจารณาถึงการคุ้มครอง การดูแล การจัดการ และการบำรุงรักษาระบบนิเวศ แหล่งที่อยู่อาศัย พันธุ์สัตว์ป่า และประชากร ภายในหรือภายนอกสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เพื่อปกป้องสภาพทางธรรมชาติให้คงอยู่ในระยะยาว นอกจากนี้ ในการรักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของสายพันธุ์ในธรรมชาติจะช่วยรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศและผลประโยชน์จากการบริการระบบนิเวศ และสนับสนุนการอยู่รอดและการปรับตัวของสายพันธุ์ซึ่งเชื่อมโยงกับระบบนิเวศและสายพันธุ์อย่างชัดเจน

๒.๓) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานตามแนวทางการควบคุมหรือกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีลำดับความสำคัญสูงของประเทศไทยสามารถดำเนินงานอ้างอิงตามแนวทางและทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม และกำจัดของประเทศไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เห็นชอบกับมาตรการดังกล่าว โดยในการดำเนินงานควรมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงก่อนที่จะมีการนำสายพันธุ์ต่างถิ่นเข้ามา การจัดลำดับความสำคัญของเส้นทาง พื้นที่ และสายพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่จำเป็นต้องได้รับการจัดการ และในการจัดการควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนและกระบวนการการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน เพื่อทำให้เกิดการบริการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นอย่างมีส่วนร่วม

๒.๔) ลดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่า

ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าบางอย่างอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง รวมถึงการใช้ทรัพยากรและพื้นที่มากเกินไป ส่งผลให้เกิดผลเสียต่อชีวิตมนุษย์ สุขภาพ ความเป็นอยู่และ/หรือการดำรงชีวิต ผลจากการกระทำและภัยคุกคามเหล่านี้ มนุษย์อาจสร้างความเสียหายหรือกำจัดสัตว์ป่า ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าหลายประเภทสามารถบรรเทาหรือหลีกเลี่ยงได้ด้วยการวางแผนการจัดการ และการชดเชยที่เหมาะสม

๓) คำเป้าหมาย

๓.๑) ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น มีสถานภาพในการจัดการเพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒๕ (ชนิดพันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคาม)

๓.๒) ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index) ไม่น้อยลง จากข้อมูลปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๓

และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index) ไม่น้อยลง จากข้อมูลปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๘

๓.๓) จำนวนชนิดพันธุ์ป่าตามธรรมชาติที่พบจากการสำรวจไม่น้อยลง

๓.๔) แนวโน้มกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าลดลง และมีมาตรการแก้ไขเพิ่มขึ้น

๓.๕) มีมาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐ และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ มีมาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงอย่างน้อย ร้อยละ ๓๕

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) จำนวนประชากรของชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และมีแผน/มาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ดังกล่าว

๔.๒) ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

๔.๓) จำนวนชนิดพันธุ์ป่าในธรรมชาติที่สำรวจพบ

๔.๔) จำนวนกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และมาตรการการแก้ไขความขัดแย้ง

๔.๕) จำนวนแผน/มาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ จัดทำกลไก แผน และ/หรือ มาตรการ และสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานในการปกป้องคุ้มครองและฟื้นฟูชนิดพันธุ์ป่าในธรรมชาติ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นที่สำรวจพบ และชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามตามทะเบียน ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทย	๕.๑.๑ ศึกษา สำรวจชนิดพันธุ์ป่าในธรรมชาติ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม จัดทำแผนและมาตรการในการจัดการเพื่ออนุรักษ์ ชนิดพันธุ์และคุ้มครองแหล่งที่อยู่อาศัย	ทส. (อส./ปม./อสส./ อ.ส.พ./ ทช.)	ทส. (สผ.) กษ. (กปม.) อว. (วช./อพวช./สวทช.) อพ.สธ. องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ จัดทำ/ปรับปรุงทะเบียนชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทย จัดทำกลไกและจัดลำดับความสำคัญในการจัดการ เพื่อคุ้มครอง ฟื้นฟู และปกป้องการสูญพันธุ์	ทส. (สผ./อส.)	ทส. (ปม./ทช./อ.ส.พ./ อสส.) กษ. (กปม./กวก./กปศ.) อว. (วว./ศช.) สธ. (กรมการแพทย์แผน ไทยฯ) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๘
	๕.๑.๓ ส่งเสริมบทบาทการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้งเครือข่ายเพื่อดูแล อนุรักษ์ ฟื้นฟู และปกป้องคุ้มครองชนิดพันธุ์ป่าในธรรมชาติ	ทส. (อส./ปม./อสส./ อ.ส.พ./ทช.) กษ. (กปม.)	ทส. (สผ.) อว. (วช./อพวช./สวทช.) พม. (อพช.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ทั้งในถิ่นที่อยู่อาศัยและนอกถิ่นที่อยู่อาศัย และ ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และ ฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง	มท. (สถ.)	อพ.สธ. สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	
	๕.๑.๔ อนุรักษ์ ปกป้อง คุ้มครองความหลากหลาย ทางพันธุกรรมของพืช สัตว์และจุลินทรีย์ ที่ใช้ ในการเกษตร ปศุสัตว์ สัตว์น้ำ สัตว์เลี้ยง สายพันธุ์ป่า และพันธุ์พื้นเมือง จุลินทรีย์ รวมถึงชนิดพันธุ์อื่น ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ นิเวศวิทยา	ทส. (อส./ปม./อสส./ อ.ส.พ./ทช.) กษ. (กปม./กวก./กปศ./ มม.) อว. (วว./ศช.) มท. (สถ.)	ทส. (สพภ.) สธ. (กรมการแพทย์ แผนไทยฯ) อพ.สธ. สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรชุมชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๒ สนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานในการ แก้ไขปัญหาการอยู่ร่วมกัน อย่างสมดุล ระหว่างคนกับสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน	๕.๒.๑ จัดทำมาตรการเฝ้าระวังและติดตามเส้นทางเดิน และพื้นที่ในการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า และมาตรการ เยียวยาให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการอยู่ในพื้นที่ ร่วมกันของมนุษย์และสัตว์ป่า เพื่อลดปัญหา ความขัดแย้ง และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่าง มนุษย์และสัตว์ป่า	ทส. (อส.) มท. (สถ./อปท.)	ทส. (ปม.) ^[กส๔] องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๓ จัดทำและส่งเสริมให้เกิดการจัดการเพื่อป้องกัน ควบคุม กำจัด และ/หรือใช้ประโยชน์ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	๕.๓.๑ จัดทำและผลักดันการดำเนินงานตามมาตรการเพื่อป้องกัน ควบคุม กำจัด และ/หรือ ใช้ประโยชน์ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และพื้นที่ทางการเกษตร การปศุสัตว์ การประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ทส. (อส./ปม.) มท. (สธ./อปท.) กษ. (กปม./กวก./ชป.) คค. (จท./ทล.)	ทส. (สผ./ทช.) อว. (สวทช.) กษ. (กปศ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๓.๒ ศึกษา สำรวจ และวิเคราะห์เส้นทาง และ/หรือ วิธีการแพร่ระบาด และการตั้งถิ่นฐานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง เพื่อสนับสนุนการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และกำหนดมาตรการในการจัดการการแพร่ระบาดและการตั้งถิ่นฐานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน	ทส. (อส./ปม./ทช.) กษ. (กปม./กวก./ชป.) คค. (จท./ทล./กทท./ ทอท.) มท. (สธ./อปท.) ภาคเอกชน	ทส. (สผ.) อว. (สวทช.) กษ. (กปศ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๓.๓ เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน และเสริมสร้างสมรรถนะให้กับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน ในการตรวจสอบ ป้องกัน เฝ้าระวัง ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน	ทส. (สผ./อส.) กษ. (กปม./กวก.) มท. (สธ./อปท.) สถาบันการศึกษา	ทส. (ปม./ทช./อสส./ อ.ส.พ.) อว. (วช./อพวช./สวทช.) พม. (อพช.) คค. (จท.) กษ. (ชป./กปศ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๔ จัดทำและส่งเสริมให้เกิดการจัดการเพื่อบริหารจัดการสัตว์ป่าลูกผสม ป้องกันควบคุม และ/หรือ การใช้ประโยชน์ สัตว์ป่าลูกผสม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	๕.๔.๑ จัดทำและผลักดันการดำเนินงานเพื่อป้องกันควบคุม และ/หรือ การใช้ประโยชน์สัตว์ป่าลูกผสม ในสถานเพาะพันธุ์	ทส. (อส.) กษ. (กปม.) นร. (บก.ปทส.)	ทส. (สผ.) กษ. (กปศ.) กค. (กศ.) คค. (ทอท./กทท./รฟท.) มท. (อปท.) [GU6]	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๔.๒ เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าลูกผสม และเสริมสร้างสมรรถนะให้กับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชนในการตรวจสอบ ป้องกันเฝ้าระวัง ควบคุม และการบริหารจัดการสัตว์ป่าลูกผสม	ทส. (อส.) กษ. (กปม.) สถาบันการศึกษา	ทส. (สผ.) นร. (กปส.) มท. (สถ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐

๖.๑.๔ เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

ลด บรรเทาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพและเพิ่มความยืดหยุ่น (climate resilience) โดยส่งเสริมและสร้างขีดความสามารถในการบรรเทา การปรับตัว และการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ด้วยการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (Nature-based solutions) และ/หรือ แนวทางการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based adaptation) เพื่อลดผลกระทบเชิงลบและส่งเสริมผลกระทบเชิงบวกของการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ลดความเสี่ยงด้านมลพิษและผลกระทบด้านลบของมลพิษจากทุกแหล่ง ให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตราย ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการของระบบนิเวศ โดยลดสารอาหารส่วนเกินลงสู่ระบบนิเวศ หมุนเวียนและการใช้สารอาหารอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดความเสี่ยงจากสารกำจัดศัตรูพืชและสารเคมีอันตรายสูง รวมถึงการจัดการศัตรูพืช คำนึงถึงความมั่นคงทางอาหารและความเป็นอยู่ ตลอดจนป้องกัน ลด ควบคุมมลพิษจากพลาสติก

รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและในพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นอย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการวางผังเมืองที่คำนึงถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ การเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เขตเมือง การเชื่อมต่อและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ การสนับสนุนการรักษาสุขภาพ การเข้าถึงและการสัมผัสธรรมชาติของประชาชนอาศัยในเมือง ให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีและการรักษาธรรมชาติและการให้บริการระบบนิเวศต่อชุมชนเมือง

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นหนึ่งในแรงขับเคลื่อนสำคัญ เป็นสาเหตุของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว ความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศที่เพิ่มขึ้นยังส่งผลให้น้ำทะเลมีความเป็นกรดสูงขึ้น มาตรการบรรเทา การปรับตัว และการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ รวมถึงการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน และ/หรือ แนวทาง การปรับตัว โดยอาศัยระบบนิเวศ มีศักยภาพในการเพิ่มความยืดหยุ่นของระบบนิเวศและการดำรงชีวิตของมนุษย์ต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการลดการปล่อยมลพิษจากการตัดไม้ทำลายป่าและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอื่น ๆ และโดยการเพิ่มแหล่งกักเก็บคาร์บอน แนวทางเหล่านี้ยังสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมด้วย

มลพิษเป็นหนึ่งในผลกระทบเสียหายโดยตรงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ มลพิษมีได้หลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม ทั่วโลกให้ความสำคัญกับปัญหามลพิษจากสารอาหารที่ปลดปล่อยสู่ระบบนิเวศ เช่น ไนโตรเจนและฟอสฟอรัส ยาฆ่าแมลง สารเคมีอันตราย และพลาสติก เนื่องจากมลพิษเหล่านี้ มีผลกระทบที่เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อความหลากหลายทางชีวภาพและการให้บริการของระบบนิเวศ พื้นที่สีเขียวมีผลดีมากต่อความเป็นอยู่ที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ การเข้าถึงและสัมผัสพื้นที่สีเขียวและสีน้ำเงินดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากแนวโน้มการขยายตัวของเมืองเพิ่มมากขึ้นและมีความเสี่ยงที่จะแยกผู้คนออกจาก

ธรรมชาติ โดยอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพของมนุษย์และลดความเข้าใจของประชาชนว่าความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศนั้นมีความสำคัญมาก นอกจากนี้ พื้นที่สีเขียวสามารถเป็นที่อยู่อาศัยที่สำคัญสำหรับชนิดพันธุ์ การปรับปรุงการเชื่อมต่อของแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ และการให้บริการระบบนิเวศและช่วยลดความเสี่ยงของภัยด้านสภาพอากาศต่อเมือง เช่น น้ำท่วม อากาศร้อนจัด เป็นต้น ความสำคัญของการวางแผนเมืองที่พิจารณาความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างพื้นที่ให้เป็นธรรมชาติภายในภูมิทัศน์ที่สร้างขึ้น จะช่วยลดสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนและยังช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ ยังตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยกันของชุมชนเมืองต่อระบบนิเวศ และความสำคัญของการวางแผนเชิงพื้นที่เพื่อลดผลกระทบด้านลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของการขยายตัวของเมือง ถนนและโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ

แนวทางดำเนินงาน

๒.๑) ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๑.๑) ลดผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเป็นกรดของน้ำทะเลต่อความหลากหลายทางชีวภาพและเพิ่มความยืดหยุ่น มีการดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งรวมถึงการแก้ปัญหาด้วยวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน และแนวทางปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศในการกำหนดพื้นที่คุ้มครอง พื้นที่อนุรักษ์ และการฟื้นฟูชนิดพันธุ์ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๑.๒) การแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (Nature-based solutions) หมายถึง การดำเนินการเพื่อปกป้อง อนุรักษ์ ฟื้นฟู โดยใช้หรือดัดแปลงระบบนิเวศทางธรรมชาติเพื่อเอาชนะความท้าทายทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับตัวในขณะเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ การให้บริการของระบบนิเวศและทำให้เกิดความยืดหยุ่นต่อความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการช่วยบรรเทา การปรับตัวและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และสภาพภูมิอากาศ

๒.๑.๓) จัดการและปรับตัวโดยใช้แนวทางการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based adaptation) เนื่องจากการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศ เป็นกลยุทธ์เพื่อช่วยจัดการกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้ระบบนิเวศสำหรับกักเก็บคาร์บอนเพื่อช่วยบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศซึ่งมุ่งเพื่อรักษาและเพิ่มความยืดหยุ่นและลดความเปราะบางของระบบนิเวศและต่อผู้คนเมื่อเผชิญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แนวทางดังกล่าวอาจรวมถึงการจัดการอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์และการฟื้นฟูระบบนิเวศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การปรับตัวที่คำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่หลากหลายสำหรับชุมชนท้องถิ่น การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติตามระบบนิเวศคือการจัดการการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศอย่างยั่งยืนเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและยืดหยุ่น

๒.๑.๔) ลดผลกระทบเชิงลบและส่งเสริมผลกระทบเชิงบวกของการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพ แม้ว่าความพยายามและกิจกรรมในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจมีศักยภาพในการสร้างผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อ

ความหลากหลายทางชีวภาพและประชาชนที่ใช้ประโยชน์ แต่ก็อาจส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านลบโดยไม่ได้ตั้งใจ หากไม่ได้พิจารณาออกแบบและดำเนินการอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความหลากหลายทางชีวภาพ และติดตาม กิจกรรมการปรับตัวและบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสามารถให้ประโยชน์หลายประการ แต่ยังมีส่วนช่วย ในการหลีกเลี่ยงผลกระทบด้านลบของกิจกรรมที่มีต่อความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ

๒.๒) ด้านมลพิษต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๒.๑) ลดความเสี่ยงด้านมลพิษและผลกระทบด้านลบของมลพิษ มุ่งเน้นไปที่ความเสี่ยงและผลกระทบของมลพิษมากกว่าปริมาณมลพิษในแง่ของความเป็นพิษและ/หรืออันตรายต่าง ๆ ที่เกิดจากมลพิษ ประเภทต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น สารกำจัดศัตรูพืชบางประเภทสามารถใช้ในปริมาณมากโดยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย ในขณะที่สารกำจัดศัตรูพืชของชนิดอื่น ๆ แม้แต่การใช้อย่างจำกัด ก็อาจมีผลกระทบที่เป็นอันตรายเป็นพิเศษ จึงควรมุ่งเน้นไปที่ความเสี่ยงและผลกระทบมากกว่าปริมาณมลพิษ

๒.๒.๒) ลดมลพิษจากทุกแหล่งที่อาจส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ มลพิษ หมายถึงสารปนเปื้อนที่นำเข้าสู่สิ่งแวดล้อมส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงหรือเป็นอันตราย มลพิษสามารถมีได้หลายรูปแบบ เช่น สารประกอบทางเคมีประเภทของแสงและเสียงและผลิตภัณฑ์อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและความเข้มข้น ควรพิจารณาแหล่งที่มาของมลพิษทั้งหมด

๒.๒.๓) ควบคุมความเสี่ยงและผลกระทบด้านลบของมลพิษให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตราย ต่อความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นถึงระดับที่ต้องกำจัดมลพิษทั้งหมด แต่ต้องการให้ลดลงจนถึงจุดที่ไม่มีผลเสียต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และควรพิจารณาผลกระทบสะสมของมลพิษในสิ่งมีชีวิตด้วย

๒.๒.๔) ลดสารอาหารส่วนเกินที่ปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม สารอาหารส่วนเกิน โดยเฉพาะ ไนโตรเจนและฟอสฟอรัส เป็นมลพิษประเภทหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ไนโตรเจนและฟอสฟอรัสจากการเกษตรในปริมาณที่มากเกินไปลงในแหล่งน้ำ อาจส่งผลให้พืชเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วหรือสาหร่ายในระบบนิเวศทางทะเลซึ่งมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบและการทำงานของระบบนิเวศได้

๒.๒.๕) ลดความเสี่ยงจากสารกำจัดศัตรูพืชและสารเคมีอันตราย สารกำจัดศัตรูพืชคือสารใด ๆ หรือส่วนผสมของสาร ของส่วนผสมทางเคมีหรือชีวภาพที่มีไว้สำหรับขับไล่ ทำลาย หรือควบคุมสิ่งมีชีวิตที่ไม่ต้องการซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ ส่วนสารเคมีอันตรายเป็นสารเคมีที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเฉียบพลันหรือเรื้อรังอย่างมีนัยสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมหรือผู้คน

๒.๒.๖) จัดการศัตรูพืชแบบบูรณาการ การจัดการศัตรูพืชแบบบูรณาการเป็นแนวทางระบบนิเวศในการผลิตและการป้องกันพืชผลทางการเกษตร โดยใช้วิธีการจัดการและแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน เพื่อปลูกพืชที่ดีต่อสุขภาพและลดการใช้สารกำจัดศัตรูพืชให้น้อยที่สุด

๒.๒.๗) ป้องกันและสร้างความมั่นคงทางอาหารให้แก่ประชาชนอย่างยั่งยืน ควรพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อความมั่นคงด้านอาหารและวิถีชีวิต โดยควรพิจารณาความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรและอาหารที่ยั่งยืน รวมถึงการป้องกันเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร ปลอดภัย ไม่ปนเปื้อน

มลพิษ โดยเฉพาะให้ความสนใจและความสำคัญของเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องที่พึ่งพาระบบเกษตรอาหารในการดำรงชีวิต เช่น เกษตรกรรายย่อย และชุมชนท้องถิ่น

๒.๒.๘) ป้องกัน ลด และดำเนินงานเพื่อขจัดมลพิษพลาสติก มลพิษจากพลาสติกกำลังสะสมอยู่ในระบบนิเวศบนบก น้ำจืด และทางทะเล โดยไมโครพลาสติกเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารและหมุนเวียนในชั้นบรรยากาศ พลาสติกเป็นมลพิษประเภทสำคัญที่มีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๓) ด้านพื้นที่สีเขียวเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๓.๑) เพิ่มขนาดและคุณภาพของพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง เป็นพื้นที่ให้ชนิดพันธุ์ ระบบนิเวศในเมืองและน่านน้ำชายฝั่งใกล้กับเขตเมืองและพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นอื่น ๆ เน้นให้เกิดการเชื่อมต่อ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวโดยเฉพาะเพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ และเพิ่มการเชื่อมต่อและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศและแหล่งอาศัย ตลอดจนช่วยดูแลสุขภาพของมนุษย์และความเป็นอยู่ที่ดี ให้มีโอกาสในการเชื่อมต่อผู้คนอาศัยในเมืองกับธรรมชาติ

๒.๓.๒) การวางผังเมืองที่พิจารณาให้ความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ การวางผังเมืองเป็นกระบวนการทางเทคนิคและการเมืองในการจัดการการใช้พื้นที่ในเมือง เรียกร้องให้กระบวนการดังกล่าวครอบคลุมความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะ และทำให้การวางผังเมืองนำแนวคิดของการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในบริบทของพื้นที่สีเขียวและสีน้ำเงินไปใช้ในการวางผังเมือง และได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสม และเพียงพอในนโยบายและแนวทางปฏิบัติของการวางผังเมือง

๓) ค่าเป้าหมาย

๓.๑) มีพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยอาศัยธรรมชาติไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างน้อย ๖ พื้นที่

๓.๒) ปริมาณขยะทะเลที่ลงสู่ทะเลบริเวณแม่น้ำสายหลักที่ลงสู่อ่าวไทยตอนบนลดลง [กสทช][GU๘]

๓.๓) มีเกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น

๓.๔) เพิ่มสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเมืองต่อพื้นที่ทั้งหมดของเมือง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕

๓.๕) จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมืองที่มีประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) จำนวนพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยอาศัยธรรมชาติไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔.๒) ปริมาณขยะทะเลที่ลงสู่ทะเลบริเวณแม่น้ำสายหลักที่ลงสู่อ่าวไทยตอนบน

๔.๓) เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๔) สัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเมืองต่อพื้นที่ทั้งหมดของเมือง

๔.๕) ร้อยละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมือง

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ สร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	๕.๑.๑ ศึกษาและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนำแนวทางการปรับตัวโดยอาศัยธรรมชาติและ/หรือแนวทางการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศไปใช้เพื่อใช้ในการปรับตัวและลดบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสาขาต่าง ๆ และของประชาชนที่พึ่งพิงความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สส./สผ./อส./ทช./ทน.) กษ. (สศก.) กก. (สป.กก.) มท. (ปก./ยผ./สถ./อปท.) นร. (สทนช.)	ทส. (ปม./ทน./สพภ./อบก.) สธ. (อน.) ^(กส๑) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ ผลกระทบและความเสี่ยงของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และเพิ่มขีดความสามารถให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใช้หลักการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน และแนวทางการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ	ทส. (สส./อส./ทช./สผ.) มท. (สถ./อปท.) นร. (สทนช.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	ทส. (ปม./ทน./สพภ./อบก.) องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๒ ควบคุมและป้องกันพื้นที่บนบก พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ และระบบ	๕.๒.๑ ศึกษาและประเมินภัยคุกคามด้านมลพิษ ได้แก่ ขยะมลพิษ ^(กส๑๐) โลหะหนัก สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ธาตุ	ทส. (สส./คพ./สผ./อส./ทช.) อก. (กรอ.) กษ. (กวก)	องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
นิเวศเปราะบางอื่นที่อาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของมนุษย์	อาหารส่วนเกินมากเกินไปในแหล่งน้ำที่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ			
	๕.๒.๒ ปรับปรุงหลักเกณฑ์ กฎระเบียบ และวางกลไกควบคุมและติดตามสถานการณ์ ภัยคุกคามของมลพิษต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สส./คพ./สผ./อส./ทช./ปม.) อก. (กรอ.) สธ. (อน.) คค. (จท.) ^[GU๑๑]	ทส. (ทน./สพภ.) ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๒.๓ ศึกษาวิจัย และดำเนินการจัดการขยะพลาสติก โดยเฉพาะขยะพลาสติกที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตในทะเลและชายฝั่ง	ทส. (คพ./ทช./อส.) สถาบันการศึกษา	อว. (วช./สวทช.) ^[GU๑๒] องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๒.๔ ควบคุมกิจกรรมการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีในการเกษตร และประมงไม่ให้กระทบเสียหายรุนแรงต่อแหล่งที่อยู่อาศัยและความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ	กษ. (กวก./กปม./สป.กษ.)	กษ. (มกอช.) ^[GU๑๓] ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	๕.๒.๕ พัฒนากลไกที่ช่วยส่งเสริมบทบาทของชุมชนที่มีวิถีชีวิตเชิงนิเวศในการสงวนรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	ทส. (สพภ./อส./ทช./ปม.) มท. (สธ./อปท.)	ทส. (สส./ทน./สผ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๓ สนับสนุนให้มีการเพิ่มพื้นที่ และประสิทธิภาพในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง	๕.๓.๑ สนับสนุนและจัดทำเครื่องมือ กลไก มาตรการจูงใจ เพื่อการเพิ่มและบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวในเมือง ทั้งในระดับชาติ ระดับชุมชนและท้องถิ่น อาทิ กลไกธุรกิจ คาร์บอน เป็นต้น	ทส. (สผ./สส.) มท. (สธ./อปท.)	ทส. (ปม./ทน./สพภ.) อว. (สตอภ.) ^[กส๑๔] ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๓.๒ ขับเคลื่อนการผนวกเรื่องพื้นที่สีเขียว เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมืองที่เป็นรูปธรรม โดยผลักดันเป้าหมายการเพิ่มสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในแผนฯ	ทส. (สผ./สส.) มท. (สธ./ยผ./อปท.)	ทส. (ปม./ทน./สพภ.) ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๓.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และบทบาทหน้าที่ของชุมชน ประชาชน เอกชน และเครือข่ายในการจัดการพื้นที่สีเขียว และวนศาสตร์ชุมชนในเขตเมือง	ทส. (สส./สผ.) มท. (สธ./อปท.)	ทส. (ปม./ทน./สพภ.) ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

๖.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่อให้ความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างคุณค่าและมูลค่าจากบริการระบบนิเวศให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ต่อประเทศ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมอย่างยั่งยืน เท่าเทียมและยุติธรรม และเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานชีวภาพของประเทศ และส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมและประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่พึ่งพาทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนทำให้ภาคการผลิตต่าง ๆ ที่ใช้ทรัพยากรชีวภาพ สร้างประโยชน์และมูลค่าอย่างยั่งยืน สำหรับคนรุ่นต่อไป ประกอบด้วย

๖.๒.๑ เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ บนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

จัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมอย่างยั่งยืน ในการสร้างมูลค่าให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อกลุ่มประชาชนที่เปราะบาง และต้องพึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพก่อให้เกิดเศรษฐกิจฐานชีวภาพในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ อีกทั้งการใช้้อย่างยั่งยืนช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ และปกป้องและส่งเสริมการใช้ให้สอดคล้องตามจารีตประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่นด้วย

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแหล่งของสินค้าและบริการมากมายที่ ผู้คนต้องพึ่งพา การบำรุงรักษาทั้งปริมาณและคุณภาพของประโยชน์ที่ได้รับจากความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแรงจูงใจสำคัญสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการของระบบนิเวศด้านการรักษาความมั่นคงด้านอาหาร การดำรงชีวิต สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี ความหลากหลายทางชีวภาพไม่เพียงแต่มีความสำคัญต่อการรักษาระบบนิเวศและชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ แต่ยังเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพในประเทศ เศรษฐกิจชีวภาพเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเป็นฐานในการผลิตสินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายในการลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่มีการปล่อยคาร์บอนสูง และสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ

ประโยชน์ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมจากมูลค่าของสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติทั้งบนบกและในน้ำ มีส่วนช่วยให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีในหลาย ๆ ด้านรวมถึงด้านความมั่นคงทางอาหาร ยารักษาโรค และต่อวิถีชีวิต จารีตประเพณีและความเป็นอยู่ การใช้และการจัดการสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติดั้งเดิมจึงต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่บริการด้านต่าง ๆ ให้กับผู้พึ่งพาและอยู่อาศัย

การอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้มั่นใจได้ว่าความหลากหลายทางชีวภาพมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศและการผลิตทรัพยากรชีวภาพที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจชีวภาพที่มีความยั่งยืน การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ

สามารถนำไปสู่การค้นพบและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารและยาใหม่ เทคโนโลยีการผลิตพลังงานชีวภาพ และวัสดุชีวภาพ ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพสามารถสร้างงานและรายได้ให้กับประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและชุมชนท้องถิ่นที่มีทรัพยากรชีวภาพที่หลากหลายที่สำคัญมากคือ จะช่วยสนับสนุนความมั่นคงทางอาหารและสุขภาพ ความหลากหลายทางชีวภาพ มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนความมั่นคงทางอาหารและสุขภาพของประชาชน เช่น การให้โภชนาการที่หลากหลาย และการพัฒนาาใหม่จากพืชและสัตว์

แนวทางดำเนินงาน

๒.๑) การพัฒนานโยบายและกรอบกฎหมาย ควรพัฒนานโยบายและกรอบกฎหมายที่สนับสนุนการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงการให้สิทธิและการสนับสนุนชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ

๒.๒) การลงทุนในงานวิจัยและพัฒนา การลงทุนในงานวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและเศรษฐกิจชีวภาพจะช่วยเสริมสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สนับสนุนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

๒.๓) การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ โดยเฉพาะการสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจชีวภาพขนาดเล็กและขนาดกลางในพื้นที่ชนบท

๒.๔) การส่งเสริมการศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้ การส่งเสริมการศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและเศรษฐกิจชีวภาพในระดับประชาชนและเยาวชนจะช่วยเสริมสร้างการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

๓) ค่าเป้าหมาย

๓.๑) มูลค่ารายได้ของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนจากสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมเพิ่มขึ้น จากการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานชีวภาพด้านอาหารและยารักษาโรค สมุนไพร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ล้านบาทต่อปี (ชุมชนท้องถิ่น)

๓.๒) มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น

๓.๓) การประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) รายได้ชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนที่มีสินค้าและบริการจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรม

๔.๒) จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นและภาคเอกชน

๔.๓) ข้อมูลการประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชน

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ	๕.๑.๑ พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศโดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมเป็นฐานการผลิต การบริโภคสีเขียว การสร้างนวัตกรรม และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ	ทส. (สพภ.) อว. (สวทช.) กษ. (กช./กปศ./กวก./สวภ.) มท. (พช.) พณ. (ทป.)	กษ. (กปม./สวพส.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ สร้างอัตลักษณ์ การสร้างความแตกต่าง และโดดเด่นของสินค้าจากทรัพยากรชีวภาพ และพันธุกรรมในแต่ละท้องถิ่น เชื่อมโยงสู่แหล่งกำเนิดของผลิตภัณฑ์ชีวภาพ	ทส. (สพภ.) มท. (พช.) พณ. (ทป.)	กษ. (กวก./สวภ./มกอช. ^[GU๑๕]) วธ. (สวธ.) สถาบันการศึกษา	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๒ การสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชนและภาคธุรกิจบนฐานการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๕.๒.๑ เสริมสร้างสมรรถนะในการพึ่งพาตนเองของชุมชนด้านเทคโนโลยี การผลิต และการตลาด ในการใช้ประโยชน์และการสร้างผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรชีวภาพ และพันธุกรรมอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้เข้มแข็งในการผลิตสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน	ทส. (สผ./สพภ.) กษ. (กปศ./กวก.) มท. (สธ./อปท./พช.) พณ. (ทป.) นร. (สสว.)	กษ. (สวพส.) วธ. (ศมส.) มูลนิธิโครงการหลวง สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	<p>๕.๒.๒ สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการธุรกิจชีวภาพให้เกิดความร่วมมือ แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ความเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ และสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิต การตลาด และผลิตภัณฑ์ รวมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น</p>	<p>ทส. (สพภ./ออป.) กษ. (กสก./กปศ.) มท. (สธ./อปท./พช.) นร. (สสว.)</p>	<p>สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน</p>	<p>๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>
	<p>๕.๒.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชนท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพในด้านการเกษตร อาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน</p>	<p>กษ. (มกอช.) ทส. (สพภ.)</p>	<p>สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน</p>	<p>๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>

๖.๒.๒ เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

การเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ และการป่าไม้ ซึ่งก่อให้เกิดผลผลิตและบริการจากฐานทรัพยากรชีวภาพ ได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพเป็นไปอย่างยั่งยืน และมีการใช้แนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น เช่น การเกษตรยั่งยืนและการใช้นวัตกรรมเป็นมิตรต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่เอื้อต่อความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพของระบบการผลิตอย่างยั่งยืน และมุ่งการผลิตเพื่อความมั่นคงทางอาหาร การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ และรักษาหน้าที่และการให้บริการของระบบนิเวศต่อประชาชน

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

ระบบการผลิตและบริการต่าง ๆ ที่สำคัญเหล่านี้มีผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพที่แตกต่างกัน ทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ทุกประเภทที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์เหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์และการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ความต้องการอาหาร เส้นใยและเชื้อเพลิงที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศที่เพิ่มขึ้นด้วย ทำให้การจัดการที่ยั่งยืนในระบบเหล่านี้กลายเป็นการดำเนินงานเร่งด่วนที่ต้องให้ความสำคัญ ในทางกลับกันการจัดการอย่างยั่งยืนนั้น จะช่วยสนับสนุนการคุ้มครองและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และยังสามารถให้ประโยชน์แก่ระบบการผลิตในส่วนของบริการระบบนิเวศ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การควบคุมการกัดเซาะ การผสมเกสรที่เพิ่มขึ้นและลดการระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนมีส่วนสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีและการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของพลเมืองที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับระบบการผลิตและบริการดังกล่าวด้วย

แนวทางดำเนินงาน

เพื่อจัดการพื้นที่ที่ใช้สำหรับการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

๒.๑) การจัดการการผลิตและบริการที่พึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โดยการใช้องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพที่ไม่มากเกินศักยภาพ และในลักษณะและอัตราการใช้ประโยชน์ที่ไม่นำไปสู่การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๒) การใช้และส่งเสริมการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้วิธีและแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรกับความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อช่วยเพิ่มผลในเชิงบวกและลดผลกระทบเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ตัวอย่างเช่น การใช้แนวทางเกษตรที่ยั่งยืน การเพิ่มผลผลิตจากการรักษาหน้าที่ของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน สร้างความหลากหลายทางชีวภาพในการเกษตร การทำเกษตรอินทรีย์ การใช้ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ปรับตัวได้ดีหลากหลายชนิด การใช้สิ่งมีชีวิตควบคุมศัตรูพืชและสิ่งมีชีวิตในดินที่ส่งเสริมการหมุนเวียนของสารอาหาร จึงช่วยลดความจำเป็นในการเปลี่ยนสารเคมี การปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อความหลากหลาย

ทางชีวภาพเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความยืดหยุ่น หรือความสามารถของระบบการผลิตในการฟื้นตัวจากความกดดันหรือการรบกวน นอกจากนี้ ยังสามารถช่วยจัดการกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

๓) ค่าเป้าหมาย

๓.๑) สัดส่วนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อพื้นที่ทั้งหมด ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๐ (ป่าไม้ เกษตร และประมง)

๓.๒) สัดส่วนจำนวนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืนต่อจำนวนทั้งหมด (ปศุสัตว์ และท่องเที่ยว) เพิ่มขึ้น

๓.๓) จำนวนพื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ใช้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไม่น้อยกว่า ๒๐ ชุมชน

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) ร้อยละของสัดส่วนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อพื้นที่ทั้งหมด (เกษตรและประมง)

๔.๒) ร้อยละของจำนวนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อจำนวนทั้งหมด (ปศุสัตว์และท่องเที่ยว)

๔.๓) จำนวนพื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ได้รับมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ ส่งเสริมการจัดการพื้นที่การเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้อย่างยั่งยืน ไม่มากเกินไปเกินศักยภาพ เพื่อลดความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ	๕.๑.๑ ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐาน การเพาะปลูกพืชเกษตร การปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง และการป่าไม้ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	ทส. (ปม./อ.อ.ป.) กษ. (กวก./กปม./กสก./กช./กปศ./มกอช.)	อก. (สมอ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของพืชอย่างยั่งยืน รวมถึงการควบคุม เพื่อให้ผลผลิตจากป่าที่ไม่ใช่เนื้อไม้มีความยั่งยืน	ทส. (อส./ปม./อ.อ.ป.) กษ. (กวก./กช.)	สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๓ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรม การผลิตจากภาคการเกษตร	กษ. (กวก./กปม./กสก./กปศ.) ภาคเอกชน	สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๒ สนับสนุนการใช้และส่งเสริมการบริการที่เป็นมิตรกับความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้นวัตกรรมและแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรกับความหลากหลายทางชีวภาพ	๕.๒.๑ ส่งเสริมการใช้และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ ปกป้อง พื้นฟู ความหลากหลายทางชีวภาพของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนโดยรอบ	ทส. (อส./ปม.) กก. (กทท./สป.กก./ททท./อพท.) กษ. (พด./กวก.)	ทส. (อ.ส.พ./อสส.) มท. (พช./อปท.) กษ. (กปศ.) อก. (สมอ.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./พอช.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
			สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน	
	๕.๒.๒ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและพื้นที่ท่องเที่ยว	ทส. (อส./ปม.) กก. (กทท./สป.กก./ททท./ อพท.) กษ. (พด./กวก.) ภาคเอกชน	มท. (พช./อปท.) อก. (สมอ.) กษ. (กปศ.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

๖.๒.๓ เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

ดำเนินการจัดทำและใช้กลไกต่าง ๆ ประกอบด้วย มาตรการทางกฎหมาย นโยบาย การบริหาร และการเสริมสร้างศักยภาพที่มีประสิทธิภาพในทุกระดับและทุกภาคส่วนตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม และจากข้อมูลดิจิทัลของพันธุกรรม ตลอดจนความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรม และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเหมาะสม และในการเพิ่มผลประโยชน์ที่แบ่งปันตามการเข้าถึงระหว่างประเทศและเครื่องมือการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมและความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นหนึ่งในสามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นเสาหลักสำหรับความสำเร็จของการดำเนินการสร้างความยุติธรรมและเท่าเทียมระหว่างผู้ให้/ครอบครอง และผู้ต้องการ/ขอใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และเพื่ออำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเข้าถึงและการแบ่งปัน นอกจากนี้ ก็เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนที่เกิดจากการใช้ความรู้ นวัตกรรมและวิถีปฏิบัติของชุมชนท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกันด้วย

เสริมสร้างขีดความสามารถ และดำเนินการมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพ และมาตรการสำหรับการจัดการเทคโนโลยีชีวภาพและการกระจายผลประโยชน์ มาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการสร้างความมั่นใจว่าสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่เกิดจากเทคโนโลยีชีวภาพได้รับการจัดการและใช้งานด้วยข้อควรระวังด้านความปลอดภัยที่จำเป็น การใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมเป็นโอกาสในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แต่การใช้และการปลดปล่อยจำเป็นต้องมีกฎระเบียบ การจัดการและการควบคุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องที่อาจเกิดขึ้น

การสนับสนุนการวิจัยโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพสำหรับประเทศ การจัดหาทรัพยากรพันธุกรรมสำหรับการวิจัยดังกล่าวจะช่วยให้ นักวิจัยและนักวิชาการค้นคว้าศึกษาได้สะดวกและโปร่งใส นอกจากนี้ การเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกันมีผลดีและสร้างประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีชีวภาพจากทรัพยากรพันธุกรรมได้อย่างไม่มีอุปสรรคและทันเวลา นอกจากนี้ จะช่วยให้ได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพที่ใช้ทรัพยากรพันธุกรรมเป็นฐาน และส่งผลให้เกิดแรงจูงใจสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในที่สุด

แนวทางดำเนินงาน

เป้าหมายนี้มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย การวางมาตรการทางกฎหมาย นโยบายและการบริหาร และการเสริมสร้างขีดความสามารถ รายละเอียดดังนี้

๒.๑) มาตรการทางกฎหมาย นโยบายและการบริหาร ประเทศจำเป็นต้องใช้มาตรการทางกฎหมาย นโยบายและการบริหารเพื่อดำเนินการด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม รวมถึง

การวางโครงสร้างสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงานพิจารณาปรับแก้และอนุญาต เป็นต้น ในการดำเนินงานตามขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญาระหว่างประเทศในระดับชาติและมีระบบ กลไกที่ทำงานได้อย่างสมบูรณ์ เช่น มาตรการบริหารสำหรับการออกใบอนุญาตหรือการทำงานของจุดตรวจการนำเข้าส่งออกตามมาตรการเหล่านี้จะช่วยให้บริหารจัดการการเข้าถึงการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมเป็นไปได้เพิ่มขึ้น และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเหมาะสม

๒.๒) มาตรการเสริมสร้างขีดความสามารถ จำเป็นต้องสร้างขีดความสามารถเรื่องความรู้ ความเข้าใจในการการบริหารจัดการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ฯ แก่ทุกภาคส่วน และในทุกระดับ ซึ่งรวมถึงมาตรการเสริมสร้างศักยภาพด้านทรัพยากรพันธุกรรม ข้อมูลลำดับพันธุกรรม (DSI) และความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

๓) คำเป้าหมาย

๓.๑) มีกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมที่ทุกหน่วยงานรับผิดชอบนำไปใช้เป็นมาตรฐานของประเทศ

๓.๒) หน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานนำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้

๓.๓) ผู้ใช้ ผู้ครอบครอง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง มีขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

๓.๔) มีผลประโยชน์ทั้งที่สร้างรายได้ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน (องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือ) จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมของประเทศเพิ่มขึ้น

๓.๕) หน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานมีการจัดทำมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ และสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบัน มีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ร้อยละ ๕๐

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) กลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมที่เป็นมาตรฐานของประเทศ

๔.๒) จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบที่นำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้

๔.๓) ขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมของผู้ใช้ ผู้ครอบครอง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง

๔.๔) ผลประโยชน์ทั้งที่สร้างรายได้ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน (องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือ) จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมของประเทศ

๔.๕) จำนวนสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันที่มีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ ส่งเสริมและผลักดันกลไกด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	๕.๑.๑ บูรณาการกลไกบริหารจัดการการเข้าถึงแบ่งปันผลประโยชน์ และจัดทำระบบติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรม	ทส. (อส./สพภ./สผ.) กษ. (กวก./กข./กปศ./มม./กปม.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ) พณ. (ทป.) อว. (วว./ศช.) อก. (กรอ.) สถาบันการศึกษา	ทส. (ปม./ทช.) วธ. (ศมส.) อว. (สวทช.) นร. (สกพอ.) อพ.สธ. องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ ส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการเข้าถึงและการจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรม	ทส. (สพภ./สผ.) กษ. (กวก./กข./กปศ./มม./กปม.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ) พณ. (ทป.) อว. (วว./ศช.) อก. (กรอ.)	ทส. (อส/ปม./ทช.) กษ. (สป.กษ.) กต. (กรมสนธิสัญญาฯ) พม. (ดย./ผส./สค./พส./พอช.) วธ. (ศมส.) อพ.สธ. สถาบันการศึกษา องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๒ การสร้างขีดความสามารถ ความรู้ความเข้าใจในการบริหาร จัดการการเข้าถึงและแบ่งปัน ผลประโยชน์แก่ทุกภาคส่วน และในทุกระดับ	๕.๒.๑ เสริมสร้างสมรรถนะภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ทำวิจัย ชุมชนท้องถิ่น และ ภาคเอกชน ในการจัดทำกลไกและกฎระเบียบ เกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ จากทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง	ทส. (อส./ปม./ทช./สพภ./สผ.) กษ. (กวก./พต./กปม.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ/ วพ./อก.) อว. (วว./ศช.) อก. (กรอ.) สถาบันการศึกษา	อว. (สวทช.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./ พอช.) วธ. (ศมส.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๓ การเสริมสร้างมาตรการและ ขีดความสามารถด้านความปลอดภัย ทางชีวภาพ เพื่อสนับสนุนการใช้ ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพ	๕.๓.๑ สนับสนุนให้มีการดำเนินการและจัดทำ กลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัย ทางชีวภาพ	กษ. (กวก./กปม./กปศ. ^[กส๑๖] .) อก. (กรอ.) สธ. (วพ.) อว. (ศช.) สถาบันการศึกษา	กษ. (สป.กษ.) สธ. (สป.สธ.) อว. (สวทช.) อพ.สธ.	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๓.๒ ยกระดับกลไกควบคุมความปลอดภัย ทางชีวภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับ ดูแลและดำเนินงานด้านความปลอดภัย ทางชีวภาพของประเทศ	กษ. (กวก./กปม./กปศ.) สธ. (วพ.) อว. (ศช.) สถาบันการศึกษา	กษ. (สป.กษ.) สธ. (สป.สธ.) อว. (สวทช.) อพ.สธ.	๒๕๖๖-๒๕๗๐

๖.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเพื่ออำนวยการสนับสนุนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีเงื่อนไขที่จำเป็น และเหมาะสมต่อทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้เสียในการร่วมกันขับเคลื่อนให้แผนฯ สำเร็จ และก้าวหน้า โดยการสร้างและทบทวนและนำมาใช้ ซึ่งกลไกทั้งที่ไม่ใช่เงิน เครื่องมือ องค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร กฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ และกลไกด้านเงิน แหล่งเงินทุน แรงจูงใจต่าง ๆ ตลอดจนการเสริมสร้างสมรรถนะและขีดความสามารถของทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการดำเนินงานของแผนฯ

๖.๓.๑ เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

มาตรา ๖ (b) ของอนุสัญญาฯ เรียกร้องให้ประเทศภาคีบูรณาการการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนเข้ากับแผน โครงการ และนโยบาย ภาคส่วนหรือข้ามภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การ “บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพ” จะรับรองว่าคุณค่าหลายประการของความหลากหลายทางชีวภาพจะได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสมในการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายของทุกภาคส่วน ทั้งเอกชนและสาธารณะ รวมทั้งภาครัฐ ภาคเศรษฐกิจ และสังคมในวงกว้าง เนื่องจากหลายกิจกรรมที่พึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพหรือมีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพอยู่นอกขอบเขตของนโยบายความหลากหลายทางชีวภาพ การดำเนินการตามเป้าหมายนี้จึงมีความสำคัญต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา อย่างไรก็ตาม คุณค่าหลายประการของความหลากหลายทางชีวภาพไม่ได้สะท้อนให้เห็นในกระบวนการตัดสินใจอย่างกว้างขวาง การบูรณาการและสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศที่มอบให้ในกลยุทธ์ นโยบาย โครงการ และระบบการรายงานที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบสำคัญในการรับรองว่า คุณค่าที่หลากหลายของความหลากหลายทางชีวภาพและโอกาสที่ได้รับจากการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจะได้รับการยอมรับและสะท้อนในการตัดสินใจ

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

ความสำคัญของเป้าหมายนี้ คือ การรับรองว่าคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพจะได้รับการสะท้อนหรือบูรณาการอย่างเต็มที่ในกรอบการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้ได้รับการใส่ใจอย่างเหมาะสมในการตัดสินใจ ซึ่งนำไปสู่การปรับกิจกรรมทั้งหมดและการไหลของเงินทั้งหมดให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกรอบการดำเนินงาน เป้าหมายนี้มีองค์ประกอบเฉพาะหลายประการ

๒.๑) คุณค่าหลายประการ (Multiple values) ความหลากหลายทางชีวภาพสนับสนุนบริการที่หลากหลายที่สนับสนุนเศรษฐกิจ ระบบการผลิตอาหาร สภาพความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน และสุขภาพของมนุษย์ นอกจากนี้ ความหลากหลายทางชีวภาพยังเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม ความเชื่อทางจิตวิญญาณ และมีคุณค่าในตัวของมันเอง ด้วยเหตุนี้ ความหลากหลายทางชีวภาพจึงมีคุณค่าหลายประการ บางส่วนสามารถวัดเป็นมูลค่าเงินได้ และบางส่วนที่เป็นนามธรรมมากกว่า

๒.๒) นโยบาย กฎระเบียบ กระบวนการ กลยุทธ์ การประเมิน และบัญชีแห่งชาติ กรอบการตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งนำกิจกรรมในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น และในภาคเอกชนและภาครัฐ อย่างไรก็ตาม กรอบการตัดสินใจเหล่านี้มักไม่คำนึงถึงความหลากหลายทางชีวภาพหรือคุณค่าของมันอย่างเหมาะสม ดังนั้น จึงไม่สะท้อนอย่างเหมาะสมในกระบวนการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกฎระเบียบ กระบวนการวางแผนและพัฒนา กลยุทธ์การจัดความยากจน การประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และตามความเหมาะสม บัญชีแห่งชาติ

๒.๓) รัฐบาลและทุกภาคส่วน การดำเนินการเพื่อบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าหลายประการของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเต็มที่ควรดำเนินการในทุกระดับของรัฐและทุกภาคส่วน ดังนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่ากรอบการตัดสินใจ กระบวนการ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพหลาย ๆ ด้านเกิดขึ้นในระดับการตัดสินใจสาธารณะและเอกชนต่าง ๆ เป้าหมายนี้ยังระบุเพิ่มเติมว่าควรมุ่งเน้นเฉพาะในภาคส่วนที่มีผลกระทบอย่างมากต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และการไหลของการเงินของภาครัฐและเอกชน และควรค่อย ๆ ปรับให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

แนวทางดำเนินงาน

๒.๔) ระบุว่าเครื่องมือและกระบวนการวางแผนระดับชาติ และสะท้อนการพิจารณาความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าหลายประการในเครื่องมือและกระบวนการเหล่านี้ และพิจารณาถึงโอกาสและข้อจำกัดในการดำเนินการ

๒.๕) ค้นหาช่องว่างในแง่ของเครื่องมือ กฎหมาย และกระบวนการ ในการสะท้อนคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพในกระบวนการตัดสินใจ ช่องว่างเหล่านี้สามารถแก้ไขอย่างไร

๒.๖) ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจและภาคการเงินให้สะท้อนความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าหลายประการในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสามารถเสริมสร้างได้อย่างไร พิจารณาช่องว่างและความต้องการที่มีอยู่

๒.๗) บ่งชี้ภาคส่วนที่มีผลกระทบอย่างมากต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมให้ภาคส่วนนั้นสะท้อนความหลากหลายทางชีวภาพในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างและปิดช่องว่างและสนองความต้องการ

๒.๘) ประโยชน์และต้นทุนทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ และสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าหลายประการเข้ากับกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะได้รับผลกระทบ พวกเขาสามารถมีส่วนร่วมและตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้อย่างไร ข้อแลกเปลี่ยนที่ต้องพิจารณา ได้แก่ ทรัพยากรเพิ่มเติม (การเงิน บุคลากร และเทคนิค) ที่จะต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ จะสามารถระดมทรัพยากรเพิ่มเติมได้

๓) คำเป้าหมาย

๓.๑) จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างน้อย ๒ กลุ่ม เพื่อสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการบรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ อย่างน้อย ๕ ฉบับ

๓.๒) จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวกประเด็น การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มขึ้น ๑๐ ฉบับ

๓.๓) จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่นอย่างน้อย ๕ ฉบับ (ระดับ จังหวัด)

๓.๔) สัดส่วนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนิน ธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยสมัครใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ สัดส่วนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยสมัครใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ

๔.๒) จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวกประเด็น การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๓) จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่น

๔.๔) จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจ ที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ ส่งเสริมการขับเคลื่อนและบูรณาการประเด็นด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยสอดแทรกเข้าสู่นโยบายและแผน ระดับชาติ ภาคส่วนองค์กร จังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน รวมถึงในระบบบัญชีประชาชาติ	๕.๑.๑ บูรณาการประเด็นเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่นโยบายและแผนระดับชาติ แผนเฉพาะเรื่อง แผน แนวทางปฏิบัติ และการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา	ทส. (ปม./สผ./ทช./คพ./ทน./อส./สส.) กษ. (กปม./กวก./สศก./พด.) อก. (กรอ.) นร. (สทนช./สศช./สศทช.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ) กก. (สป.กก.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท./ก.ล.ต.) มท (สธ./ปค./ยผ.) ภาคเอกชน	นร. (สงป.) ดศ. (สสช.) กษ. (ขป./กปศ./สวพส.) ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ บูรณาการการดำเนินงานระหว่างอนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย	ทส. (สผ./ทช./ทน./อส./สส.) กษ. (กวก./พด.) พณ. (ทป.)	ทส. (คพ.) กษ. (สป.กษ./กปศ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๓ สนับสนุนการจัดทำแผนหรือกิจกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพในภาคส่วนต่าง ๆ ในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน	ทส. (ปม./สผ./ทช./ทน./อส./สพภ.) กษ. (กปม./กวก./สศก./พด.) อก. (กรอ.) นร. (สทนช./สศช./สศทช.)	ทส. (คพ.) นร. (สงป.) กก. (กกท.) กษ. (กปศ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
		ดศ. (สสช.) มท (สธ./ปค./ยผ.)	ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ	
๕.๒ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๕.๒.๑ สนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดทำแผนธุรกิจและกองทุนที่สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงกิจกรรมที่สนับสนุนองค์กรชุมชนหรือท้องถิ่น หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน	ทส. (สผ.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท./ก.ล.ต.) กก. (อพท.) นร. (สสว.) มท (สธ.) ภาคเอกชน	ทส. (สพภ.) พม. (พอช.) กก. (กทท.) องค์กรอื่น ๆ (ตลท.) สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๒.๒ สนับสนุนให้ภาคเอกชนดำเนินธุรกิจให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อการรักษาและคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการพึ่งพิง ผลกระทบ ความเสี่ยง และโอกาสที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ^[กส๑๗]	ทส. (สผ.) ภาคเอกชน	หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท./ก.ล.ต.) องค์กรอื่น ๆ (ตลท.) ^[กส๑๘] องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐

๖.๓.๒ เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

กลไกด้านสิ่ง/แรงจูงใจ

กำจัด เลิกใช้ หรือปฏิรูปแรง/สิ่งจูงใจ ซึ่งรวมถึงเงินอุดหนุนต่าง ๆ ซึ่งเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพให้มากขึ้น และกำจัดอย่างยุติธรรม มีประสิทธิภาพ และเท่าเทียมกัน ในขณะที่ลดแรงจูงใจทางลบให้มากขึ้นและค่อยเป็นค่อยไป ตลอดช่วงเวลาของแผนฯ โดยเริ่มจากกำจัดหรือเลิกใช้แรงจูงใจที่เป็นอันตรายที่สุดต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และขยาย ส่งเสริมแรงจูงใจเชิงบวกสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนตามมา

สิ่ง/แรงจูงใจ รวมถึงเงินอุดหนุนที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จำเป็นต้องมีการทบทวนและดำเนินการเปลี่ยนแปลงการให้เงินอุดหนุนและสิ่งจูงใจอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีนัยสำคัญและกว้างขวางขึ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน การกำจัด หยุด หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายนั้น เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นที่ทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย การสร้างหรือพัฒนาสิ่งจูงใจเชิงบวกสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพโดยการจัดหาทรัพยากรทางการเงินหรือแรงจูงใจอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้เสียที่มีบทบาทสำคัญ ดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

การนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และสังคมมาใช้เท่าที่เป็นไปได้และเหมาะสม จะสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน มาตรการดังกล่าว รวมถึงการดำเนินการลดการสร้างแรงจูงใจที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพด้วย การศึกษาและประเมินคาดการณ์ว่า มีเงินอุดหนุนที่เป็นอันตราย สร้างความเสียหายต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการใช้ประโยชน์ของพื้นที่และระบบนิเวศที่ทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมโทรม และจำนวนเงินที่ใช้ในมาตรการจูงใจทางลบสูงกว่าจำนวนเงินที่ใช้ในมาตรการจูงใจเชิงบวกอย่างมาก เป้าหมายนี้จึงเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขความไม่สมดุลนี้และปรับแรงจูงใจทางลบให้ลดลง และเพิ่มแรงจูงใจทางบวกให้มากขึ้น

กลไกการเงินและการลงทุน

ความสำคัญและจำเป็นในการเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งอย่างให้สูงขึ้น ให้มีประสิทธิภาพทันเวลาและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ทั้งจากภายในประเทศและระหว่างประเทศ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยมุ่งการดำเนินงาน

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

สิ่ง/แรงจูงใจ รวมถึงเงินอุดหนุนที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนและดำเนินการเปลี่ยนแปลง

การให้เงินอุดหนุนและสิ่งจูงใจอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีนัยสำคัญและกว้างขวาง ขึ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน การกำจัด หยุด หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายนั้น เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นที่ทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย การสร้างหรือพัฒนาสิ่งจูงใจเชิงบวกสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการจัดหาทรัพยากรทางการเงินหรือแรงจูงใจอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้เสียที่มีบทบาทสำคัญ ดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวทางดำเนินงาน

กลไกด้านสิ่ง/แรงจูงใจ

มาตรการแรกคือการกำจัด การหยุดหรือการปฏิรูป สิ่งจูงใจรวมถึงเงินอุดหนุนที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรการที่สองคือ การขยายแรงจูงใจเชิงบวกสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รายละเอียดดังนี้

๒.๑) คั่นหาระบุแรงจูงใจทางลบ มีสิ่งจูงใจทางลบต่าง ๆ ที่ต้องค้นหาและระบุว่ามียู่อะไรบ้าง รวมถึงเงินอุดหนุนซึ่งมีผลกระทบที่หลากหลายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ ผลกระทบที่เป็นอันตรายของมาตรการจูงใจบางอย่างอาจปรากฏและตรวจพบได้ง่ายหรือไม่ก็ได้ ด้วยเหตุนี้ องค์ประกอบแรกของเป้าหมายนี้จึงเรียกร้องให้มีการระบุสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการระบุตัวตนนี้ไม่ควรกีดกันการดำเนินการทันทีในการกำจัดการใช้หรือการปฏิรูปสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายหากเป็นไปได้

๒.๒) กำจัด เลิกใช้ หรือปฏิรูปแรงจูงใจทางลบ ให้มีการกำจัดอย่างเป็นรูปธรรมและอาจค่อยเป็นค่อยไป หรือหยุดการใช้ หรือปฏิรูปเลย โดยเฉพาะเงินอุดหนุนที่เป็นอันตรายก่อนหน้าแล้ว ทั้งการกำจัดหรือยุติสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าว สำหรับสิ่งจูงใจบางประเภท อาจเป็นไปได้ที่จะกำจัดสิ่งจูงใจเหล่านั้นทันที อย่างไรก็ตาม สำหรับสิ่งจูงใจส่วนใหญ่ อาจต้องใช้วิธีการที่ปรับขนาดหรือค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากภาคส่วนหรือกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมต้องพึ่งพาและจำเป็นต่อภาคการผลิต เศรษฐกิจและสังคม ในบางกรณีอาจไม่สามารถกำจัดหรือยุติสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายได้ เนื่องจากถือว่ามีมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมด้วย ในกรณีเหล่านี้ควรปฏิรูปสิ่งจูงใจที่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อลดผลกระทบด้านลบให้มากที่สุด

๒.๓) เร่งกำจัด หยุด ยกเลิกสิ่งจูงใจประเภทที่เป็นอันตรายที่สุดก่อน ให้จัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการกำจัด หยุดและยกเลิกสิ่งจูงใจที่มีผลกระทบที่เป็นอันตรายที่สุด

๒.๔) ขยายและสร้างแรงจูงใจด้านบวก สิ่งจูงใจเชิงบวกคือมาตรการทางเศรษฐกิจ กฎหมาย หรือสถาบันที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งจูงใจเชิงบวกอาจรวมถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น การซื้อที่ดินสาธารณะหรือเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

กลไกการเงินและแหล่งทุน

มีมาตรการและแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

๒.๕) การระดมทรัพยากรภายในประเทศให้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยอำนวยความสะดวกด้วยการจัดทำและดำเนินการปรับปรุงหรือออกแบบแผนการเงินและงบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ เช่น แผนงบประมาณหน่วยงานผู้รับผิดชอบ แผนงบประมาณของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

๒.๖) การเพิ่มทรัพยากรทางการเงินระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอย่างเป็นทางการ และจากประเทศผู้ให้โดยสมัครใจ เพื่อช่วยเสริมงบประมาณภายในประเทศ ในระยะแรกของการดำเนินงานตามแผนฯ

๒.๗) ระดมความสนใจและความพยายามในการเพิ่มทรัพยากรจากภาคการเงินและภาคธุรกิจเอกชน เพื่อส่งเสริมการเงินแบบผสมผสาน (กับภาครัฐและภาคต่างประเทศ) โดยใช้กลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรเงินและงบประมาณใหม่และเพิ่มเติม รวมถึงการสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนในด้านการคุ้มครองอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ผ่านกองทุนและเครื่องมืออื่น ๆ

๒.๘) กระตุ้นการระดมทุนที่เป็นนวัตกรรม (innovative financing) เช่น การชำระค่าบริการระบบนิเวศ พันธบัตรสีเขียว การชดเชยความหลากหลายทางชีวภาพและเครดิต และกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์ พร้อมการคุ้มครองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสังคม เป็นต้น

๒.๙) การเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนการเงินและเงินทุนของภาคการเงินต่าง ๆ จากหลากหลายแหล่ง เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมและการทำงานร่วมกันของภาคการเงินสำหรับเป้าหมายที่สำคัญร่วมกัน เช่น วิกฤตการณ์สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

๒.๑๐) การเสริมสร้างบทบาทของการดำเนินการร่วมกันพลเมือง รวมถึงโดยชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางแบบไม่เป็นธุรกิจ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนและความร่วมมือภาคประชาสังคมที่มุ่งอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

๓) ค่าเป้าหมาย

๓.๑) สัดส่วนของงบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๐.๓ ของงบประมาณทั้งหมด

๓.๒) มีกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้ จำนวนอย่างน้อย ๑ กลไก

๓.๓) ภาคส่วนอย่างน้อย ๑ สาขา มีการปรับแนวทางการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบ การคุกคามความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๓.๔) มาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้เพิ่มขึ้น จำนวนอย่างน้อย ๓ มาตรการ และมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพลดลง

๓.๕) กลไกทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ๕ กลไก

๔) ตัวชี้วัด

- ๔.๑) งบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๔.๒) จำนวนกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้
- ๔.๓) ผลการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบ การคุกคาม ความเป็นอันตราย ต่อความหลากหลายทางชีวภาพของภาคส่วนต่าง ๆ
- ๔.๔) จำนวนมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้ และจำนวน มาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๔.๕) จำนวนกลไกทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพ

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ ขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนการเงินด้านความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	๕.๑.๑ สนับสนุนการศึกษาและระบุสิ่งจูงใจทางบวกและทางลบต่อการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สผ./ทน.) กษ. (กปม./ชป.) มท. (ยผ./อปท.) คค. (จท.) สถาบันการศึกษา	ทส. (ปม./ทช.) นร. (สทนช./ศรชล.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ สนับสนุนกลไกการระดมทรัพยากรจากภาคการเงินและภาคธุรกิจเอกชน และการกระตุ้นการระดมทุนที่เป็นนวัตกรรมใหม่เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ	กค. (สศค./สส./สบน.) หน่วยงานรัฐอื่นๆ (ธปท./ก.ล.ต.) นร. (สกท./สงป.) ภาคเอกชน สถาบันการเงิน หอการค้าไทย สมาคมธนาคารไทย	ทส. (สผ.) องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๓ เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการสนับสนุนการเงินและเงินทุนของภาคการเงินต่าง ๆ	กค. (สศค.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท./ก.ล.ต.) นร. (สกท./สงป.) สถาบันการเงิน หอการค้าไทย	องค์การระหว่างประเทศ สมาคมประกันภัย ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	<p>๕.๑.๔ สนับสนุนการใช้กลไกทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน รวมถึงชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเยาวชน และองค์กรภาคประชาสังคม ในการอนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน [กส22]</p>	<p>สมาคมธนาคารไทย</p> <p>ทส. (สผ./อส./ปม./ทช./สพภ./ทน.)</p> <p>มท. (สถ./อปท.)</p>	<p>กค. (สศค.)</p> <p>หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ก.ล.ต.)</p> <p>องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ (สตง.)</p> <p>สถาบันการศึกษา</p> <p>ภาคเอกชน</p> <p>องค์การระหว่างประเทศ</p> <p>องค์กรภาคประชาสังคม</p>	<p>๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>

๖.๓.๓ เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

ข้อมูล ฐานข้อมูล และความรู้

ข้อมูลและความรู้ที่ดีที่สุดที่มีอยู่สามารถเข้าถึงได้สำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจ ผู้ปฏิบัติงาน และสาธารณชนเพื่อเป็นแนวทางในการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกัน การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการและมีส่วนร่วมและเพื่อเสริมสร้างการสื่อสาร การสร้างความตระหนัก การศึกษา การติดตามการวิจัยและการจัดการความรู้ และในบริบทนี้ควรเข้าถึงความรู้ดั้งเดิม นวัตกรรม การปฏิบัติและเทคโนโลยีของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นเท่านั้น ด้วยความยินยอมโดยเสรีก่อน และโดยแจ้งตามกฎหมายของประเทศ

ทุกประเทศต้องการข้อมูลและความรู้เพื่อระบุภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพและกำหนดความต้องการและลำดับความสำคัญ วางแผนและดำเนินการตัดสินใจและดำเนินการตามหลักฐานกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ติดตามและรายงานความคืบหน้าในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและผลประโยชน์ที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรม ข้อมูล และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่เข้าถึงได้มีความสำคัญต่อการสร้างพื้นฐาน ประเมินความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ และการดำเนินการที่จำเป็น ปัญหานี้เป็นการขัดขวางโดยมีนัยต่อเป้าหมายและเป้าหมายทั้งหมดของกรอบงานคุณหมิง-มอนหรือกล่าวด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

การตระหนักรู้ถึงบทบาทและสิทธิของชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชนและกลุ่มเปราะบาง ต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ

ตระหนักถึงบทบาทและสิทธิ และการตอบสนองต่อเพศสภาพ (gender) อย่างเต็มที่ ให้มีความเสมอภาค พิจารณาความสำคัญให้ครอบคลุมกลุ่มเปราะบางอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อเพศสภาพในการตัดสินใจและการเข้าถึงความยุติธรรมและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชน และกลุ่มเปราะบาง โดยเคารพวัฒนธรรมและสิทธิเหนือที่ดิน ทรัพยากรและความรู้ดั้งเดิม ตลอดจน สตรี เด็กและเยาวชนและคนพิการ

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

ข้อมูล ฐานข้อมูล และความรู้

ประเทศต้องการข้อมูลและความรู้เพื่อระบุภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพและกำหนดความต้องการและลำดับความสำคัญวางแผนและดำเนินการตัดสินใจและดำเนินการตามหลักฐานกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและติดตามและรายงานความคืบหน้าในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรม ข้อมูล และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่เข้าถึงได้มีความสำคัญต่อการสร้างพื้นฐาน ประเมิน

ความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ และดำเนินการที่จำเป็น ปัญหานี้เป็นการขัดขวางโดยมีนัยต่อเป้าหมายและเป้าหมายทั้งหมดของกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

วัตถุประสงค์หลักของเป้าหมายนี้คือเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่นั้นได้รับการตรวจสอบถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมใช้งานสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจและผู้มีบทบาทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนนโยบายความหลากหลายทางชีวภาพ การวางแผน และกระบวนการตัดสินใจตลอดจนการติดตามตรวจสอบและรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการ

การตระหนักรู้ถึงบทบาทและสิทธิของชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชนและกลุ่มเปราะบางต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ

ชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้าใจทางวัฒนธรรมและองค์รวมเกี่ยวกับธรรมชาติตามความรู้ การปฏิบัติและนวัตกรรมดั้งเดิมของพวกเขา ข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพนี้มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ข้อมูลเชิงลึกของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นเกี่ยวกับระบบนิเวศในท้องถิ่นมีบทบาทพื้นฐานในการพัฒนาความคิดริเริ่มในการอนุรักษ์ที่ผสมผสานคุณค่าทางวัฒนธรรมและระบบการปกครองแบบดั้งเดิม รวมถึงการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เช่น เทคนิคการจัดการทรัพยากร การล่าสัตว์และการตกปลาแบบดั้งเดิม และการเก็บเกี่ยวแบบเลือก นอกจากนี้ที่ดินของพวกเขายังครอบคลุมระบบนิเวศที่หลากหลาย ตั้งแต่ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ไปจนถึงภูเขาและพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความหลากหลายทางชีวภาพเข้มข้นสูง และมักส่งเสริมการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมถึงวนเกษตร การทำฟาร์มหมุนเวียน และระบบการจัดการการอนุรักษ์โดยชุมชน การมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการรับรู้มุมมองและความเชี่ยวชาญของพวกเขาสามารถนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การอนุรักษ์เฉพาะบริบทและมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายยังตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสตรี เด็ก เยาวชน และผู้พิการ ในการส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคมและส่งเสริมให้กลุ่มเหล่านี้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างแข็งขัน นอกจากนี้ ยังเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีบทบาทในการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพโดยการตรวจสอบและเปิดเผยการละเมิดสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการปฏิบัติที่ยั่งยืนและสนับสนุนแนวทางการอนุรักษ์ตามสิทธิมนุษยชน

แนวทางดำเนินงาน

ข้อมูล ฐานข้อมูล และความรู้

เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและความรู้ที่ดีที่สุดที่มีอยู่นั้นพร้อมใช้งานสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจและผู้มีบทบาทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนนโยบายความหลากหลายทางชีวภาพ การวางแผนและกระบวนการตัดสินใจตลอดจนการติดตามตรวจสอบและรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการ เป้าหมายประกอบด้วยองค์ประกอบหลายอย่างที่ให้ความเฉพาะเจาะจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการทำสิ่งนี้ให้สำเร็จและสิ่งที่สิ้นสุด

๒.๑) ปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลและความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่เกี่ยวข้อง ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชนทั่วไปควรสามารถเข้าถึงข้อมูล และความรู้ที่เกี่ยวข้องในลักษณะที่ง่าย มีประสิทธิภาพ ทันเวลา และมีรูปแบบที่เหมาะสม การเข้าถึงที่ดีขึ้นสามารถทำได้หลายวิธี รวมถึงการเพิ่มระดับ

มาตรฐานและความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างข้อมูล เครื่องมือ และแพลตฟอร์มที่มีอยู่ การแปลงข้อมูลที่มีอยู่ให้เป็นดิจิทัล และการวางนโยบาย เช่น สำหรับการเข้าถึงแบบเปิดและข้อมูลแบบเปิด เพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเข้าถึงที่ง่ายขึ้น

๒.๒) การสื่อสาร การสร้างความตระหนัก การศึกษาข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ข้อมูลและความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการสื่อสาร การรับรู้และมาตรการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ความเข้าใจ ความตระหนัก และความซาบซึ้งในคุณค่าที่หลากหลายของความหลากหลายทางชีวภาพเป็นรากฐานของความเต็มใจของบุคคลในการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินการที่จำเป็น และเพื่อเพิ่ม “เจตจำนงทางการเมือง” ของรัฐบาลและผู้มีบทบาทอื่น ๆ ในการดำเนินการ

๒.๓) การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการในการสร้าง ค้นพบ รวบรวม จัดระเบียบ ดูแล จัดการ จัดเก็บ แบ่งปัน ใช้ความรู้ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องมีความพยายามในการเพิ่มขีดความสามารถในเรื่องนี้ สิ่งเหล่านี้อาจรวมถึงความพยายามในการปรับปรุงขีดความสามารถของสถาบันอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและการฝึกอบรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องและการทำให้เป็นสถาบันของข้อมูลและการจัดการความรู้

๒.๔) การตรวจสอบ การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้ตัวบ่งชี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูล และความรู้ที่มีคุณภาพดี มีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งหรือเสริมสร้างระบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติที่มีอยู่และศูนย์สังเกตการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพและเครือข่ายที่สามารถรองรับความต้องการและความมุ่งมั่นในการตรวจสอบความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

๒.๕) การวิจัย จำเป็นต้องมีการสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมมากขึ้นเพื่อสร้างข้อมูลและความรู้ที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายส่วนใหญ่ ซึ่งรวมถึงการวิจัยเพื่อพยายามแก้ไขช่องว่างความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและความไม่สมดุลที่สำคัญในการมุ่งเน้นทางภูมิศาสตร์และอนุกรมวิธานของการศึกษาและติดตามความหลากหลายทางชีวภาพ มีความจำเป็นต้องดำเนินการวิเคราะห์ช่องว่างของข้อมูลและจัดทำโครงการวิจัยและแนวทางเพื่อสร้างข้อมูลที่ขาดหายไปและเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่สำหรับการวางแผนความหลากหลายทางชีวภาพ การตัดสินใจ การติดตาม และการรายงาน

๒.๖) ความรู้ นวัตกรรม แนวปฏิบัติ และเทคโนโลยีของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นจำนวนมากเป็นผู้มีความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพแบบดั้งเดิมที่ไม่เหมือนใคร ในทำนองเดียวกันหลายคนได้พัฒนานวัตกรรมปฏิบัติและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ความรู้และนวัตกรรมปฏิบัติและเทคโนโลยีเหล่านี้ควรเข้าถึงได้โดยได้รับความยินยอมจากชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายล่วงหน้าและตามกฎหมายของประเทศ

การตระหนักถึงบทบาทและสิทธิของชุมชนท้องถิ่น สตรี เยาวชน และกลุ่มเปราะบางต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจในการเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เสมอภาค และครอบคลุมในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนเพื่อส่งเสริมแนวทางที่ครอบคลุมการมีส่วนร่วมและตามสิทธิในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป้าหมายนี้ระบุองค์ประกอบหลายอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้

๒.๗) การมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น เป้าหมายส่วนนี้หมายถึงความจำเป็นในการสร้างความมั่นใจในการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของชุมชนท้องถิ่นในกระบวนการตัดสินใจ ยอมรับสิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม และทรัพยากรของพวกเขา

๒.๘) การเข้าถึงความยุติธรรมและข้อมูล การเข้าถึงระบบตุลาการและข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เข้มแข็งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความมั่นใจในการเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เท่าเทียม และครอบคลุม และปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม เป้าหมายส่วนนี้เรียกร้องให้มีการวางมาตรการเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

๒.๙) สิทธิของชุมชนท้องถิ่นเหนือวัฒนธรรม ดินแดน ทรัพยากร และความรู้ดั้งเดิม เป้าหมายส่วนนี้เกี่ยวข้องกับภาระหนักและอ้างไว้ซึ่งสิทธิของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นตามที่ระบุไว้ในกรอบระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองและกฎหมายสิทธิมนุษยชน รวมถึงการเคารพสิทธิในการเป็นเจ้าของ ใช้ พัฒนา และควบคุมที่ดิน ดินแดน และทรัพยากรของตน

๒.๑๐) สิทธิของผู้หญิงและเด็กหญิง เด็กและเยาวชน และคนพิการ บุคคลที่อาศัยอยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบางมักไม่ได้รับสิทธิหรือการเข้าถึงความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรในหลายพื้นที่ รวมถึงผู้หญิงและเด็กหญิง เด็กและเยาวชน และคนพิการ เป้าหมายนี้เรียกร้องให้มีมาตรการเพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเหล่านี้ได้รับสิทธิและการเข้าถึงเช่นเดียวกับผู้อื่น

๒.๑๑) การคุ้มครองอย่างเต็มที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง มาตรการที่สามารถดำเนินการเพื่อปกป้องบุคคลหรือกลุ่มที่ทำงานเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม สนับสนุนความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและปกป้องสิทธิของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น ประเด็นสำคัญของการปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมอาจรวมถึงการป้องกันความรุนแรงและการข่มขู่โดยการให้ความคุ้มครองทางกฎหมาย การเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและการใช้สิทธิอย่างปลอดภัยโดยปราศจากการตอบโต้และการตอบโต้และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม

๓) คำเป้าหมาย

๓.๑) มีระบบการจัดการข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่น้อยกว่า ๓ ระบบ

๓.๒) มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและมาตรฐาน จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕

๓.๓) เครือข่ายสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.) ที่สนับสนุนท้องถิ่นในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

๓.๔) มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในแผนงานของภาคส่วนต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า ๕๐ กิจกรรม/โครงการ ต่อปี

๓.๕) ทุกภาคส่วน (ภาครัฐส่วนกลางและท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน รวมถึง ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มเปราะบาง เยาวชน สตรี และกลุ่มชาติพันธุ์) มีความตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศของประเทศต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) ระบบการจัดการข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจ และการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๒) จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพ และพันธุกรรม ของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและมาตรฐาน

๔.๓) จำนวนรายการข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นที่มีการตรวจสอบ ความถูกต้องโดยสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.)

๔.๔) จำนวนกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ที่ดำเนินงานในการสื่อสาร องค์กรความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพในแผนงานของภาคส่วนต่าง ๆ

๔.๕) ความตระหนักรู้ของภาคส่วนต่าง ๆ (ภาครัฐส่วนกลางและท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน รวมถึงชุมชนท้องถิ่น กลุ่มเปราะบาง เยาวชน สตรี และกลุ่มชาติพันธุ์) ในเรื่อง ความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศของประเทศต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ พัฒนาและปรับปรุงเพื่อเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ให้ครอบคลุมภาคส่วนที่สำคัญที่ช่วยสนับสนุนการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการต่อเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพ	๕.๑.๑ ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลฐานข้อมูลสถานภาพขอบเขต แนวกันชน และแผนที่พื้นที่ที่มีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้สามารถเข้าถึงได้ในทุกระดับ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	ทส. (ทช./สผ./อส./ปม./สพภ.) กษ. (กวก./กปม.) อพ.สธ. สถาบันการศึกษา สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย	ดศ. (สสช.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลของชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชนและกลุ่มเปราะบางต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (ทช./สผ./อส./ปม./สพภ.) มท. (สถ./ปค./อปท.) วธ. (สวธ.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./พอช.) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ (กสม.) อพ.สธ.	ดศ. (สสช.) ยธ. (กคส.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๓ สนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลการสำรวจข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และทะเบียนรายการทรัพยากรชีวภาพ รายการทรัพยากรพันธุกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องตามมาตรฐานสากลที่สามารถใช้ในการอ้างอิง และแสดงถึงแหล่งที่มาได้ เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ	ทส. (ทช./อสส./สผ./อส./ปม./อส.พ./ทน./สพภ.) กษ. (กช./กวก./กปม./มม.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ) มท. (อปท.) อพ.สธ.	กษ. (กปค.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
		สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติ แห่งประเทศไทย		
	๕.๑.๔ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และเชื่อมโยงกับ ฐานข้อมูล งานหรือโครงการวิจัยด้านความหลากหลาย ทางชีวภาพเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของข้อมูล ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ	ทส. (ทช./สผ./อส./ปม./สพภ./ สส.) กษ. (กข./กวก./กปม./มม./สวก.) อว. (วว./สกสว./สวทช./วช./ อพวช./สนช.)	กษ. (กปศ.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๕ พัฒนากลไกในการเชื่อมโยงการรายงานการ ดำเนินงานตามอนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพให้มีการ ดำเนินงานที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	ทส. (สผ./อส./ปม./ทน./สส.) กษ. (กวก./พด.)	องค์การระหว่างประเทศ	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๒ สร้างความตระหนักและ ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญ ของความหลากหลายทางชีวภาพ	๕.๒.๑ ส่งเสริมและจัดให้มีสื่อ และ/หรือกิจกรรมการ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและการสร้างความตระหนัก ถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลาย ทางชีวภาพ รวมถึงสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืนให้แก่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ สตรี เยาวชนและกลุ่มเปราะบาง และสาธารณชน	ทส. (สส./ทช./สผ./อส./ปม./ สพภ.) กษ. (กข./กวก./กปม./มม.) อว. (วว./สกสว./สวทช./วช./ อพวช.) สถาบันการศึกษา	กษ. (กปศ.) อพ.สธ. องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
	<p>๕.๒.๒ จัดประชุมทางวิชาการ กิจกรรมรณรงค์ค่ายเยาวชนเพื่อสร้างความรู้ความตระหนัก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน</p>	<p>ทส. (สส./ทช./สผ./อส./ปม./สพภ.) อว. (วว./สวทช./วช./อพวช.)</p>	<p>สถาบันการศึกษา องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน องค์การภาคประชาสังคม</p>	<p>๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>
	<p>๕.๒.๓ เสริมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของชุมชนท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะบทบาทสตรี เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน</p>	<p>ทส. (สส./สผ./อส./ปม.) มท. (อปท.) นร. (ศรชล./สสว.) อก. (กสอ.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./พอช.) องค์การอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ (กสม.) สถาบันการศึกษา</p>	<p>ยธ. (กคส.) องค์การระหว่างประเทศ องค์การภาคประชาสังคม</p>	<p>๒๕๖๖-๒๕๗๐</p>

๖.๓.๔ เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก ประเทศไทยจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งด้านเทคนิควิชาการและด้านการดำเนินงาน ความรู้ เครื่องมือ เทคโนโลยี และขีดความสามารถขององค์กรและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อจัดลำดับความสำคัญ วางแผน ระดมทรัพยากร และดำเนินการและติดตามกลยุทธ์ โครงการ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง การพัฒนา ขีดความสามารถ ความร่วมมือทางเทคนิคและวิทยาศาสตร์ การถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความสามารถ ความยืดหยุ่น และประสิทธิภาพของบุคคล สถาบัน และระบบในระดับต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจ การดำเนินการ และบรรลุผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่เพิ่มขึ้น

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของเป้าหมายนี้คือเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมสร้างความสามารถ ความรู้ เทคโนโลยี และเครื่องมืออื่น ๆ สำหรับการดำเนินการที่สอดคล้องกับแต่ละเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานของประเทศ ประกอบด้วย

- การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและการเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและสถาบันในการมีส่วนร่วมต่อการหยุดยั้งและฟื้นฟู การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดย (๑) การพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติของบุคคลต่าง ๆ ที่มีบทบาท ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย นักวางแผน ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชน (๒) การเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กร รวมถึงผ่านการเสริมสร้างการกำกับดูแลความหลากหลายทางชีวภาพ การประสานงานข้ามภาคส่วน และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย การพัฒนาความร่วมมือ การพัฒนาเครือข่าย และการจัดการความรู้ และ (๓) การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการเสริมสร้างกรอบนโยบายและกฎระเบียบ การระดมและการใช้ทรัพยากร และการเสริมสร้างการสนับสนุนด้านนโยบาย

- การเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยี เทคโนโลยีหลายอย่างมีศักยภาพในการช่วยจัดการกับการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพที่กำลังดำเนินอยู่ อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยีเหล่านั้น รวมถึงทักษะในการใช้งานและได้รับประโยชน์ ยังมีจำกัดในประเทศไทย จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การดำเนินงาน ตัวอย่างของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (๑) เทคโนโลยีสำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่และการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ การสำรวจจากระยะไกล และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (๒) เทคโนโลยีสำหรับการเฝ้าระวังความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น เทคโนโลยี DNA กล้องกับดัก และอุปกรณ์บันทึกเสียง แอปพลิเคชันสมาร์ตโฟนสำหรับการใช้ในวิทยาศาสตร์พลเมือง โดรน เทคโนโลยีดาวเทียม (๓) เทคโนโลยีสนับสนุนการตัดสินใจ เช่น ระบบเตือนภัยล่วงหน้า เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการรวมข้อมูลที่ซับซ้อนและการแสดงผลข้อมูล และ (๔) เทคโนโลยี นวัตกรรม และแนวปฏิบัติของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นที่ใช้ความยินยอมล่วงหน้าโดยเสรี

- การพัฒนาและการเข้าถึงนวัตกรรม การพัฒนานวัตกรรมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงและช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ และมีการส่งเสริมและการเข้าถึงนวัตกรรมเหล่านั้น และควรมุ่งเน้นการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาในการจัดการกับความท้าทายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงนวัตกรรมและแนวปฏิบัติของชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นด้วยความยินยอมล่วงหน้าโดยเสรี อาจทำให้มีโอกาสนใหม่ในการปรับปรุง การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเป็นธรรม

- ความร่วมมือด้านเทคนิคและวิทยาศาสตร์ ประเทศไทยควรสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างความรู้และความเชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์และเทคนิค รวมถึงความรู้และเทคโนโลยีแบบดั้งเดิม ซึ่งหากนำมาใช้ร่วมกันผ่านความร่วมมือจะเป็นโอกาสในการร่วมสร้างและ/หรือแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล ความเชี่ยวชาญ ทรัพยากร เทคโนโลยี และความรู้ทางเทคนิค การร่วมพัฒนาเทคโนโลยี การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ร่วมกัน และการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์ผ่านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างสถาบัน การฝึกอบรมบุคลากรร่วม และการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ

แนวทางดำเนินงาน

ความปลอดภัยทางชีวภาพ

ประการแรกเกี่ยวข้องกับมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพและประการที่สองกล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพและการกระจายผลประโยชน์จากเทคโนโลยีชีวภาพ

๒.๑) การเสริมสร้างมาตรการและขีดความสามารถด้านความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการดำเนินการ มาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพถูกนำมาใช้เพื่อควบคุม จัดการ และควบคุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการปล่อยสิ่งมีชีวิตดัดแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีชีวภาพ มาตรการเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนการใช้ที่ยั่งยืนและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๒) การเข้าถึงผลลัพธ์และผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน เทคโนโลยีชีวภาพสามารถสร้างประโยชน์ที่เป็นไปได้มากมาย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมที่ภาคีเหล่านี้จัดหาให้ ทำให้ประเทศสามารถเข้าถึงผลลัพธ์และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากเทคโนโลยีชีวภาพอย่างเท่าเทียมกันโดยอาศัยทรัพยากรพันธุกรรมที่ภาคีเหล่านั้นจัดหาให้

งานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม

๒.๓) การเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนา และส่งเสริมการพัฒนาและการเข้าถึงนวัตกรรมและความร่วมมือทางเทคนิคและวิทยาศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

๒.๕) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีร่วมกันระหว่างภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และโครงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ร่วมกัน เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการวิจัยให้ได้ผลลัพธ์สอดคล้องกับเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

๓) ค่าเป้าหมาย

๓.๑) มีผลการศึกษาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพิ่มขึ้น

๓.๒) มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ ไม่น้อยกว่า ๑๐ เรื่องต่อปี

๓.๓) มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) จำนวนเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

๔.๒) จำนวนกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ดำเนินงาน

๔.๓) จำนวนกิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่ดำเนินงาน

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ การเสริมสร้างขีดความสามารถองค์กร ความร่วมมือข้ามภาคส่วน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย การพัฒนาเครือข่ายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	๕.๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยทรัพยากรชีวภาพที่มีศักยภาพในการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรชีวภาพที่มีอยู่ โดยอาศัยองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่	กษ. (กวก./กปศ./กปม./สวก.) อว. (สป.อว./สกสว./วช./บพค./ศช.)	สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ/สวส.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๒ การสนับสนุนแลกเปลี่ยนความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทรัพยากร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรพันธุกรรม และเทคโนโลยีชีวภาพ	๕.๒.๑ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือที่ช่วยสนับสนุน ทรัพยากร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีชีวภาพระหว่างภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคธุรกิจเอกชน	กษ. (กวก./กปม.) อว. (สป.อว./สกสว./วช./บพค./สวทช./ศช./สทอภ. [กส๒๔]) อก. (กรอ.)	ทส. (สผ./อส./ทช.) กษ. (กปศ.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ/ออย./สวส.) พณ. (พค.) อว. (อพวช.) องค์การระหว่างประเทศ ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๒.๒ สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ ธุรกิจชีวภาพให้เกิดความร่วมมือ แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ความเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ และสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคโนโลยี เกี่ยวกับการผลิต การตลาด และผลิตภัณฑ์ รวมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น	กษ. (กวก./กปศ./กปม.) อว. (สป.อว./สกสว./วช./บพค./สวทช./ศช.) อก. (กรอ.)	ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

๖.๓.๕ เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๑) คำอธิบายเป้าหมาย

(ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ศึกษาและยกร่างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และผ่านการรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน รวมถึงได้เผยแพร่ผ่านการรับฟังความเห็นจากสาธารณะ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ ได้รับความเห็นชอบในหลักการจากคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากนี้ ได้มีการเตรียมความพร้อมการดำเนินการ หากต้องบังคับใช้ ได้แก่ การศึกษาข้อมติกฎหมายลำดับรองที่มีความสำคัญแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ความเร่งด่วนของพันธสัญญาในการสนับสนุนการดำเนินงานของประเทศไทยให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก จึงต้องขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังกล่าว

๒) ความสำคัญของเป้าหมาย

หนึ่งในข้อจำกัดและช่องว่างการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ซึ่งค้นพบในทศวรรษที่ผ่านมา และจากการรายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ได้แก่ ช่องว่างของกฎหมายที่เฉพาะเจาะจงกับพันธกรณีของประเทศภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และพิธีสารต่าง ๆ ภายใต้อนุสัญญาฯ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ใช้ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพแล้วจำนวนมากในพระราชบัญญัติต่าง ๆ การพัฒนากฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ก็ก้าวหน้าตามลำดับ แต่ยังไม่ครบถ้วนและสามารถครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพได้ตรงตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อของอนุสัญญา และยังไม่สามารถครอบคลุมชนิดพันธุ์ พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพได้ทั้งหมด อีกทั้งยังไม่สามารถอำนวยความสะดวกในการใช้ประโยชน์และการกำกับดูแลได้อย่างเป็นเอกภาพ ยุติธรรมและเท่าเทียม โดยเฉพาะเพื่อประชาชน และภาคเอกชน ดังนั้น เป้าหมายนี้มุ่งผลักดันการดำเนินงานยกร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ซึ่งได้ยกร่างและอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นหนึ่งในหมุดหมายสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การบังคับใช้และปฏิบัติ ได้โดยการมีส่วนร่วมได้เสียจากทุกภาคส่วน

แนวทางดำเนินงาน

๒.๑ ดำเนินการต่อเนื่องในการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการออกพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อปิดช่องว่าง และสร้างการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม และสนับสนุนการดำเนินงานระดับนโยบายตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ

๒.๒ สนับสนุนการทบทวนพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงานผู้รับผิดชอบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อให้เกิดประโยชน์และไม่ซ้ำซ้อนกัน

๒.๓ ปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และเป้าหมายระดับชาติในแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ เพื่อให้กลไกด้านกฎหมายสร้างกฎระเบียบ มาตรการและแนวทางปฏิบัติให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

๓) ค่าเป้าหมาย

๓.๑) ประกาศใช้พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อปิดช่องว่าง และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพของประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐

๓.๒) ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติในกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้ ไม่น้อยกว่า ๓ เรื่อง

๔) ตัวชี้วัด

๔.๑) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพมีผลบังคับใช้

๔.๒) จำนวนข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครอง อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับการทบทวนและปรับปรุง

๕) แผนปฏิบัติการ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลา (ปี)
๕.๑ การผลักดัน ปรับปรุงเครื่องมือ ด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติด้าน การบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพ ของประเทศ	๕.๑.๑ เร่งรัดให้มีการผลักดันกฎระเบียบ ข้อกำหนด และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สผ.) นร. (สศช.)	ทส. (อส./สพภ.) นร. (สงป.) พม. (ดย./ผส./สค./พส./พอช.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐
	๕.๑.๒ ปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อกำหนด และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส. (สผ.) นร. (สศช.)	ทส. (อส./สพภ.)	๒๕๖๖-๒๕๗๐
๕.๒ การจัดทำกลไกการบริหาร จัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ของประเทศ	๕.๒.๑ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาและออก นโยบายการจัดการความหลากหลาย ทางชีวภาพของประเทศ	ทส. (สผ./ปม./คพ./ทน.) กษ. (กปม./กวก.) อก. (กรอ.) กก. (สป.กก.) นร. (สทนช./สศช./สคทช.) หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ธปท.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ (กสม.) ภาคเอกชน	ทส. (อส./สพภ.) องค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน	๒๕๖๖-๒๕๗๐

ส่วนที่ ๗

แนวทางการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน

๗.๑ แนวทางการขับเคลื่อนแผน

การขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยกรอบการทำงานที่เข้มแข็ง ซึ่งบูรณาการเป้าหมายระดับชาติ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพในทุกภาคส่วน กลยุทธ์ในการบูรณาการเป้าหมายเหล่านี้ใช้แนวทางที่รวมทั้ง ภาครัฐ (Whole-of-government) และภาคสังคม (Whole-of-society) เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบร่วมกัน กลไกและการขับเคลื่อนการดำเนินการ จะทำให้เกิดการบูรณาการเป้าหมาย ระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบายและการดำเนินงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือ สร้างขีดความสามารถ และ สร้างความโปร่งใส ดังนี้

๑) การบูรณาการแผนระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ

การบูรณาการนโยบายต่าง ๆ โดยริเริ่มผลักดันการบูรณาการเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เข้าในแผนและนโยบายของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงนโยบายและแผนที่จะช่วยสนับสนุนกลไกและเครื่องมือต่าง ๆ การขับเคลื่อน กระบวนการหาเงินทุนและงบประมาณ มุ่งเน้นการเสนอเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการเงิน การลงทุน การเกษตร ป่าไม้ ประมง การท่องเที่ยว และรวมถึงระดับจังหวัดและท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้ เน้นให้เกิดการประสานงานระหว่างกระทรวงและหน่วยงานรับผิดชอบ ของเป้าหมายต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้กลไกคณะกรรมการบูรณาการการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง และอาจจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกิจ ระหว่างกระทรวง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือข้ามภาคส่วนและความสอดคล้องของนโยบาย เพื่อกำหนดลำดับ ความสำคัญและพัฒนาแผนปฏิบัติการฯ และริเริ่มการสร้างขีดความสามารถสำหรับหน่วยงานรับผิดชอบ และสนับสนุนเกี่ยวกับมาตรการและแนวทางการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการดำเนินงานตามแผนฯ อย่างต่อเนื่อง และทั่วประเทศ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ เน้นให้กว้างขวางจนถึงประชาชน ชุมชน เช่น การเผยแพร่ความรู้ในชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน ตามเป้าหมายระดับชาติ และสร้างการสนับสนุนสำหรับการดำเนินการตามแผนฯ ตลอดจนมีการเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านการปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ และริเริ่มความร่วมมือ สร้างความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรอื่น ๆ ขยายความพยายามในการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพใน

ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการเงินและภาคการลงทุน เสริมสร้างสิ่งจูงใจและกลไกสนับสนุนให้ภาคเอกชนร่วมดำเนินงานมากขึ้น

๓) การใช้กลไกทางการเงินและทุนเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน

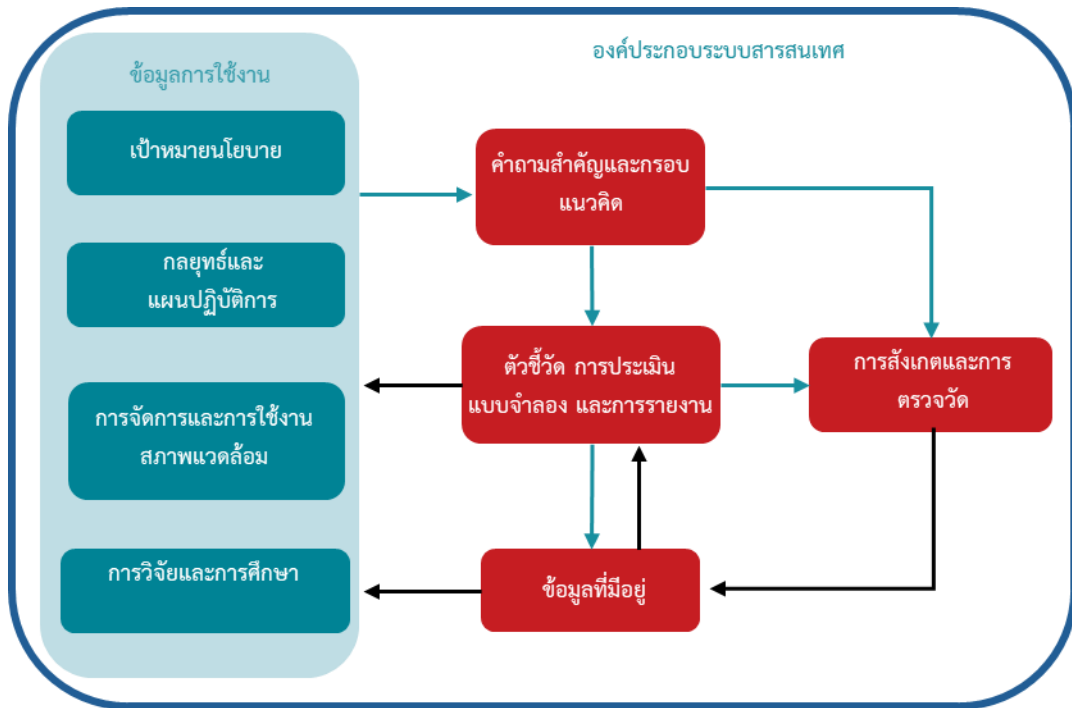
ดำเนินงานใช้กลไกการเงินและทุนต่าง ๆ ที่ริเริ่มและออกแบบไว้สำหรับการสนับสนุนงบประมาณ โดยดำเนินการตามแผนการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และจัดตั้งและส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนการเงินฯ ตลอดระยะเวลาของแผนฯ ตลอดจนการเพิ่มการมีส่วนร่วมของกลไกการเงินและทุนจากภาคเอกชน และต่างประเทศ

๔) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน

ติดตาม ประเมินผล และสรุปการบูรณาการเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ ในนโยบายและแผนทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ทำให้แน่ใจว่าการพิจารณาความหลากหลายทางชีวภาพถูกบูรณาการในกระบวนการตัดสินใจของทุกภาคส่วน โดยรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานรับผิดชอบและสนับสนุนทั้งหมด โดยใช้แพลตฟอร์มการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวบรวมผลการพิจารณาและเห็นชอบของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการฯ ต่าง ๆ รวมถึงการรวบรวมการร่วมดำเนินงานของภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม

โดยข้อจำกัดและบทเรียนจากการติดตามและประเมินผลของแผนปฏิบัติการฯ ที่ผ่านมาของประเทศไทยที่สำคัญ คือ ประสิทธิภาพของการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำรายงานแห่งชาติไม่เพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง ขาดข้อมูลสำหรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดบางส่วน รวมถึงขาดการจัดการระบบการเก็บข้อมูลจากหน่วยงาน รับผิดชอบ และจากภาคส่วนอื่น ๆ ให้เป็นระบบสารสนเทศ ดังนั้น แผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ ได้พิจารณาปรับปรุงเครื่องมือโดยใช้แนวทางระบบข้อมูลสารสนเทศ (Informational system approach) (รูปที่ ๗-๑) มาใช้ โดยมุ่งแก้ไขความท้าทายที่หน่วยงานและภาคีที่ร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงานของแผนฯ ได้รายงานการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ และสามารถรายงานข้อมูลได้ตลอดเวลา ผ่านลงในแบบฟอร์มออนไลน์ และจัดกลุ่มข้อมูลของการรายงาน การติดตามและประเมินผลได้รวดเร็ว ทันเวลา ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถมีส่วนร่วมได้เป็นระยะและสม่ำเสมอ และดำเนินงานได้ต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นการแก้ไขความล่าช้าและลดเวลาในการติดตามของหน่วยงานประสานงานแห่งชาติ ในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศได้สอดคล้องกัน ตามเป้าหมายระดับชาติและเป้าหมายของประชาคมโลก มีการใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสม ในการรายงานเข้าในระบบข้อมูลสารสนเทศของประเทศได้

ดังนั้น การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนเป้าหมายระดับชาติตลอดระยะเวลาของแผนปฏิบัติการฯ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และปีต่อไป จะดำเนินการติดตามผ่านระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่ร่วมกันดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ สามารถเชื่อมโยงและส่งต่อข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปที่ ๗-๑ แนวทางการรวบรวม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้วยระบบสารสนเทศ

๗.๒ แผนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคการศึกษา และภาคประชาชน ทั้งที่เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานตามแผน เพื่อติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวทางของระบบข้อมูลสารสนเทศ ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ที่ทุกหน่วยงานฯ ร่วมพัฒนาขึ้นตามขั้นตอนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งดำเนินการร่วมกับการอบรมและเพิ่มขีดความสามารถของภาคส่วนที่ร่วมกันดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายระดับชาติตามแผนปฏิบัติการฯ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และระยะถัดไป

แผนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ดำเนินการโดยนำแนวทางการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศมาสนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินงานควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบข้อมูลสารสนเทศความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ให้ตอบสนองต่อการรายงานผลการดำเนินงานของประเทศและกรอบงานคุณหมิง-มอนหรือกล่าวด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก ให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพในปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดแผนติดตามและประเมินผลฯ ไปพร้อมกับการปฏิรูประบบ วิธีการและขั้นตอนการเพิ่มขีดความสามารถไปพร้อม ๆ กัน โดยกำหนดแผนฯ เป็นระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๗ หรือภายใน ๑ ปีหลังจากแผนปฏิบัติการฯ ได้รับความเห็นชอบ)

กิจกรรมการปฏิรูปการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศความหลากหลายทางชีวภาพของทุกภาคส่วน หน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย

- การริเริ่มกิจกรรม/โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศกลางเพื่อการรายงานแผนปฏิบัติการฯ ของประเทศ โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยประสานงานร่วมกับหน่วยงาน องค์กร ทุกภาคส่วน
- การทดลองนำระบบฯ ไปใช้ของหน่วยงาน องค์กร ภาคส่วนที่มีภารกิจร่วมกันตามความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วม ประเมินช่องว่างและขีดความสามารถของแต่ละภาคส่วนและความจำเป็นต้องเพิ่มขีดความสามารถ
- การจัดทำแผนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ

ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๘ หรือปีที่ ๒ หลังจากแผนปฏิบัติการฯ ได้รับความเห็นชอบ)

กิจกรรมการดำเนินงานของสำนักงานนโยบายฯ และหน่วยงานฯ ตามแผนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศฯ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและทักษะเพิ่มเติม ในการปิดช่องว่างของการขาดข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อความพร้อมการจัดทำฐานข้อมูลประกอบการติดตามเป้าหมายและตัวชี้วัดระดับชาติของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย

- การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ
- การปรับใช้รูปแบบการเก็บและรายงานข้อมูลแบบออนไลน์อย่างต่อเนื่องของหน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ
- การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ระยะเวลาครึ่งแผน (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๘) และการจัดทำรายงานแห่งชาติ (National Report) ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๘-๒๕๗๐) หรือปีที่ ๓-๕ หลังจากแผนปฏิบัติการฯ ได้รับความเห็นชอบ)

กิจกรรมการดำเนินงานของทุกหน่วยงานและภาคส่วนโดยการมีส่วนร่วมตามภารกิจและบทบาทที่กำหนดร่วมกัน ประกอบด้วย

- การวิเคราะห์และรายงานผลการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการฯ จากระบบข้อมูลสารสนเทศของประเทศที่พัฒนาขึ้นโดยการมีส่วนร่วมในการเก็บและให้ข้อมูลของทุกภาคส่วน
- การตรวจสอบความต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ตอบสนองการรายงานเป้าหมายระดับชาติ และตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลด้านความหลากหลายทางชีวภาพของโลก
- การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ และจัดทำรายงานสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศที่จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือและประสานการเก็บรวบรวมข้อมูลรายปีอย่างต่อเนื่อง ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๔. แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐). จาก เว็บไซต์: <https://www.mnre.go.th/th/about/content/3070>
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. ๒๕๖๗. (ร่าง) นโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐). ๒๕๖๑. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก. จากเว็บไซต์: http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/06/NS_PlanOct2018.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ. ๒๕๖๖. นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐). จากเว็บไซต์: <https://www.onlb.go.th/about/plan/6368-1>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. ๒๕๖๕. แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: <https://www.nxpc.or.th/content/documents/8181>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๒. รายงานผลการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๓. สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๗. รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖. จากเว็บไซต์: <https://www.onep.go.th/ebook/soe/soereport2023.pdf>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๕๘. แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓. จาก เว็บไซต์: <https://hub.mnre.go.th/th/knowledge/detail/63110>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๑. นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙. จากเว็บไซต์: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/054/29.PDF>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๕. แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: <https://www.onep.go.th/ebook/spd/environment-plan-2566-2570.pdf>

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. ๒๕๖๕. แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/bcg/BCG-Action-Plan-2564-2570-256502-02.pdf>

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน). ๒๕๖๕. แผนปฏิบัติการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐). จากเว็บไซต์: <https://www.bedo.or.th/uploadfile/3472>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๖. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: <http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/03/ns-p2sp-rkt.pdf>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๖. แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐). สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๑. แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. จากเว็บไซต์: <http://nscr.nesdc.go.th/cr/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๕. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). จากเว็บไซต์: <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2023/20230718-National-policies-and-plans-2566-2570.pdf>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๕. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐. จากเว็บไซต์: http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/03/masterplan_updated2023_080363.pdf

ASEAN Centre for Biodiversity. 2017. *ASEAN Biodiversity Outlook 2*. 2020 from Philippines. from website: http://chm.aseanbiodiversity.org/abo2/abo2_web.php

ASEAN Secretariat. 2017. *ASEAN Statistical Report on Millennium Development Goals 2017*. from website: https://www.aseanstats.org/wp-content/uploads/2017/08/ASEAN_MDG_2017.pdf

ASEAN Secretariat. 2017a. *Fifth ASEAN State of the Environment Report*. from website: <http://environment.asean.org/soer5/>

BIOFIN Thailand. 2567. *สรุปย่อ โครงการ Biodiversity Finance Initiative*. จากเว็บไซต์: https://www.biofin.org/sites/default/files/content/knowledge_products/Summary%20of%20BIOFIN%20Thailand_May%202024_THAI%20language.pdf

Convention on Biological Diversity. 2024. *Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework*. from website: <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>

- FAO. 2024. *The State of the World's Forests 2024 – Forest-sector innovations towards a more sustainable future*. Rome. from website: <https://openknowledge.fao.org/items/a5e89941-d8fb-4936-82db-ddb37829f4e0>
- IUCN. 2018. *IUCN Red List Version 2018-2*. from website: <https://www.iucnredlist.org/resources/summary-statistics#Summary%20Tables>
- Overland, Indra. 2017. *Impact of Climate Change on ASEAN International Affairs: Risk and Opportunity Multiplier*. Retrieved February 27, 2019 from Norwegian Institute of International Affairs and Myanmar Institute of International and Strategic Studies website: https://www.researchgate.net/publication/320622312_Impact_of_Climate_Change_on_ASEAN_International_Affairs_Risk_and_Opportunity_Multiplier
- Peter Kristensen. 2004. *The DPSIR Framework*. from website: <https://greenresistance.wordpress.com/wp-content/uploads/2008/10/dpsir-1.pdf>
- SDG MOVE. 2558. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs. จากเว็บไซต์: <https://www.sdgmovement.com/intro-to-sdgs/>
- UN Environment. 2019. *Global Environment Outlook–GEO-6: Summary for Policymakers*. Retrieved April 24, 2019 from website: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/27652/GEO6SPM_EN.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- UNEP-WCMC. 2023. *Developing information systems and products for government biodiversity policy and reporting – A Guide and tools*. from website: https://resources.unep-wcmc.org/products/WCMC_CB040

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
- ภาคผนวก ข ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ภาคผนวก ค บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- ภาคผนวก ง คำอธิบายตัวชี้วัด

ภาคผนวก ก

ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายหลัก	คำอธิบาย
 <p>1 NO POVERTY</p>	<p>SDG 1.4 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ สร้างหลักประกันว่าชายและหญิงทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ยากจนและเปราะบาง มีสิทธิเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมถึงการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน การเป็นเจ้าของและมีสิทธิในที่ดินและทรัพย์สินในรูปแบบอื่น มรดก ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสม และบริการทางการเงิน ซึ่งรวมถึงระบบการเงินระดับฐานราก (microfinance)</p> <p>SDG 1.5 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง รวมทั้งลดความเสี่ยงและความล่อแหลมต่อภาวะสภาพอากาศผันผวนรุนแรง การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ</p> <p>SDG 1.a สร้างหลักประกันว่าจะมีการระดมทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญจากแหล่งที่หลากหลาย รวมถึงการยกระดับ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุดมีวิธีการที่เพียงพอและคาดการณ์ได้ในการดำเนินงานตามแผนงานและนโยบายเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ</p>
 <p>2 ขจัดความหิวโหย</p>	<p>SDG 2.3 เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก โดยเฉพาะผู้หญิง คนพื้นเมือง คราวเรือนเกษตรกร เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ และชาวประมง ให้เพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่า โดยรวมถึงการเข้าถึงที่ดิน ทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ความรู้ บริการทางการเงิน ตลาด และโอกาสสำหรับการเพิ่มมูลค่าและการจ้างงานนอกฟาร์มอย่างมั่นคงและเท่าเทียม ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>SDG 2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาคุณภาพของดินและที่ดินอย่างต่อเนื่อง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>SDG 2.5 คงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้เพาะปลูก สัตว์ในไร่นาและที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น รวมถึงให้มีธนาคารพืชและเมล็ดพันธุ์ที่มีการจัดการที่ดีและมีความหลากหลาย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากการใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมและองค์ความรู้ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียมตามที่ตกลงกันระหว่างประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p>
 <p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p>	<p>SDG 3.9 ลดจำนวนการตายและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตรายและจากมลพิษและการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดินให้ลดลงอย่างมาก ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p>

เป้าหมายหลัก	คำอธิบาย
	<p>SDG 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข และการไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความชื่นชมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการที่วัฒนธรรมมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p>
	<p>SDG 5.1 ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในทุกที่</p> <p>SDG 5.5 สร้างหลักประกันว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ และมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และสาธารณะ</p> <p>SDG 5.a ดำเนินการปฏิรูปเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิที่เท่าเทียมในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเข้าถึงการเป็นเจ้าของและมีสิทธิในที่ดินและทรัพย์สินในรูปแบบอื่น การบริการทางการเงิน การรับมรดกและทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายของประเทศ</p> <p>SDG 5.c เลือกใช้และเสริมความเข้มแข็งแก่นโยบายที่ดีและกฎระเบียบที่บังคับใช้ได้ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและการเพิ่มบทบาทแก่ผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคนในทุกระดับ</p>
	<p>SDG 6.3 ปรับปรุงคุณภาพน้ำ โดยการลดมลพิษ ขจัดการทิ้งขยะและลดการปล่อยสารเคมีอันตรายและวัตถุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านการบำบัดลงครึ่งหนึ่ง และเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่และการใช้ซ้ำที่ปลอดภัยอย่างยั่งยืนทั่วโลก ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p> <p>SDG 6.6 สร้างหลักประกันในการจัดให้มีและการจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน โดยกำหนดไว้ในเป้าหมายย่อยที่ ๖.๖ ให้ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ รวมถึง ภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p>
	<p>SDG 8.4 ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิตอย่างต่อเนื่อง และพยายามที่จะแยกการเติบโตทางเศรษฐกิจออกจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน ๑๐ ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยมีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำในการดำเนินการไปจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p>
	<p>SDG 9.4 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยทุกประเทศดำเนินการตามขีดความสามารถของแต่ละประเทศภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p>
	<p>SDG 10.2 เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมความครอบคลุมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองสำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความพิการ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิด ศาสนา สถานะทางเศรษฐกิจ หรืออื่น ๆ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p> <p>SDG 10.3 สร้างหลักประกันถึงโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของผลลัพธ์ รวมถึง โดยการขจัดกฎหมาย นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติที่เหมาะสมในเรื่องดังกล่าว</p>

เป้าหมายหลัก	คำอธิบาย
 <p>11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES</p>	<p>SDG 11.4 เสริมความพยายามในการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของโลก</p> <p>SDG 11.6 ลดผลกระทบทางลบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากรรวมถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพอากาศและการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอื่น ๆ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p> <p>SDG 11.b ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบายและแผนที่บูรณาการเพื่อนำไปสู่ความครอบคลุมประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การลดผลกระทบ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิทัศน์ต้านต่อภัยพิบัติและให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกกระดับ โดยเป็นไปตามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยง</p>
 <p>12 การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน</p>	<p>SDG 12.1 ดำเนินการให้เป็นผลตามกรอบระยะ ๑๐ ปีของแผนงานว่าด้วยแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ทุกประเทศนำไปปฏิบัติโดยประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำ โดยคำนึงถึงการพัฒนาและขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนา</p> <p>SDG 12.2 บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p> <p>SDG 12.3 ลดของเสียอาหาร (food waste) ของโลกลงครึ่งหนึ่งในระดับค้าปลีกและผู้บริโภค และลดการสูญเสียอาหาร (food loss) ตลอดการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p> <p>SDG 12.4 บรรลุเรื่องการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดตลอดวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้น ด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ตกลงกันแล้ว และลดการปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดินอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจะลดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>SDG 12.5 ลดการเกิดของเสียโดยให้มีการป้องกัน การลดปริมาณ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p> <p>SDG 12.6 สนับสนุนให้บริษัท โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติและบริษัทขนาดใหญ่ รับแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ และบูรณาการข้อมูลด้านความยั่งยืนไว้ในรอบการรายงานของบริษัทเหล่านั้น</p> <p>SDG 12.8 สร้างหลักประกันว่าประชาชนในทุกแห่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีความตระหนักถึงการพัฒนายั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p> <p>SDG 12.a สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่งของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อนไปสู่แบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น</p> <p>SDG 12.c ทำให้การอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ไร้ประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริโภคที่สิ้นเปลืองมีความสมเหตุสมผล โดยกำจัดการบิดเบือนทางการตลาด ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศ รวมถึงการปรับโครงสร้างภาษีและเลิกการอุดหนุนที่เป็นภัยเหล่านั้น เพื่อสะท้อนให้เห็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p>

เป้าหมายหลัก	คำอธิบาย
	<p>SDG 13.1 เสริมภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ</p> <p>SDG 13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ</p>
	<p>SDG 14.1 ป้องกันและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภทอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะจากกิจกรรมบนแผ่นดิน รวมถึงขยะในทะเลและมลพิษจากธาตุอาหาร (nutrient pollution) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘</p> <p>SDG 14.2 บริหารจัดการและปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบทางลบที่มีนัยสำคัญ รวมถึงโดยการเสริมภูมิคุ้มกันและปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟู เพื่อบรรลุการมีมหาสมุทรที่มีสุขภาพดีและมีผลิตภาพ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>SDG 14.3 ลดและแก้ปัญหาผลกระทบของการเป็นกรดในมหาสมุทร โดยรวมถึงผ่านทาง การเพิ่มพูนความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ในทุกระดับ</p> <p>SDG 14.4 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้กำกับการทำการประมงอย่างมีประสิทธิภาพ และยุติการประมงเกินขีดจำกัด การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และแนวปฏิบัติด้านการประมงที่เป็นไปในทางทำลาย และดำเนินการให้เป็นผลตามแผนการบริหารจัดการที่อยู่บนฐานวิทยาศาสตร์ เพื่อจะฟื้นฟูมวลปลา (fish stock) ในเวลาที่สั้นที่สุดที่จะเป็นไปได้ อย่างน้อยที่สุดให้อยู่ในระดับผลผลิตสูงสุดที่ยั่งยืน (maximum sustainable yield) ตามคุณลักษณะทางชีววิทยาของสัตว์น้ำเหล่านั้น</p> <p>SDG 14.5 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อนุรักษ์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ โดยให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศและภายในประเทศ และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดที่มีอยู่</p> <p>SDG 14.6 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ยับยั้งการอุดหนุนการประมงบางรูปแบบที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงเกินขีดจำกัด ขจัดการอุดหนุนที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และระงับการริเริ่มการอุดหนุนในลักษณะดังกล่าว โดยตระหนักว่าการปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่างที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนาน้อยที่สุดควรเป็นส่วนควบในการเจรจาการอุดหนุนการประมงขององค์การการค้าโลก</p> <p>SDG 14.7 ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ เพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน รวมถึงการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในเรื่องการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว</p> <p>SDG 14.a เพิ่มความรู้ทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาขีดความสามารถในการวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเล โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเลของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยสมุทรศาสตร์ เพื่อจะพัฒนาคุณภาพมหาสมุทร และเพิ่มพูนให้ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p>

เป้าหมายหลัก	คำอธิบาย
	<p>SDG 15.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและแหล่งน้ำจืดในแผ่นดิน รวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและพื้นที่แห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>SDG 15.2 ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลกอย่างจริงจัง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>SDG 15.3ต่อต้านการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูที่ดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงที่ดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ภัยแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p> <p>SDG 15.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศในการสร้างผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓</p> <p>SDG 15.5 ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียดังกล่าวหลายทางชีวภาพ และภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม</p> <p>SDG 15.6 ส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเหมาะสมตามข้อตกลงระหว่างประเทศ</p> <p>SDG 15.7 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อจะยุติการค้าและการขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง และแก้ปัญหาทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย</p> <p>SDG 15.8 นำมาตรการเพื่อป้องกันการนำเข้าและลดผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานต่อระบบนิเวศบนบกและน้ำ และควบคุมหรือขจัด priority species ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>SDG 15.9 บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่การจัดการ แผน กระบวนการพัฒนา ยุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>SDG 15.a ระดมและเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่ง เพื่ออนุรักษ์และใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน</p> <p>SDG 15.b ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งและทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า</p> <p>SDG 15.c เพิ่มพูนการสนับสนุนในระดับโลกแก่ความพยายามที่จะต่อสู้กับการล่า การเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์คุ้มครอง รวมถึงโดยการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น</p>

เป้าหมายหลัก	คำอธิบาย
	<p>SDG 16.3 ส่งเสริมหลักนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าทุกคนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียม</p> <p>SDG 16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ</p> <p>SDG 16.10 สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ</p>
	<p>SDG 17.3 ระดมทรัพยากรทางการเงินสำหรับประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลาย</p> <p>SDG 17.7 ส่งเสริมการพัฒนา การถ่ายทอด และการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศกำลังพัฒนา ภายใต้เงื่อนไขที่อำนวยความสะดวกแก่ประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งตามเงื่อนไขสิทธิพิเศษตามที่ตกลงร่วมกัน</p> <p>SDG 17.18 ยกกระตือรือร้นสนับสนุนด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ให้เพิ่มการมีอยู่ของข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันเวลาและเชื่อถือได้ จำแนกตามรายได้ เพศ อายุ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สถานะการอพยพ ความพิการ ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามบริบทของประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓</p>

ภาคผนวก ข

ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐
กับกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายระดับชาติ (National Biodiversity Targets)	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติ กับเป้าหมายระดับโลก	เป้าหมาย GBF ที่ได้รับผลโดยตรงจาก เป้าหมายระดับชาติ	เป้าหมาย GBF ที่สนับสนุนความสำเร็จ ของเป้าหมายระดับชาติ	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ ยั่งยืน และข้อตกลงอื่น ๆ
เป้าหมายที่ ๑ ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มี ความสำคัญทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มี ประสิทธิภาพ	GBT 1: Land and Sea-use planning	Goal A, GBF target 2, 3, 5, 10 and 12	GBF targets 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 14.2, 15.1, 15.2, 15.5 and 15.9
เป้าหมายที่ ๒ อนุรักษ์ พื้นที่ชุ่มน้ำ ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อ เสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ	GBT 2: Ecosystem Restoration	Goal A, GBF target 3, 8, 11 and 12	GBF targets 1, 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 6.6, 14.2, 15.1 and 15.3
	GBT 3: Protection and Conservation of 30 % of Land and Sea	Goal A, GBF target 4, 9 and 11	None	SDG targets 6.6, 11.4, 14.5 and 15.4 United Nations Convention to Combat Desertification (UNCCD) related to land degradation neutrality and associated target setting, the Global Forest Goals and targets of the United Nations Strategic Plan for Forests developed under the United Nations Forum on Forests, Ramsar Resolution VII.๑๗ as well as to the United Nations Decade on Ecosystem Restoration.
เป้าหมายที่ ๓ อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ ธรรมดา ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่ม ประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน	GBT 4: Active Management of Species and Genetic Diversity	Goal A, GBF target 1, 2, 3, 5, 6, 7 and 8	None	SDG targets 2.5 and 15.5
	GBT 5: Sustainable Harvest, Trade and Use of Wild Species	Goal A and B, GBF target 4, 6, 9 and 11	GBF targets 14, 15, 16, 18, 21 and 22	SDG targets 12.2, 14.4, 14.7, 15.2, 15.7 and 15.C Support to Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) species classification, Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals (CMS) and the Ramsar Convention on Wetlands of International Importance Especially as Waterfowl Habitat
	GBT 6: Invasive Alien Species	Goal A, GBF target 2, 3, 4, 10, and 12	GBF targets 1, 14, 17, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 15.8
เป้าหมายที่ ๔ ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวใน เมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	GBT 7: Pollution	Goal A, GBF target 4 and 10	GBF targets 1, 11, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 3.9, 6.3, 11.6, 12.4, 12.5 and 14.1
	GBT 8: Impact of Climate Change	Goal A and B, GBF target 2, 3, 4, 10, 11 and 12	GBF targets 1, 10, 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 13.1, 13.2 and 14.3 Related to the Paris Agreement under the UNFCCC, as well as the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction.
	GBT 12: Access to Green and Blue Spaces	Goal A and B, GBF target 2, 3, 4, 8 and 11	GBF targets 1, 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 11.7 and 11.b
เป้าหมายที่ ๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ บน พื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และ รายได้ของประชาชน	GBT 9: Sustainable Use of Species and Benefit Sharing	Goal A and B, GBF target 4, 5, and 11	GBF targets 5, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 12.2, 14.7 and 15.7
	GBT 11: Nature's contribution to people	Goal A and B, GBF target 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10 and 12	None	SDG targets 1.5 and 15.4

ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กับกรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายระดับชาติ (National Biodiversity Targets)	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติ กับเป้าหมายระดับโลก	เป้าหมาย GBF ที่ได้รับผลโดยตรงจาก เป้าหมายระดับชาติ	เป้าหมาย GBF ที่สนับสนุนความสำเร็จ ของเป้าหมายระดับชาติ	ความสอดคล้องของเป้าหมายระดับชาติกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ ยั่งยืน และข้อตกลงอื่น ๆ
เป้าหมายที่ ๖ ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว	GBT 10: Sustainable Management of Agriculture, Aquaculture, Fisheries and Forestry	Goal A and B, GBF target 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11 and 16	GBF targets 1, 14, 17, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 2.3, 2.4, 12.1, 12.2, 14.7 and 15.2
เป้าหมายที่ ๗ จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม	GBT 13: Access and Benefit Sharing	Goal C, GBF target 15 and 19, 4 and 9 (indirectly)	GBF targets 14, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG target 15.6
	GBT 17: Biosafety Measures and Benefits of Biotechnology	Goal A, B, C and D GBF targets 4, 6, 7, 8, 10 and 13	GBF targets 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22 and 23	None
เป้าหมายที่ ๘ บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ	GBT 14: Mainstreaming Biodiversity	Goal B and D, GBF target 15, 16 and 18 (in particular)	None	SDG target 15.9
	GBT 15: Sustainable Production and Supply Chains	Goal A, B, C, D GBF target 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, and 16	GBF targets 18, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 9.4 and 12.6
	GBT 23: Gender Equity	Goal A and B GBF targets 9, 10 and 11 (in particular)	None	SDG targets 5.1, 5.5 and 5.c
เป้าหมายที่ ๙ เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	GBT 15: Sustainable Production and Supply Chains	Goal A, B, C, D GBF target 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, and 16	GBF targets 18, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 9.4 and 12.6
	GBT 16: Sustainable Consumption	Goal A and B GBF target s 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 and 11	GBF targets 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 4.7, 8.7, 9.4, 12.1, 12.2, 12.3, 12.5, 12.8 and 12.a UNEA resolution 5/14 to develop an international legally binding instrument on plastic pollution. 10-Year Framework of Programmes on Sustainable Consumption and Production
	GBT 18: Eliminate Harmful Incentives	Goal A, B and D GBF targets 5, 7, 9, 10, 16 and 19	GBF targets 14, 15, 20, 21, 22 and 23	SDG targets 12.c and 14.6
	GBT 19: Resource Mobilization	Goal D, GBF all targets	GBF targets 14, 15 and 18	SDG targets 1.a, 10.b, 15.6, 15.b and 17.3
เป้าหมายที่ ๑๐ พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ	GBT 21: Knowledge Management, Awareness-Raising, Education and Research	Goal A, B, C and D All GBF targets	GBF target 19	SDG targets 14.a, ๑๗.๖, 17.7 and 17.18
	GBT 22: Equitable, Inclusive, and Effective Participation in Decision-Making	Goal A, B, C and D GBF targets 1, 3, 5, 9, 13, 21 and 23 (in particular)	GBF targets 21 and 23	SDG targets 1.4, 5.5, 5.a, 10.2, 10.3, 16.3, 16.7, and 16.10
เป้าหมายที่ ๑๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ และความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ	GBT 20: Capacity Development and Technical and Scientific Cooperation	Goal A, B, C All GBF targets	GBF target 19	None
เป้าหมายที่ ๑๒ พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	None. Country specific target	Goal C, D All GBF targets	GBF target 22	None

ภาคผนวก ค

บทบาทของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยมาจาก ๕ ภาคส่วนหลัก ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน โดยแต่ละภาคส่วนมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

ภาครัฐ มีบทบาทในการจัดทำนโยบายและแผน มาตรการ และกฎระเบียบ กำกับดูแลกฎระเบียบ และดำเนินการให้เกิดการอนุรักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง พันธุ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

ภาคเอกชน มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน บูรณาการประเด็นของความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในกระบวนการดำเนินงาน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักและให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ภาคการศึกษา มีบทบาทในการศึกษา วิจัย จัดการศึกษาโดยบูรณาการการจัดทำหลักสูตรการเรียน การสอนที่ผนวกเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในหลักสูตรและการเรียนการสอน จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา สนับสนุนการดำเนินงาน และให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม

ภาคประชาสังคม มีบทบาทในการประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกับบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือกลุ่มต่าง ๆ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักและให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ภาคประชาชน เป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นเจ้าของทรัพยากร มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการปกป้อง คุ้มครอง อนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดความยั่งยืน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสำรวจรวบรวมข้อมูล ติดตาม และเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

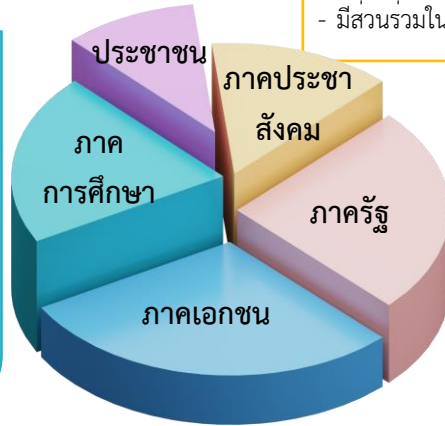
ในส่วนของภาครัฐนอกจากหน่วยงานส่วนกลางแล้ว หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ทั้งในระดับภาค/เขต เช่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ จังหวัด เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้จัดทำและกำกับดูแล รวมถึงดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ตามความรับผิดชอบ ก็มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพด้วยเช่นกัน

บทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

- มีส่วนร่วมปกป้อง คุ้มครอง อนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดความยั่งยืน
- มีส่วนร่วมในการสำรวจรวบรวมข้อมูล ติดตาม และเฝ้าระวัง

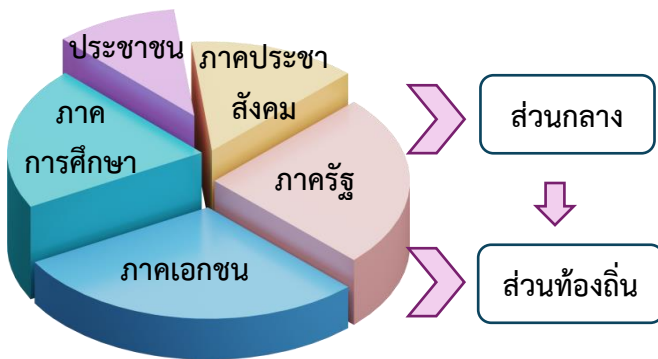
- ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกับ บุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือกลุ่มต่าง ๆ ในการส่งเสริม และสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- มีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักและให้ความรู้

- ศึกษาวิจัย จัดการศึกษา โดยบูรณาการการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอน จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา
- ศึกษาวิจัย และสนับสนุนการ ดำเนินงาน และให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

- จัดทำนโยบายและแผน มาตรการ และกฎระเบียบ กำกับดูแลกฎระเบียบ และดำเนินการให้เกิดการอนุรักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง พื้นฟูและใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- สร้างความตระหนัก ให้ความรู้ความเข้าใจ

- ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- บูรณาการประเด็นของความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในกระบวนการดำเนินงาน
- มีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักและให้ความรู้

หน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง

หน่วยงานหลัก

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

พัฒนายุทธศาสตร์และ
แปลงนโยบายสู่แผนการ
ปฏิบัติงานด้านการบริหาร
จัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

กรมการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและ สิ่งแวดล้อม

เสนอแนะนโยบาย แผน
และขับเคลื่อนการจัดการ
การเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ

กรมควบคุมมลพิษ

จัดทำนโยบายและ
แผนการส่งเสริมและรักษา
คุณภาพสิ่งแวดล้อม
ด้านการควบคุมมลพิษ

กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง

อนุรักษ์ ฟื้นฟู บริหาร
จัดการทรัพยากร
ทางทะเลและชายฝั่ง

กรมทรัพยากรธรณี

การสำรวจ การอนุรักษ์
การฟื้นฟูและการบริหาร
จัดการด้านธรณีวิทยา

กรมทรัพยากรน้ำ

พัฒนา บริหารจัดการ
บำรุงรักษา ฟื้นฟู
อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

กรมป่าไม้

อนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง
ฟื้นฟู ดูแลรักษา
ส่งเสริมทำนุบำรุงป่า
และการดำเนินการ
เกี่ยวกับการป่าไม้

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

อนุรักษ์ ส่งเสริมและ
ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้
สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
ในเขตพื้นที่ป่า
เพื่อการอนุรักษ์

สำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

จัดทำนโยบายและแผน
การอนุรักษ์และบริหาร
จัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

องค์การสวนพฤกษศาสตร์

การศึกษา ค้นคว้าวิจัย
และรวบรวมข้อมูล
ทางด้านพรรณพฤกษชาติ
ของประเทศไทย

องค์การสวนสัตว์ แห่งประเทศไทย

การอนุรักษ์สัตว์ป่า
เพื่อการศึกษา วิจัย
และส่งเสริมอนุรักษ์
และสงวนสัตว์ธรรมชาติ

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

อำนวยความสะดวกแก่รัฐและ
ประชาชนในอุตสาหกรรม
ป่าไม้ ประกอบธุรกิจ
เกี่ยวกับอุตสาหกรรมป่าไม้

สำนักงานพัฒนา เศรษฐกิจจาก ฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล
ด้านการพัฒนา
เศรษฐกิจจากฐาน
ชีวภาพ

องค์การบริหารจัดการ ก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

กำหนดมาตรฐาน
ที่เกี่ยวข้องกับการวัด
การรายงาน การทวนสอบ
และให้การรับรอง
ปริมาณการปล่อย
การลดและการชดเชย
ก๊าซเรือนกระจก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์

ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูล
เพื่อเสนอแนะรัฐมนตรีสำหรับใช้
ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย
และผลสัมฤทธิ์ของกระทรวง

กรมการข้าว

การอนุรักษ์พันธุกรรมและ
คุ้มครองพันธุ์ข้าว

กรมชลประทาน

พัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพ
ของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ และจัดสรรน้ำ
ให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท

กรมประมง

ศึกษา วิจัย และพัฒนา
ด้านการประมง

กรมปศุสัตว์

กำหนดทิศทางการนโยบาย
ควบคุม กำกับ ส่งเสริมการวิจัย
การถ่ายทอด เทคโนโลยี และการ
พัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์

กรมพัฒนาที่ดิน

กำหนดนโยบาย
และวางแผนการใช้ที่ดิน
ในพื้นที่เกษตรกรรม

กรมวิชาการเกษตร

ศึกษา วิจัย และพัฒนาพืช
ให้ได้พืชพันธุ์ดี

กรมส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและพัฒนา
เกษตรกร ครอบครัวยุ
เกษตรกรกร และวิสาหกิจ

กรมหม่อนไหม

พัฒนาพันธุ์ อนุรักษ์
และคุ้มครองพันธุกรรม
หม่อนไหม ส่งเสริม
สนับสนุน และเผยแพร่
องค์ความรู้ด้านหม่อนไหม

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเศรษฐกิจ
การเกษตร ติดตามและประเมินผล
เพื่อให้การเกษตรของประเทศ
มีความพร้อมสำหรับการแข่งขัน
ในตลาดโลก

สำนักงานพัฒนา การวิจัยเกษตร (องค์การมหาชน)

ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนางานวิจัย
การเกษตร การพัฒนาบุคลากร
ด้านการวิจัยการเกษตร

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัย พัฒนา
งานโครงการหลวงในการสร้าง
องค์ความรู้ และนวัตกรรมใหม่

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ

ศูนย์กลางในการประสานงาน
และพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร
ของประเทศให้สอดคล้อง
กับมาตรฐานสากล

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กำหนดนโยบาย ประสานและสนับสนุน ด้านการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ พัฒนา งานวิจัย สร้างสรรค์นวัตกรรม

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัย ของชาติ พัฒนามาตรฐานการวิจัย ระบบวิจัย และติดตามประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

จัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และ กรอบงบประมาณเพื่อการจัดสรรทุนวิจัย ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ของประเทศ

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ศึกษาวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

วิจัยและพัฒนา ด้านเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศ

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา ก้าวล้ำคนและทุนด้านการพัฒนา สถาบันอุดมศึกษาการวิจัยและการ สร้างนวัตกรรม

จัดสรรทุนด้านการพัฒนา ก้าวล้ำคนใน สาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศตาม นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และนโยบายของรัฐบาล

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

วิจัย พัฒนา นวัตกรรมด้านอาหาร ผลิตภัณฑ์สุขภาพ เครื่องมือแพทย์ พลังงานทดแทน และการจัดการสิ่งแวดล้อม สุขอนามัยไปใช้ประโยชน์

องค์การพิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและ ภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

พัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ และภูมิสารสนเทศให้ เป็นความรู้ที่ไร้พรมแดน และเกิดประโยชน์ แก่ส่วนรวม

สำนักงานนวัตกรรม แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ส่งเสริมการสร้างระบบ นวัตกรรมแห่งชาติ สร้างโอกาสในการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ โครงสร้างพื้นฐาน ทางนวัตกรรม

กระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวง สาธารณสุข

พัฒนายุทธศาสตร์การบริหาร ของกระทรวงและการบูรณาการ ด้านสุขภาพระหว่างองค์กร ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิด ความชัดเจนในการจัดการ

กรมการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือก

พัฒนาวิชาการ อนุรักษ์และ ส่งเสริม ด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ศึกษา วิจัย พัฒนาองค์ความรู้ และเทคโนโลยี ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสาธารณสุข

กรมอนามัย

ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี โดยการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาและถ่ายทอด องค์ความรู้และเทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมสุขภาพ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ สาธารณสุข

ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนา องค์ความรู้และเทคโนโลยี ทางห้องปฏิบัติการ ด้านสุขภาพ ด้านชั้นสุตรโรค และด้านเทคโนโลยีชีวภาพ ทางการแพทย์และสาธารณสุข

สำนักงานคณะกรรมการ อาหารและยา

ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วย อาหาร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง เป็นต้น

องค์การเภสัชกรรม

วิจัยและพัฒนา ผลิต จัดทำ สำรองยาและเวชภัณฑ์ เพื่อสนับสนุนระบบสาธารณสุข

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงการคลัง

กรมศุลกากร

จัดเก็บ ภาษีอากรจากการนำสินค้าเข้าและส่งออก และ การให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากร เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน

กรมสรรพสามิต

ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ จัดเก็บภาษีสรรพสามิตทุกประเภท ตรวจสอบ ป้องกันและปราบปราม การหลีกเลี่ยงภาษี เสนอแนะ นโยบายการจัดเก็บภาษี

สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

เสนอแนะนโยบาย หลักเกณฑ์ จัดทำแผนเกี่ยวกับการบริหารหนี้ สาธารณะ กำกับและดำเนินการ เกี่ยวกับการบริหารหนี้สาธารณะ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

เสนอแนะและออกแบบนโยบาย และมาตรการด้านการคลัง ระบบการเงิน

กระทรวงการต่างประเทศ

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

ดำเนินการเกี่ยวกับปัญหากฎหมาย ระหว่างประเทศ กฎหมายอื่น ที่เกี่ยวข้องกับ สนธิสัญญา และเรื่องเขตแดนของประเทศ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สำนักปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ศึกษา วิเคราะห์ สำรอง รวบรวม ตรวจสอบ และจัดทำข้อมูลด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และกีฬา

กรมการท่องเที่ยว

พัฒนาการท่องเที่ยวในด้านการบริการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการตลาด และบริการข้อมูลด้านการตลาดการท่องเที่ยว ที่ครบถ้วน

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษ ทั่วประเทศ ตามแนวทางของเกณฑ์การท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนโลก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็ก และเยาวชน การคุ้มครองและ พิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน

กรมกิจการผู้สูงอายุ

ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจิตสวัสดิการ และการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

กรมกิจการสตรีและสถาบัน

การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ สถาบันครอบครัว การป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในครอบครัว การคุ้มครองสวัสดิ์ ภาพบุคคลในครอบครัว

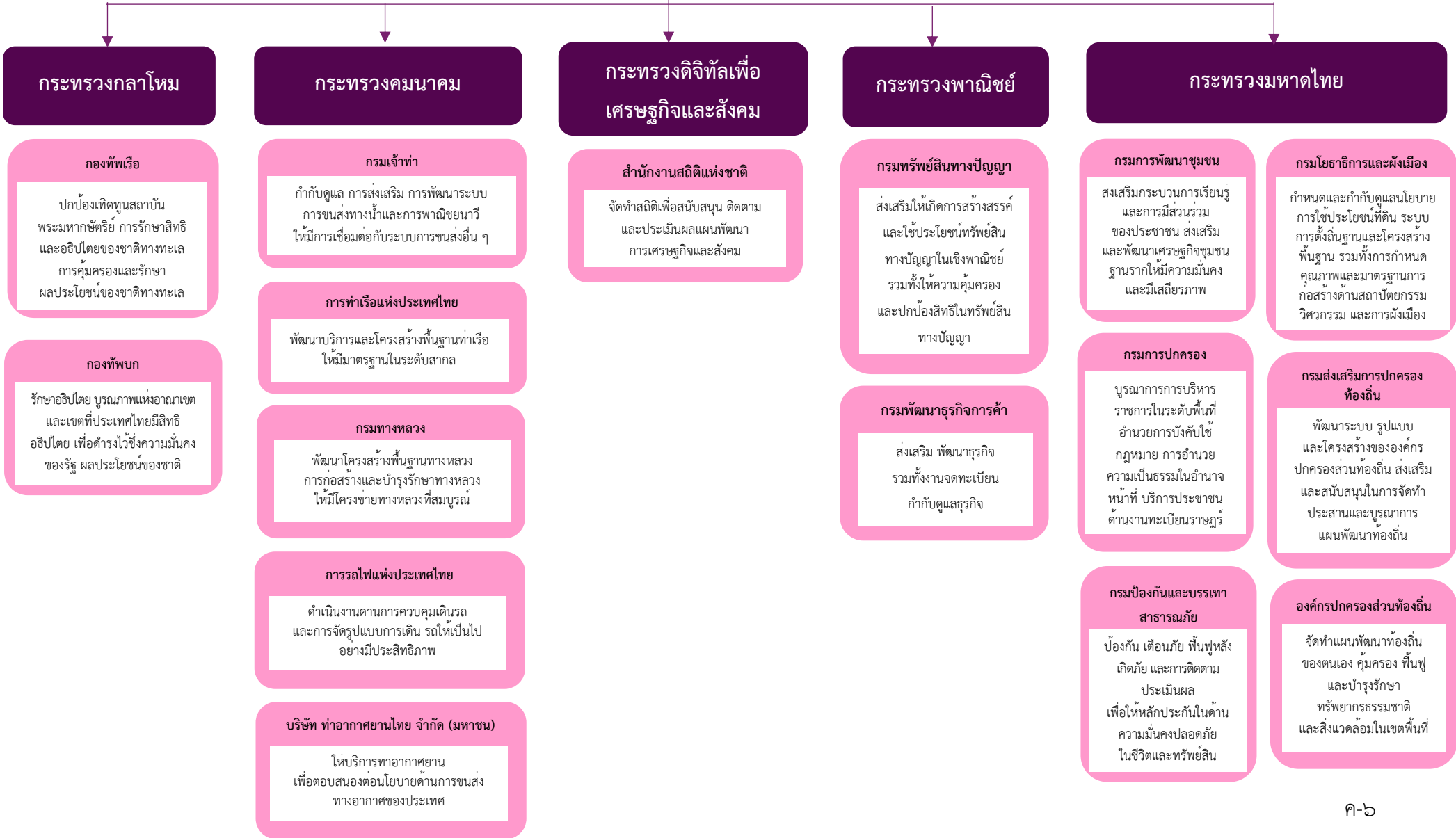
กรมกิจการสตรีและสถาบัน

ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา สังคมและการจิตสวัสดิการสังคม โดยการมีส่วนร่วมของ ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

สนับสนุนกลุ่มคนที่ตกหล่น จากการช่วยเหลือขององค์กร เอกชน และองค์กรหน่วยงาน ภาครัฐ เช่น ผู้ที่อยู่ในชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุก ชุมชนที่อยู่ในที่ดิน ผู้อื่น ตลอดจนกลุ่มผู้ที่ไม่มีความมั่นคงทางที่อยู่อาศัย

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

พัฒนาระบบและมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายด้วยความรวดเร็วและทั่วถึง รวมถึงรับเรื่องราวร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ

กระทรวงวัฒนธรรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

ค้นคว้า วิจัย พัฒนา ฟื้นฟู อนุรักษ์ วัฒนธรรม เผยแพร่ และส่งเสริมหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เป็นศูนย์ข้อมูลความรู้ทางด้านมานุษยวิทยา โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและความรู้ท้องถิ่นของประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมโรงงานอุตสาหกรรม

บริหารจัดการ กำกับดูแลธุรกิจอุตสาหกรรมใหม่ การประกอบการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีความปลอดภัยตามกรอบกฎหมาย

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

กำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม และสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสมรรถนะของอุตสาหกรรม

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการประกอบการ และการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตวัตถุดิบแร่โลหะ และการประกอบจากแร่ และโลหะให้มีศักยภาพ

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน เอกชนหรือองค์กรของรัฐ จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

กำหนด ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

สำนักนายกรัฐมนตรี

กรมประชาสัมพันธ์

ศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีระบบ

กองบังคับการปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้นจากการกำหนดและการดำเนินการตามนโยบาย แผนและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

พัฒนา นโยบาย แผน มาตรการในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งประเทศอย่างเป็นระบบ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พร้อมทั้งกำกับการดำเนินงาน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งของประเทศและของโลก

สำนักงานงบประมาณ

เสนอแนะนโยบายและแนวทางการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐและแนวทางการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติต่อคณะรัฐมนตรี

หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
หน่วยงานภาครัฐ	
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	พัฒนายุทธศาสตร์และแปลงนโยบายสู่แผนการปฏิบัติงาน กำหนดนโยบาย ท่าที และแนวทางการร่วมมือกับต่างประเทศ และองค์ระหว่างประเทศ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงพัฒนาและ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบเครือข่ายสารสนเทศ และการสำรวจ ระยะไกลเพื่อใช้สำหรับการบริหารงานและการบริการของหน่วยงานในสังกัด กระทรวง ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กรมการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและ สิ่งแวดล้อม	เสนอแนะนโยบาย แผน และขับเคลื่อนการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ ดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒนา ให้บริการองค์ความรู้ และข้อมูลสารสนเทศ สื่อสาร สร้างจิตสำนึก เพิ่มศักยภาพของประชาชนให้พร้อม รับปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม สร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งศึกษา วิจัย พัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
กรมควบคุมมลพิษ	เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมด้านการควบคุมมลพิษ เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด และจัดทำแผน จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรการในการควบคุม ป้องกัน และแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษรวมทั้งติดตามตรวจสอบคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ
กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง	อนุรักษ์ พื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้ง ป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เพื่อความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน ของทะเลไทย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ
กรมทรัพยากรธรณี	สงวน อนุรักษ์ พื้นฟูและบริหารจัดการด้านธรณีวิทยาทรัพยากรธรณี ซากดึกดำบรรพ์ ธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อม และธรณีพิบัติภัย โดยการสำรวจ การตรวจสอบ การศึกษา และการวิจัยสภาพธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี การประเมินศักยภาพแหล่งทรัพยากรธรณี การกำหนดและการกำกับดูแลเขต พื้นที่สงวน พื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรณี และพื้นที่เสี่ยงต่อธรณีพิบัติภัย เพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรณีคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมอย่างยั่งยืน และเกิดประโยชน์สูงสุด

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมทรัพยากรน้ำ	พัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ จัดสรรน้ำ การใช้น้ำ การป้องกันและบรรเทาความเสียหาย อันเกิดจากทรัพยากรน้ำ อันจะเป็นประโยชน์แก่การบริการสาธารณูปโภคและประโยชน์สาธารณะ อย่างอื่น
กรมป่าไม้	อนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง พนฟู ดูแลรักษา ส่งเสริมทำนุบำรุงป่า และการดำเนินการเกี่ยวกับการป่าไม้การทำไม้การเก็บหาของป่า การใช้ประโยชน์ ในที่ดินป่าไม้ และการอื่นเกี่ยวกับป่าและอุตสาหกรรมป่าไม้ให้เป็นไป ตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้วยกลยุทธ์การเสริมสร้างความร่วมมือ ของประชาชนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ และพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชน
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	อนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชในเขต พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ โดยการควบคุมป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิมที่มีอยู่ และ พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนรู้สึกหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแล ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการ และการท่องเที่ยว ธรรมชาติของประชาชน
สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	จัดทำนโยบายและแผนการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนด นโยบายและแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน ตลอดจนดำเนินการตามพันธกรณีของความตกลงระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ
องค์การสวนพฤกษศาสตร์	ดำเนินงานด้านสวนพฤกษศาสตร์ การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และรวบรวม ข้อมูลทางด้านพรรณพฤกษชาติของประเทศไทยด้านความหลากหลาย ทางชีวภาพ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
องค์การสวนสัตว์ แห่งประเทศไทย	อนุรักษ์สัตว์ป่าเพื่อการศึกษา วิจัยและสงคินสู่ธรรมชาติ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ ดีให้กับสัตว์ป่า จัดการเรียนรู้ด้านสัตว์ป่าเชิงบูรณาการ พัฒนามาตรฐาน การจัดการ การบริหารและนันทนาการ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างแท้จริง รวมถึงให้การศึกษ การอนุรักษ์และขยายพันธุ์ และการจัดสวน สัตว์ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	<p>อำนวยความสะดวกแก่รัฐและประชาชนในอุตสาหกรรมป่าไม้ ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมป่าไม้ รวมทั้งอุตสาหกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องด้วยไม้หรือของป่า ปลูกสร้างสวนป่า คุ้มครองรักษาป่าไม้ และบูรณะป่าไม้ วิจัยค้นคว้า และทดลองเกี่ยวกับผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในด้านอุตสาหกรรมป่าไม้ และเผยแพร่ความรู้ การปลูกฝังทัศนคติและความสำนึกในการคุ้มครองดูแลรักษา บูรณะ และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้</p>
<p>สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)</p>	<p>รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินข้อมูล รวมทั้งความต้องการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ เพื่อเสนอแนะนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ เก็บรวบรวมและจัดทำบัญชีรายการพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ที่มีแหล่งกำเนิดหรือพบในประเทศ รวมทั้งภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการเป็นฐานข้อมูล และดูแลการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญา รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมการนำทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดกระบวนการวิจัยและการพัฒนาสินค้าและบริการการสร้างโอกาสทางธุรกิจ และการสร้างรายได้ ทั้งระดับชุมชนและระดับธุรกิจเชิงพาณิชย์</p>
<p>องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)</p>	<p>ดูแล และกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการวัด การรายงาน และการทวนสอบ และให้การรับรองปริมาณการปล่อย การลดและการชดเชยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาโครงการและการตลาดซื้อขายปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรอง เป็นศูนย์กลางข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ดำเนินงานด้านก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตลอดจนให้คำแนะนำแก่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก</p>
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
<p>สำนักงานปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์</p>	<p>พัฒนายุทธศาสตร์ แปลงนโยบายของกระทรวงเป็นแผนปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากรและบริหารราชการทั่วไปของกระทรวงที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ รวมทั้ง กำกับและเร่งรัดตรวจสอบ และติดตามการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวง</p>

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมการข้าว	ปรับปรุงพัฒนาการปลูกข้าว ให้มีผลผลิตต่อพื้นที่และคุณภาพสูงขึ้น การพัฒนาพันธุ์ การอนุรักษ์ และคุ้มครองพันธุ์ การผลิตเมล็ดพันธุ์ การตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน การส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่ องค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิตชาวนา การแปรรูป และการจัดการอื่น ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าข้าว รวมทั้งการตลาดและการส่งเสริมวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับข้าว
กรมชลประทาน	พัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพของลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุล บริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้เพียงพอทั่วถึงและเป็นธรรม ดำเนินการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำ
กรมประมง	ศึกษา วิจัยและพัฒนาด้านการประมง เพื่อการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ ควบคุมการประมง การผลิตสัตว์น้ำ และสินค้าประมงที่มีมาตรฐาน ถูกสุขอนามัยให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
กรมปศุสัตว์	กำหนดทิศทางและนโยบาย การควบคุม การกำกับ การส่งเสริม การวิจัย การถ่ายทอด เทคโนโลยี และการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ รวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากรพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการปศุสัตว์เพื่อให้มีปริมาณสัตว์เพียงพอและมีมาตรฐานถูกสุขอนามัย ปราศจากโรคสารตกค้างและสารปนเปื้อนมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล
กรมพัฒนาที่ดิน	กำหนดนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม การสำรวจและจำแนกดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตแผนที่และทำสำมะโนที่ดิน การให้บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน
กรมวิชาการเกษตร	ศึกษา วิจัย และพัฒนาพืช ให้ได้พืชพันธุ์ดี เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชสู่กลุ่มเป้าหมายทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร ตลอดจนบริการ วิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบ รับรอง และให้คำแนะนำเกี่ยวกับดิน น้ำ ปุ๋ย พืช วัสดุการเกษตร ผลผลิตและผลิตภัณฑ์พืช เพื่อให้บริการการส่งออก สินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมส่งเสริมการเกษตร	ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์กร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มศักยภาพการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ โดยการศึกษา วิจัย พัฒนากำหนดมาตรการและแนวทางในการส่งเสริม การเกษตร ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และการให้บริการ ทางการเกษตร
กรมหม่อนไหม	พัฒนาพันธุ์ การอนุรักษ์และคุ้มครองพันธุ์กรรมหม่อนไหม การตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานหม่อนไหม การส่งเสริม การสนับสนุน และการเผยแพร่ องค์ความรู้ด้านหม่อนไหม รวมทั้ง การส่งเสริมเอกลักษณ์และการสร้าง ค่านิยมเกี่ยวกับหม่อนไหม
สำนักงานมาตรฐานสินค้า เกษตรและอาหารแห่งชาติ	กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารตามความต้องการ จัดทำและ พัฒนาการรับรองระบบงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารตาม ความต้องการ ให้สอดคล้องกับภาวะตลาดและแนวทางสากล และพัฒนา ระบบงานและสร้างเครือข่ายในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงส่งเสริมและผลักดันอย่างมีส่วนร่วมในการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ ตลอดห่วงโซ่คุณค่า
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งจัดทำและให้บริการข้อมูลข่าวสารการเกษตรอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทั่วถึง โดยศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้การเกษตรของประเทศมีความพร้อมสำหรับ การแข่งขันในตลาดโลกและเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี
สถาบันวิจัยและพัฒนา พื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวง ในการสร้าง องค์ความรู้ และนวัตกรรมใหม่ เพื่อให้โครงการหลวงเป็นต้นแบบ และแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนและเสริมสร้างเครือข่าย ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ สูงทั้งใน และต่างประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางการวิจัย พัฒนา และการเรียนรู้ ศาสตร์พระราชาและการพัฒนาพื้นที่สูง การขยายผลความสำเร็จงาน โครงการหลวง โดยการพัฒนาและยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูงที่อยู่ห่างไกล ทุรกันดาร ตามแนวทางโครงการหลวง
สำนักงานพัฒนาการวิจัย เกษตร (องค์การมหาชน)	ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนางานวิจัยการเกษตร การพัฒนาบุคลากร ด้านการวิจัยการเกษตร รวมทั้งการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและเผยแพร่ ข้อมูลและสารสนเทศในด้านการเกษตร

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	กำหนดนโยบาย การประสานและสนับสนุน ด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ พัฒนางานวิจัย สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการแข่งขันในเชิงธุรกิจ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคน สร้างผลกระทบในทางบวกต่อเศรษฐกิจและสังคม จัดปัญหาความยากจนในระดับพื้นที่ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงการพัฒนาคนไทยให้มี ทักษะความรู้ สร้างความมั่นคงทางรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ	จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ พัฒนามาตรฐานการวิจัย ระเบียบวิจัย และติดตามประเมินผล เป็นศูนย์กลางข้อมูลการวิจัย โดยมีระบบสารสนเทศที่มีเครือข่ายทั่วประเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในการเสนอแนะต่อรัฐบาล และการบริการผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมความร่วมมือการวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ส่งเสริมและเกื้อกูลการวิจัยการประดิษฐ์คิดค้น การถ่ายทอด นวัตกรรมและเทคโนโลยีไปสู่ภาคสังคม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	จัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และกรอบงบประมาณเพื่อการจัดสรรทุนวิจัย ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมของประเทศ ศึกษาสถานการณ์ภาพรวม ด้านการวิจัยและนวัตกรรม การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	วิจัย พัฒนาและดำเนินการด้านวิศวกรรม และสนับสนุนการวิจัยพัฒนา และวิศวกรรมของภาครัฐบาล ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา และส่งเสริม การพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ รวมทั้งพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงสนับสนุน การให้บริการในการวิเคราะห์ทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ การสอบเทียบ มาตรฐาน และความถูกต้องของอุปกรณ์
ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ	ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีชีวภาพ สร้างความพร้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศ พัฒนา ความร่วมมือกับสถาบันเครือข่าย ภาคเอกชน และต่างประเทศ และถ่ายทอด เทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ภาคสาธารณสุขและภาคอุตสาหกรรม
หน่วยบริหารและจัดการทุน ด้านการพัฒนากำลังคนและทุนด้านการพัฒนา สถาบันอุดมศึกษาการวิจัย และการสร้างนวัตกรรม	จัดสรรทุนด้านการพัฒนากำลังคนในสาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และนโยบายของรัฐบาล รวมถึงการให้ทุนการศึกษา ทุนสนับสนุนนักวิจัย ทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิจัยและนวัตกรรม และทุนด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	บูรณาการงานวิจัย พัฒนา นวัตกรรมด้านอาหาร ผลิตภัณฑ์สุขภาพ เครื่องมือแพทย์ พลังงานทดแทน และการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้ประโยชน์บริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการวิเคราะห์ทดสอบ สอบเทียบรับรองระบบ คุณภาพ บริการที่ปรึกษา ด้วยระบบคุณภาพตามมาตรฐานสากล และผลักดันผลงานวิจัยนวัตกรรมและบริการ ที่สนองความต้องการกลุ่มเป้าหมาย ทั้งภาคการผลิตภาคบริการ เพื่อการพึ่งพาตนเองในประเทศและมุ่งสู่อาเซียนด้วยการจัดการเชิงธุรกิจและการตลาดที่เข้มแข็ง
องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	พัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ การจัดการกิจกรรมการวิจัยพัฒนา และการจัดการทุกรูปแบบที่มุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะกระบวนการและจิตวิทยาศาสตร์แก่สังคมไทย การสร้างและส่งเสริมความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	พัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศให้เป็นความรู้ที่ไร้พรมแดน และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม และเป็นศูนย์ข้อมูลด้านภูมิสารสนเทศจากข้อมูลดาวเทียม และข้อมูลสำรวจจากแหล่งอื่น ๆ ให้บริการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งการจัดทำแผนที่และบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง จัดหาเครื่องมือ ออกแบบหรือบริการใด ๆ โดยใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศให้แก่หน่วยงานของรัฐ ให้คำปรึกษาและพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือต่อเนื่องกับเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศซึ่งรวมทั้งการจัดการพัฒนา และการสร้างระบบดาวเทียม ส่งเสริมความร่วมมือและให้บริการด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ
สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	ส่งเสริมการสร้างระบบนวัตกรรมแห่งชาติ สร้างโอกาสในการเข้าถึง และใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานทางนวัตกรรม
กระทรวงสาธารณสุข	
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของกระทรวง เพื่อให้สอดคล้องตามแนวทางพระราชดำริ นโยบายรัฐบาล และสถานการณ์ของประเทศ ตลอดจนขับเคลื่อนนโยบายตามแนวทางและแผนปฏิบัติราชการ นำไปสู่การพัฒนาและการบูรณาการด้านสุขภาพระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการจัดการสาธารณสุขในภาวะปกติ ภาวะฉุกเฉิน หรือวิกฤติ การคุ้มครองผู้บริโภค และการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชน

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	พัฒนาวิชาการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยคุ้มครองอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยส่งเสริมและพัฒนาการจัดระบบความรู้และสร้างมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้ทัดเทียมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และนำไปใช้ในระบบสุขภาพอย่างมีคุณภาพและปลอดภัย เพื่อเป็นทางเลือกแก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	กำหนดและพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานของระบบและวิธีการตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์สุขภาพหรือที่เกี่ยวข้องกับอาหาร ยา ยาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท สารระเหย เครื่องสำอางเครื่องมือแพทย์ รังสี และวัตถุอันตรายทางสาธารณสุข ชีววัตถุ สมุนไพร และการชันสูตรโรค รวมทั้ง ศึกษา วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพประเมินความเสี่ยงและแจ้งเตือนภัยสุขภาพ
กรมอนามัย	ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี โดยมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการส่งเสริมสุขภาพ การจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ และการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้สุขภาพดี รวมทั้งการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้และทักษะในการดูแลตนเอง ครอบครัวและชุมชน รวมตลอดจนถึงการสนับสนุนให้หน่วยงานส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพ และจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาพดีโดยถ้วนหน้า
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข	ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางห้องปฏิบัติการด้านสุขภาพ ด้านชันสูตรโรค และด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการแพทย์และสาธารณสุข พัฒนาระบบและกำหนดมาตรฐานการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการด้านสุขภาพ ด้านชันสูตรโรค และด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการแพทย์และสาธารณสุข
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยอาหารกฎหมายว่าด้วยยากฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง เฝ้าระวังกำกับและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์สถานประกอบการ และการโฆษณา รวมทั้งผลอันไม่พึงประสงค์ของผลิตภัณฑ์ตลอดจนมีการติดตามหรือเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพจากภายในและภายนอกประเทศ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
องค์การเภสัชกรรม	ผลิต จำหน่าย และบริการผลิตภัณฑ์สุขภาพ มุ่งสู่มาตรฐานสากล รวมถึงวิจัยและพัฒนายาและเวชภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นต่อสังคม ตลอดจนสำรวจยาและเวชภัณฑ์ไวยาภูมิคุ้มกันเพื่อความมั่นคงของชาติ
กระทรวงการคลัง	
กรมศุลกากร	อำนวยความสะดวกทางการค้า การควบคุมทางศุลกากรเพื่อปกป้องสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม จัดเก็บ ภาษีอากรจากการนำสินค้าเข้าและส่งออก และการให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน
กรมสรรพสามิต	จัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อเป็นรายได้ให้แก่ภาครัฐ จากสินค้าและบริการที่มีเหตุผลความจำเป็นเฉพาะอย่าง รวมถึงดำเนินการตรวจสอบ ป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายสรรพสามิต
สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ	เสนอแนะนโยบายและหลักเกณฑ์ รวมทั้งการจัดทำแผนเกี่ยวกับการบริหารหนี้สาธารณะ รวมถึง กำกับและดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารหนี้สาธารณะซึ่งเป็หนี้ที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือหนี้ที่กระทรวงการคลังใหญ่กู้ต่อหรือค้ำประกัน รวมทั้งกำกับดูแลการปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ ผูกพันกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของตลอดจนติดตามและประเมินผล สนับสนุนการระดมทุนสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อมผ่านการออกตราสารหนี้ประเภท Green bond และ Sustainability bond โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกให้สิ่งแวดล้อมและสังคม
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	เสนอแนะและออกแบบนโยบายและมาตรการด้านการคลัง ระบบการเงิน รวมทั้งเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีคุณภาพต่อกระทรวงการคลัง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนรวมทั้งการพัฒนาระบบบริหารที่มีมาตรฐานและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับในนโยบายและผลงานของกลุ่มเป้าหมาย บุคคล และหน่วยงานทั่วไป ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ	
กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย	ดำเนินการเกี่ยวกับปัญหากฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องของสนธิสัญญา และเรื่องเขตแดนของประเทศ รวมทั้งประมวลศึกษา วิจัยติดตาม วิเคราะห์แนวโน้มและพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศในกรอบองค์การสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	เป็นศูนย์กลางการบริหารของกระทรวง ในการพัฒนายุทธศาสตร์อันเป็นแผนแม่บทของกระทรวงในการพัฒนาการท่องเที่ยวกีฬานั้นหนทางการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์กลางข้อมูลกลาง เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของกระทรวงและให้บริการค้นคว้าแก่อนุชนของรัฐบาลและประชาชน
กรมการท่องเที่ยว	พัฒนาการท่องเที่ยวในด้านบริการ ท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว มาตรฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศ ในราชอาณาจักร ให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และวีดิทัศน์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพยนตร์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ในการขยายฐานตลาดคุณภาพและสร้างความเชื่อมั่น เพื่อส่งมอบคุณค่าและประสบการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย สร้างสรรค์สินค้าการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มมูลค่าการใช้จ่ายนักท่องเที่ยว ขับเคลื่อนระบบนิเวศด้านการท่องเที่ยว (Tourism Ecosystem) ให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการตลาดและบริการข้อมูลด้านการตลาดการท่องเที่ยวที่ครบถ้วน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เสริมสร้าง ททท. เป็นองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization) บนพื้นฐานของนวัตกรรมและธรรมาภิบาล
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)	พัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงบูรณาการ เป็นองค์กรกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ และประสานงานกับท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
กรมกิจการเด็กและเยาวชน	ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว โดยการกำหนดนโยบาย มาตรการ กลไก ส่งเสริมและสนับสนุนภาครัฐและภาคเอกชน ติดตาม

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
	และประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการที่กำหนดเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต
กรมกิจการผู้สูงอายุ	ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ โดยการเสนอแนะนโยบาย การพัฒนางานวิชาการด้านมาตรการ กลไก องค์ความรู้ และนวัตกรรม ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ
กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	พัฒนาศักยภาพสตรีการส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างเพศ การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสตรี ผู้แสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด และบุคคลในครอบครัว การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัว การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว การตรวจสอบ การชดเชย และเยียวยาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพผู้ประสบปัญหาจากการค้าประเวณี
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	การพัฒนาสังคม การจัดสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ และการให้บริการสวัสดิการสังคมแก่คนไร้ที่พึ่ง ผู้ทำการขอทาน สมาชิกนิคมสร้างตนเอง ราษฎรบนพื้นที่สูง และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมโดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการจัดกิจกรรมตามโครงการพิเศษ
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)	ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ
กระทรวงกลาโหม	
กองทัพบก	ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานด้านการรักษาสุขภาพแวดล้อม พัฒนาคณะและพื้นที่ต่าง ๆ และการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ทหาร เกื้อกูลต่อความมั่นคงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ
กองทัพเรือ	สนับสนุนและดำเนินกิจกรรมด้านการรักษาสุขภาพแวดล้อม การอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่ง ในทะเล และสัตว์ทะเล รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กระทรวงคมนาคม	
กรมเจ้าท่า	กำกับดูแล การส่งเสริม การพัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำและการพาณิชย์นาวี ให้มีการเชื่อมต่อกับระบบการขนส่งอื่น ๆ ทั้งการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า ท่าเรือ อู่เรือ กองเรือไทยและกิจการเกี่ยวเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็ว ท้าถึง และปลอดภัย ตลอดจนการสนับสนุนภาคการส่งออกให้มีความเข้มแข็ง
กรมทางหลวง	ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน และ ทางหลวงสัมปทาน รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง วิจัยและพัฒนางานก่อสร้าง บูรณะ และบำรุงรักษา ร่วมมือและประสานงานด้านงานทางกับองค์กรและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ จัดทำ รายงานการตรวจสอบข้อมูล สิ่งแวดล้อมและรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นของโครงการทางหลวง ดำเนินการให้ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาทางหลวงอย่างยั่งยืน
การทำเรือแห่งประเทศไทย	พัฒนาบริการและโครงสร้างพื้นฐานท่าเรือให้มีมาตรฐานในระดับสากล เพื่อสนับสนุนและเป็นกลไกขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ให้ความสำคัญกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการดำเนินกิจการท่าเรือ โดยได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นการส่งเสริมเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
การรถไฟแห่งประเทศไทย	วางแผน สิ่งการ ควบคุม กำกับดูแลและบริหารจัดการ นำเสนอนโยบาย และ แผนการปฏิบัติการเดินรถไฟให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ดูแล ให้การดำเนินงานด้านการควบคุมเดินรถ และการจัดรูปแบบการเดินรถให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)	เป็นองค์กรบริหารงานท่าอากาศยานระดับแห่งชาติของไทย ที่ให้ความสำคัญกับการดูแลชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจท่าอากาศยาน โดยคำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	
สำนักงานสถิติแห่งชาติ	จัดทำสถิติเพื่อสนับสนุน ติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม จัดทำดัชนี เครื่องชี้วัด ข้อมูลแนวโน้ม และคาดการณ์ภาวะด้านเศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์ พัฒนา ส่งเสริมการใช้ข้อมูลและสถิติ แนวโน้ม การคาดการณ์ภาวะด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสนับสนุนนโยบายและยุทธศาสตร์

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กระทรวงพาณิชย์	
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	ส่งเสริม พัฒนาธุรกิจ รวมทั้งงานจดทะเบียน งานส่งเสริมสมาคมการค้า และหอการค้ามาจากกรมการค้าภายใน นอกจากนี้ยังมีภารกิจใหม่ คือการส่งเสริมธุรกิจบริการและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มาทำการปฏิบัติ อย่างผสมผสานพร้อมกับภารกิจเดิม ที่เป็นงานด้านจดทะเบียนธุรกิจ การกำกับดูแลธุรกิจ และการให้บริการธุรกิจ
กรมทรัพย์สินทางปัญญา	ส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ และใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญา ในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งให้ความคุ้มครองและปกป้องสิทธิในทรัพย์สิน ทางปัญญา เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้า และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
กระทรวงมหาดไทย	
กรมการปกครอง	บูรณาการการบริหารราชการในระดับพื้นที่ ปกป้องเทิดทูนสถาบันหลัก ของชาติเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ อำนาจการบังคับใช้กฎหมาย การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมในอำนาจหน้าที่ บริการประชาชนด้านงานทะเบียน ราษฎร บริหารจัดการระบบเทคโนโลยี พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง พัฒนา องค์การให้มีสมรรถนะสูง ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของฝ่ายปกครองในการกำกับ ดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่น
กรมการพัฒนาชุมชน	ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริม และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง อย่างยั่งยืน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	จัดทำแผนแม่บท วางมาตรการ ส่งเสริมสนับสนุน การป้องกัน บรรเทา และฟื้นฟูจากสาธารณภัย โดยกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย สร้างระบบป้องกัน เตือนภัย ฟื้นฟูหลังเกิดภัย และการติดตามประเมินผล เพื่อให้หลักประกันในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
กรมโยธาธิการและผังเมือง	การโยธาธิการการออกแบบการก่อสร้างและ การควบคุมการก่อสร้างอาคาร ดำเนินการและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการพัฒนาเมือง พื้นที่ และชนบท โดยการกำหนดและกำกับดูแลนโยบายการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบการตั้งถิ่นฐานและโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการกำหนดคุณภาพ และมาตรฐานการก่อสร้างด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และการผังเมือง

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
	เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี เกิดมาตรฐานความปลอดภัยแห่งสาธารณสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและสิ่งปลูกสร้างตามระบบ การผังเมืองที่ดี อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น	พัฒนาระบบ รูปแบบ และโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม และสนับสนุนในการจัดทำ ประสานและบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นและวาง ระบบในการติดตามและประเมิน ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำ แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องรวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ กำหนดแนวทางและ จัดทำมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานด้านการเงิน การคลัง การงบประมาณ การพัสดุการจัดเก็บรายได้ และการประกอบกิจการพาณิชย์ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการ บริการสาธารณะ ส่งเสริมภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน และตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาระบบ ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง คุ้มครอง พื้นฟู และบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ รวมถึงการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรจากธรรมชาติ การดูแลรักษาที่สาธารณะ การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ และการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ป้องกัน และแก้ไขภาวะมลพิษในเขตพื้นที่ ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลในองค์กร
กระทรวงยุติธรรม	
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	พัฒนาระบบและมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือ ทางกฎหมายด้วยความรวดเร็วและทั่วถึง รวมถึงรับเรื่องราวร้องทุกข์ เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ และให้คำปรึกษา แนะนำด้าน กฎหมายและสิทธิต่างๆ แก่ประชาชน และหรือส่งต่อหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบรรทัดดี เพื่อการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นๆ ที่เกี่ยวกับ การพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ และติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน พิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
กระทรวงวัฒนธรรม	
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม	ส่งเสริมและบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทย โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ฟื้นฟู อนุรักษ์ พัฒนา เผยแพร่ และส่งเสริมหน่วยงานของรัฐ เอกชนและประชาชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการประสานงาน และแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	เป็นศูนย์ข้อมูลความรู้ทางด้านมานุษยวิทยา โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ วัฒนธรรมและความรู้ท้องถิ่นของประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำหน้าที่เก็บรวบรวมบันทึกความรู้ ในรูปแบบต่างๆ สนับสนุนการสร้างความรู้ใหม่ และเผยแพร่ ผลงาน การค้นคว้าให้แก่ประชาชนทั่วไป
กระทรวงอุตสาหกรรม	
กรมโรงงานอุตสาหกรรม	บริหารจัดการ กำกับดูแลธุรกิจอุตสาหกรรมให้มีการประกอบกิจการที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม มีความปลอดภัย ตามกรอบกฎหมาย และข้อตกลงระหว่าง ประเทศ ส่งเสริม สนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมให้มีการประกอบกิจการ ด้านการบริหารจัดการการผลิต การแปลงเครื่องจักรเป็นทุน การจัดการ พลังงาน การจัดการมลพิษและวัตถุอันตรายด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม และสังคมอย่างยั่งยืน
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	เสนอความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนา อุตสาหกรรม และสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสมรรถนะของ อุตสาหกรรม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรม และพัฒนาเครือข่ายองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการ และพัฒนาเทคโนโลยีและวิชาการ
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่	ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการประกอบการ และการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยี ในการผลิตวัตถุดิบแร่โลหะ และสารประกอบจากแร่และโลหะให้มีศักยภาพ ตอบสนองต่อความต้องการใช้วัตถุดิบของภาคอุตสาหกรรม และยกระดับ และเพิ่มประสิทธิภาพระบบการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบการ อุตสาหกรรมแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน ให้มีการปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายมี มาตรฐานด้วยกระบวนการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โปร่งใส และรวดเร็ว
สำนักงานมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	กำหนด ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและรับรองและ มาตรฐานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ควบคุม ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
	ผลิตภัณฑอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในตลาดโลก พัทธ์ชัย สิ่งแวดล้อมและคุ้มครองผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเอกชนหรือองค์กรของรัฐ จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม หรือดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับ กนอ. ให้มีและให้บริการในระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ซึ่งจำเป็นแก่การประกอบอุตสาหกรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนลงทุนและให้บริการในระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการซึ่งจำเป็นแก่การประกอบอุตสาหกรรม จัดให้มีระบบและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การป้องกันและบรรเทาอุบัติเหตุจากอุตสาหกรรม อนุญาต อนุมัติการประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมและจัดให้ได้เพิ่มเติมซึ่งสิทธิประโยชน์ สิ่งจูงใจ และการอำนวยความสะดวกแก่การประกอบอุตสาหกรรม
สำนักนายกรัฐมนตรี	
กรมประชาสัมพันธ์	ศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีระบบ โดยการเสนอแนะ นโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ให้กับรัฐบาลและส่วนราชการต่าง ๆ และดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถใช้ข้อมูลข่าวสารของรัฐในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและมีส่วนร่วมในการ พัฒนาประเทศ รวมทั้งเกิดภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย
กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำ ความผิดในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและป่าแห่งชาติ การปกป้องคุ้มครองผืนป่าและสัตว์ป่า การสืบสวนจับกุมขบวนการตัดไม้ทำลายป่า ขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า ยังรวมถึง การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นการทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เช่น การทิ้งขยะสารเคมีหรือสารพิษอันตราย การก่อสร้างอาคารที่ผิดกฎหมาย ฯลฯ
ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านทรัพยากร หรือด้านสิ่งแวดล้อม

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้นจากการกำหนดและการดำเนินการตามนโยบาย แผนและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวมตลอดทั้งแนวทางหรือมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาผลกระทบดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย กำกับ ติดตาม และรายงานความคืบหน้าในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต่อคณะกรรมการนโยบาย ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการกำหนดเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ ลงทุนหรือร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการประกอบกิจการที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ	พัฒนานโยบาย แผน และมาตรการในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ สร้างโอกาสและการเข้าถึงการบริหารจัดการที่ดินตามศักยภาพของพื้นที่อย่างเป็นธรรม พัฒนากลไกและเครื่องมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ประสานความร่วมมือ และสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศสู่ การปฏิบัติ พัฒนาสมรรถนะองค์กร และบุคลากรเพื่อก้าวสู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ โดยการให้สิทธิและประโยชน์ในการลงทุน การเสริมสร้างปัจจัยเกื้อหนุนต่อการลงทุน การส่งเสริมการลงทุนและการบริการลงทุน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งประเทศอย่างเป็นระบบ กลั่นกรองแผนงาน และโครงการด้านทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ส่งเสริมการบูรณาการและการมีส่วนร่วมการจัดการทรัพยากรน้ำบนหลักธรรมาภิบาล
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	กำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริม ดูแลรักษา และทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาความรู้ คุณธรรม รวมถึงสนับสนุนและส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	กำหนดนโยบายแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดประเภทและขนาดวิสาหกิจขนาดกลาง

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
	และขนาดย่อม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ประสานและจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้อง
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กำหนดกรอบทิศทาง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งของประเทศและของโลก รวมทั้งจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอแนะ ให้คำปรึกษา และให้ความเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมาย กฎหรือระเบียบที่ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่าง ๆ ต่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี เสนอแนะ ให้คำปรึกษา และให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนงาน และโครงการพัฒนา เพื่อเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี พิจารณาข้อเสนอของงบประมาณประจำปีของรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีใช้บริษัทมหาชนจำกัด สำหรับสินทรัพย์ถาวรที่เพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งจำนวนเงินที่ใช้จ่ายเพื่อการนี้ และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ
สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เสนอแนะนโยบายและแนวทางการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐและแนวทางการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติต่อคณะรัฐมนตรี ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงบประมาณที่สอดคล้องกับการงบประมาณแก่ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ จัดทำงบประมาณรายจ่ายโดยคำนึงถึงวินัยทางการคลังและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จัดทำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เสนอต่อคณะรัฐมนตรี บริหารจัดการงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า ให้บรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานตามแผนที่กำหนดไว้ ติดตามผล ประเมินผล และรายงานผลความสำเร็จของการดำเนินงานของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจต่อคณะรัฐมนตรี
สำนักพระราชวัง	
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ และทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของพันธุกรรมพืชต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย ก่อให้เกิดกิจกรรม เพื่อให้มีการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติที่นำผลประโยชน์มาถึงประชาชนชาวไทย

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ตลอดจนให้มีการจัดทำระบบข้อมูลพันธุกรรมพืชให้แพร่หลาย สามารถสื่อถึงกันได้ทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศ ทั้งทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรกายภาพ รวมถึงทรัพยากรวัฒนธรรม และภูมิปัญญา นำความรู้จากการศึกษาวิจัยพรรณพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างเป็นฐานองค์ความรู้ทางวิทยาการที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ	
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ประสานงานกับหน่วยราชการ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของรัฐบาล รวมไปถึงการจัดเก็บรายได้ว่าเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่าเกิดผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพ
สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย	ประสานงาน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการของสภาชนเผ่าพื้นเมือง คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย รวมทั้งอนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟู อัตลักษณ์ ภาษาชนเผ่าพื้นเมือง วัฒนธรรมอันดีงาม ภูมิปัญญา และพื้นที่ทำมาหากิน ตามจารีตประเพณีของชนเผ่าพื้นเมือง คุ้มครองและส่งเสริมเรื่องอาชีพ และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการความขัดแย้งและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
หน่วยงานรัฐอื่นๆ	
ธนาคารแห่งประเทศไทย	ดำเนินการกิจในฐานะธนาคารกลางของประเทศ โดยมีคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย (คณะกรรมการ ธปท.) กำกับดูแลกิจการโดยทั่วไปตามกรอบอำนาจหน้าที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน เสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน และเสถียรภาพระบบการชำระเงิน
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	ส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนกำกับดูแลตลาดทุนและตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล อาทิ การระดมทุนจากการเสนอขายหลักทรัพย์ เช่น หุ้นและหุ้นกู้ หรือการเสนอขายโทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
องค์กรอิสระอื่น ๆ	
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน และพัฒนาระบบต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
	รวมทั้งดำเนินธุรกิจใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชี (Clearing House) ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ภาคการศึกษา	
สถานศึกษา และ สถาบันการศึกษา	ศึกษาวิจัย จัดการศึกษาโดยบูรณาการ การจัดทำหลักสูตรการเรียน การสอน จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สถาบันการศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ภาคเอกชน	
ภาคเอกชน เช่น องค์กร ภาคเอกชน อาทิสมาคม เครือข่ายโกลบอลคอมแพ็ก แห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย หอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และบริษัทเอกชน ทั้งที่ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นต้น	ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างยั่งยืน สร้างความตระหนัก ให้ความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่า และความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การจัดนิทรรศการ โครงการหรือกิจกรรม เพื่อเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลาย ทางชีวภาพ รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ
องค์กรภาคประชาสังคม	
องค์กรภาคประชาสังคม เช่น มูลนิธิลูกโลกสีเขียว สมาคม อนุรักษ์นกและธรรมชาติ แห่งประเทศไทย สถาบัน สิ่งแวดล้อมไทย เป็นต้น	มีบทบาทในการทำงานกับภาคประชาชนหรือประชาสังคมในการมีส่วนร่วม ในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เทียบเคียงไปกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อตรวจสอบ เฝ้าระวัง และสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกับบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือกลุ่มต่าง ๆ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เช่น การจัดนิทรรศการ โครงการหรือกิจกรรม เพื่อเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทาง ชีวภาพ การนำเสนอการดำเนินงานของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับ ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

หน่วยงาน	บทบาท/อำนาจหน้าที่
องค์การระหว่างประเทศ	
<p>องค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) โครงการริเริ่มทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (BIOFIN) องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) เป็นต้น</p>	<p>เป็นกลไกหนึ่งในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ช่วยสนับสนุนความร่วมมือและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาทางสังคม วัฒนธรรม และมนุษยธรรม อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เพื่อก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขของมวลมนุษยชาติ</p>
องค์กรชุมชน	
<p>องค์กรชุมชน</p>	<p>หมายความรวมถึงภาคประชาชนและชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพภายในท้องถิ่นของตนเอง</p>

ภาคผนวก ง

คำอธิบายตัวชี้วัด

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การอนุรักษ์ ป่าไม้ และขจัดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ	
เป้าหมายที่ ๑	ลดการสูญเสียพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญทั้งบนบกและในทะเล โดยการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ
ค่าเป้าหมาย	๑.๑ อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ทั้งบนบกและชายฝั่งทะเล ลดลงร้อยละ ๕๐ (พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ชายฝั่งทะเล)
ตัวชี้วัด	๑.๑ ร้อยละอัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ
นิยาม	<p>แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ คือ พื้นที่ที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสมดุล เป็นแหล่งรวมพันธุ์พืชและสัตว์ มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยจะพิจารณาแหล่งที่อยู่อาศัยทั้งระบบนิเวศบนบก ระบบนิเวศทางทะเล และระบบนิเวศชายฝั่ง ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ (เฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติตามมติคณะรัฐมนตรี) และพื้นที่แหล่งทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง เป็นต้น</p> <p>พื้นที่ป่าไม้ คือ พื้นที่สีเขียวที่เป็นพื้นที่ป่าตามธรรมชาติซึ่งอยู่ในที่ดินของรัฐ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น</p> <p>พื้นที่แหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คือ พื้นที่ที่เป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญมากเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารอันอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ทะเลและสัตว์น้ำ ซึ่งแหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประกอบด้วย พื้นที่ป่าชายเลน แหล่งปะการัง และแหล่งหญ้าทะเล</p> <p>พื้นที่ชุ่มน้ำ คือ พื้นที่ตามนิยามอนุสัญญาด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar convention) ในมาตรา ๑.๑ และมาตรา ๒.๑ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ พืช และสัตว์ และมีความสำคัญในระดับชาติและนานาชาติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติทั่วประเทศ (พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ (เฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติตามมติคณะรัฐมนตรี) พื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลน แหล่งปะการัง และแหล่งหญ้าทะเล)

วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน ร้อยละการสูญเสีย = $100 \times (\text{ขนาดพื้นที่ปัจจุบัน} - \text{ขนาดพื้นที่ปีฐาน}) / \text{ขนาดพื้นที่ปีฐาน}$ *ปีฐาน คือ ข้อมูลปีที่มีข้อมูลล่าสุดระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕
ข้อมูลประกอบ	- พื้นที่ป่าธรรมชาติ ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่ป่าชายเลน ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่แหล่งปะการัง ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่แหล่งหญ้าทะเล ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียน ปีฐาน และปีปัจจุบัน - พื้นที่ประเทศ
แหล่งข้อมูล	ทส (ปม./อส./ทช./ทน.) มท. (ปก.)
หน่วยวัด	ขนาดพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพตามธรรมชาติ (ตร.กม.)
ค่าเป้าหมาย	๑.๒ สถานภาพของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ (ปะการัง หญ้าทะเล) ดีขึ้น
ตัวชี้วัด	๑.๒ ความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ
นิยาม	ความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ หมายถึง การศึกษาสถานภาพของแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตหรือสถานที่ซึ่งสิ่งมีชีวิต อาศัยอยู่ในสภาพธรรมชาติ โดยให้ความสำคัญต่อพื้นที่แหล่งทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งที่มีความสำคัญ ซึ่งรวมถึงพื้นที่ป่าชายเลน แหล่งปะการัง และแหล่ง หญ้าทะเล
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญที่มีการประเมินระดับความสมบูรณ์ ตามเกณฑ์การประเมินสถานภาพของป่าชายเลน แหล่งปะการัง และแหล่งหญ้าทะเล ที่กำหนดโดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบ
วิธีการรวบรวม และคำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- สถานภาพของพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพ ปีฐาน และปีปัจจุบัน - สถานภาพของแหล่งปะการัง ปีฐาน และปีปัจจุบัน - สถานภาพของแหล่งหญ้าทะเล ปีฐาน และปีปัจจุบัน *ปีฐาน คือ ข้อมูลปีที่มีข้อมูลล่าสุดระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕
แหล่งข้อมูล	ทส. (ทช./อส.)
หน่วยวัด	ร้อยละความสมบูรณ์ของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ

คำเป้าหมาย	๑.๓ พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ที่มีการดำเนินงานอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม อย่างน้อยร้อยละ ๑๕
ตัวชี้วัด	๑.๓ ร้อยละของพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ที่มีการดำเนินงานอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม
นิยาม	แผนการพัฒนา และ/หรือ แผนการบริหารจัดการพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพตามธรรมชาติ ซึ่งหมายรวมถึงพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่แหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้มีการบริหารจัดการแบบบูรณาการและมีการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการกับแรงขับเคลื่อนทางลบต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ทั้งบนบกและในทะเล ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ที่มีความสำคัญทางชีวภาพสูง โดยในแผนมีวิธีดำเนินงานและกระบวนการในการวิเคราะห์และจัดสรรการกระจายประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ให้พื้นที่นั้นเกิดประโยชน์ทั้งต่อสังคม เศรษฐกิจ และระบบนิเวศที่หลากหลาย และมีการนำกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ หรือมีการนำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) มาใช้ในการวางแผนที่มีความเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญในทุกระดับ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่อยู่ในแผนเชิงพื้นที่ และจำนวนแผนการจัดการพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- แผนเชิงพื้นที่ที่มีประเด็นเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ - แผนเชิงพื้นที่ทั้งหมด
แหล่งข้อมูล	ทส (ปม./อส./ทช./ทน.) กษ. (พด.) มท. (ยผ.) นร (สทชช./ สศช.)
หน่วยวัด	ร้อยละแผนเชิงพื้นที่ที่มีประเด็นเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๒	อนุรักษ์ พื้นที่ชุ่มน้ำ ขยายพื้นที่คุ้มครอง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และการเชื่อมต่อของระบบนิเวศ
คำเป้าหมาย	๒.๑ มีพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs ของประเทศอย่างน้อย ร้อยละ ๒๓ (พื้นที่บนบก) ร้อยละ ๑๕ (พื้นที่ในทะเล) และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ มีพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs ของประเทศอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐ ทั้งบนบกและในทะเล
ตัวชี้วัด	๒.๑ ร้อยละของพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs) ทั้งบนบกและในทะเล
นิยาม	<p>พื้นที่คุ้มครองหรือพื้นที่อนุรักษ์ (protected areas) IUCN ได้ให้คำจำกัดความในลักษณะรวมว่าเป็นพื้นที่บกและ/หรือพื้นที่ทางทะเลที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อการคุ้มครองและบำรุงรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งทรัพยากรทางวัฒนธรรมพร้อมมีระบบการจัดการที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือวิธีการอื่นใดที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งพื้นที่คุ้มครองในประเทศไทย ประกอบไปด้วย ๗ ประเภท ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และเขตรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ</p> <p>พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (Other Effective area-based Conservation Measures: OECMs) คือ พื้นที่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่พื้นที่คุ้มครอง ตามหลักเกณฑ์การจำแนกพื้นที่คุ้มครองของไอยูซีเอ็น (IUCN category) ซึ่งมีการบริหารและจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในธรรมชาติ หน้าที่ และบริการของระบบนิเวศ วัฒนธรรม จิตวิญญาณ สังคมเศรษฐกิจและคุณค่าอื่น ๆ ของท้องถิ่นโดยรวมอย่างยั่งยืนในระยะยาว</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs ทั้งบนบก และในทะเลทั่วประเทศ
วิธีการรวบรวม และคำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย - พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs)
แหล่งข้อมูล	<p><u>พื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย</u> ทส. (อส./ทช./สผ.) กษ. (กปม.) <u>พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (OECMs)</u> ทส. (สผ.)</p>

	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน
หน่วยวัด	ร้อยละของพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ OECMs
ค่าเป้าหมาย	๒.๒ มีการฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐
ตัวชี้วัด	๒.๒ ร้อยละของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู (ป่าไม้/ป่าชายเลน/ชายหาด/พื้นที่ชุ่มน้ำ)
นิยาม	พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เสื่อมโทรม คือ พื้นที่ที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ธรรมชาติทั้งระบบนิเวศบนบก ระบบนิเวศทะเล และระบบนิเวศชายฝั่งที่มีสภาพเสื่อมโทรม โดยมีการสำรวจและประเมินสถานภาพความสมบูรณ์ และร้อยละการปกคลุมพื้นที่ตามหลักวิชาการ เพื่อดูขอบเขตพื้นที่ของระบบนิเวศในแต่ละแหล่งที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟู ซึ่งรวมถึงพื้นที่ที่หน่วยงานรัฐยึดคืนจากการบุกรุกตามการดำเนินงานตามกฎหมาย
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เสื่อมโทรม หรือมีการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น พื้นที่ป่าไม้ ป่าชายเลน ป่าชายหาด แหล่งปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นต้น ทั่วประเทศ
วิธีการรวบรวม และคำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - ขนาดพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และส่วนที่ได้รับการฟื้นฟู - ขนาดพื้นที่ป่าชายเลนที่เปลี่ยนแปลง และส่วนที่ได้รับการฟื้นฟู - ขนาดแหล่งปะการังเสื่อมโทรม และส่วนที่ได้รับการฟื้นฟู - ขนาดแหล่งหญ้าทะเลเสื่อมโทรม และส่วนที่ได้รับการฟื้นฟู
แหล่งข้อมูล	ทส (ปม./อส./ทช./ทน.) ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน
หน่วยวัด	ร้อยละของแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู

เป้าหมายที่ ๓	อนุรักษ์และคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ธรรมชาติ ลดปัญหาการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกราน
คำเป้าหมาย	๓.๑ ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น มีสถานภาพในการจัดการเพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒๕ (ชนิดพันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคาม)
ตัวชี้วัด	๓.๑ จำนวนประชากรของชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และมีแผน/มาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ดังกล่าว
นิยาม	<p>ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม หมายถึง ชนิดพันธุ์ทั้งพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์จากแหล่งที่มีการกระจายพันธุ์อยู่ เนื่องจากมีปัจจัยคุกคามอันเป็นสาเหตุให้ชนิดพันธุ์นั้นสูญพันธุ์ โดยเป็นการกำหนดกลุ่มของชนิดพันธุ์ที่มีความเสี่ยงที่จะสูญพันธุ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ใกล้สูญพันธุ์ และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งจำเป็นต้องจัดทำแนวทางและมาตรการเร่งด่วนสำหรับฟื้นฟูคุ้มครอง และอนุรักษ์ชนิดพันธุ์นั้น ๆ โดยประเทศไทยได้มีการจัดทำรายการชนิดพันธุ์ที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ประกอบด้วย สัตว์มีกระดูกสันหลัง และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ซึ่งแบ่งตามกลุ่มของสัตว์ ดังนี้ สัตว์มีกระดูกสันหลัง ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก ปลา สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และ สัตว์เลื้อยคลาน ส่วนสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ประกอบด้วย ครัสเตเชียน ปะการัง และ มอลลัสกา โดยจำแนกตามสถานภาพของชนิดพันธุ์</p> <p>ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น หมายถึง ชนิดพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ที่แพร่กระจายพันธุ์ตามธรรมชาติในบริเวณเขตภูมิศาสตร์เขตใดเขตหนึ่งของโลก และเป็นชนิดพันธุ์ที่มีเขตกระจายพันธุ์ทางภูมิศาสตร์ค่อนข้างจำกัด ไม่กว้างขวางนัก</p>
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งมีสถานภาพตั้งแต่ Critically Endangered (CR): ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง Endangered (EN): ใกล้สูญพันธุ์ และ Vulnerable (VU): มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และติดตามผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ/	- จำนวนชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น - ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแผน/มาตรการการจัดการรายชนิด
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./อส./ทช./ปม.) กษ. (กวก./กปศ./กปม.)
หน่วยวัด	จำนวนชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น แผน/มาตรการการจัดการรายชนิด

คำเป้าหมาย	๓.๒ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index) ไม่น้อยลง จากข้อมูลปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๓ และภายในปี ๒๕๗๓ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red List Index) ไม่น้อยลง จากข้อมูลปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๘
ตัวชี้วัด	๓.๒ ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม
นิยาม	บัญชีชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามขององค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือ The IUCN Red List of Threatened Species (IUCN Red List) ถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดของโลกในด้านสถานภาพของการอนุรักษ์ของชนิดพันธุ์ทั้งสัตว์ พืช และกลุ่มเห็ดรา รวมทั้งความเชื่อมโยงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดย IUCN Red List เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์อย่างเป็นระบบ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	บัญชีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (สัตว์มีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลัง และพืช) ทั่วประเทศ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนชนิดพันธุ์ในแต่ละหมวดหมู่บัญชีชนิดพันธุ์ (สัตว์มีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลัง และพืช) - ดัชนีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Red list index)
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./อส.)
หน่วยวัด	ไม่มี
คำเป้าหมาย	๓.๓ จำนวนชนิดพันธุ์ป่าตามธรรมชาติที่พบจากการสำรวจไม่น้อยลง
ตัวชี้วัด	๓.๓ จำนวนชนิดพันธุ์ป่าในธรรมชาติที่สำรวจพบ
นิยาม	ชนิดพันธุ์ป่าตามธรรมชาติของประเทศไทย คือสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ โดยแบ่งสิ่งมีชีวิตออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ พืช สัตว์ และจุลินทรีย์
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ชนิดพันธุ์ป่าตามธรรมชาติของประเทศไทย (สัตว์มีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลัง และพืช) ทั่วประเทศ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร สถิติที่เกี่ยวข้องกับจำนวนชนิดพันธุ์ในธรรมชาติที่มีการสำรวจและรวบรวมในฐานข้อมูลทรัพยากรชีวภาพ และติดตามผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- รายการและจำนวนชนิดพันธุ์พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ (TH-BIF) - รายการและจำนวนชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ป่าในพื้นที่ที่ อส. ดูแล - รายการและจำนวนชนิดพันธุ์สัตว์ทะเล
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./อส./ปม./ทช.)
หน่วยวัด	จำนวนชนิดพันธุ์

คำเป้าหมาย	๓.๔ แนวโน้มกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าลดลง และมีมาตรการการแก้ไขเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๓.๔ จำนวนกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าและมาตรการการแก้ไขความขัดแย้ง
นิยาม	ความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่า หมายถึง ปัญหาการสูญเสียทรัพยากรหรือชีวิตจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์ป่า สาเหตุของความขัดแย้งเกิดจากพื้นที่อาศัยและพื้นที่หากินที่เหมาะสมของสัตว์ป่าลดลง บวกกับขอบป่าถูกล้อมไปด้วยพื้นที่เกษตรกรรมของพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง หรืออ้อย ทำให้สัตว์ป่าบางชนิดที่จะออกมาหากินในพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ชุมชนรอบ ๆ ป่าแทน และส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้งพืชพรรณ ทรัพย์สินมีค่า ในหลายเหตุการณ์ มีทั้งคนบาดเจ็บและเสียชีวิตด้วยเช่นกัน
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การลดปัญหากรณีร้องเรียนที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างคนและสัตว์ป่าทั้งบนบกและในทะเลทั่วประเทศ (เช่น ช้างป่า กระต๊อง นาก เป็นต้น) และมาตรการในการจัดการ หรือส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างคนและสัตว์ป่า เช่น การติดตามประชากรสัตว์ป่า (Wildlife Monitoring) การเสริมสร้างแหล่งอาหาร และการส่งเสริมความร่วมมือของชุมชน เป็นต้น
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร สถิติที่เกี่ยวข้อง และการติดตามด้วยแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนกรณีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่า/ข้อร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสัตว์ป่า - จำนวนมาตรการในการจัดการความขัดแย้ง/ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน
แหล่งข้อมูล	ทส. (อส./ทช.) กษ. (กปม.)
หน่วยวัด	จำนวนครั้งของความขัดแย้งหรือข้อร้องเรียน
คำเป้าหมาย	๓.๕ มีมาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐ และภายในปี ๒๕๗๓ มีมาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงอย่างน้อย ร้อยละ ๓๕
ตัวชี้วัด	๓.๕ จำนวนแผน/มาตรการในการจัดการสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง
นิยาม	ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (Alien Species) หมายถึง ชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏในถิ่นชีวภูมิศาสตร์หนึ่งมาก่อน แต่ได้ถูกนำเข้ามาหรือเข้ามาโดยวิธีใด ๆ จากถิ่นอื่น ซึ่งอาจดำรงชีวิตอยู่และสามารถสืบพันธุ์ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้น

	<p>ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive Alien Species: IAS) หมายถึง ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาแล้วสามารถตั้งถิ่นฐานและมีการแพร่กระจายได้ธรรมชาติ เป็นชนิดพันธุ์เด่นในสิ่งแวดล้อมใหม่ (dominant species) และเป็นชนิดพันธุ์ที่อาจทำให้ชนิดพันธุ์พื้นเมืองสูญพันธุ์ รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและก่อให้เกิดความสูญเสียทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสุขอนามัย</p> <p>มาตรการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน เป็นข้อกำหนด ขอสั่งการ ระเบียบหรือกฎหมายในการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาแล้วสามารถตั้งถิ่นฐานและมีการแพร่กระจายได้ดีในธรรมชาติ จนกลายเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศ</p> <p>ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง หมายถึง ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีลำดับความสำคัญตามเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงที่ต้องมีการจัดการอย่างเร่งด่วน</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ข้อกำหนด ขอสั่งการ ระเบียบหรือกฎหมายที่มีการประกาศใช้จากหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูลและเอกสาร และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงานการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง - ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและแผน/มาตรการการจัดการรายชนิด
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./อส./ทช.) กษ. (กปม./กวก.)
หน่วยวัด	จำนวนแผน/มาตรการ

เป้าหมายที่ ๔	ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อฟื้นฟูและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ
คำเป้าหมาย	๔.๑ มีพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยอาศัยธรรมชาติไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างน้อย ๖ พื้นที่
ตัวชี้วัด	๔.๑ จำนวนพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยอาศัยธรรมชาติไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
นิยาม	<p>การแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (Nature-based Solutions: NbS) คือ การดำเนินงานเพื่อบริหารจัดการ ปกป้อง และฟื้นฟูระบบนิเวศ อย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถจัดการกับความท้าทายทางสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปรับให้เข้ากับสถานการณ์เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ ควบคู่กับการคงไว้ซึ่งประโยชน์ จากความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation :EbA) เป็นแนวทางหนึ่งของการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (NbS) ซึ่งใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและการบริการของระบบนิเวศเพื่อสนับสนุนชุมชนในการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศผ่านการอนุรักษ์ การจัดการ และการฟื้นฟูระบบนิเวศ สำหรับการพิจารณาว่ามาตรการดังกล่าวเป็น EbA หรือไม่ มาตรการนั้น ๆ จะต้องประกอบด้วยหลัก เกณฑ์ ๓ อย่างได้แก่ มาตรการจะต้องเน้นไปที่การจัดการกับภัยคุกคามที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศ มาตรการที่นำเสนอหรือที่ดำเนินการอยู่เพื่อจัดการกับภัยคุกคามด้านภูมิอากาศ มีการพิจารณาองค์ประกอบในเรื่องของการฟื้นฟู การอนุรักษ์ การจัดการระบบนิเวศเพื่อรักษาและการปรับปรุงบริการของระบบนิเวศ และมาตรการให้ประโยชน์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ</p>
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั่วประเทศ ที่เป็นเป้าหมายของการขับเคลื่อนผ่านแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูล เอกสาร และข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	จำนวนพื้นที่ต้นแบบที่นำแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานไปใช้เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สส./สผ./ทน.) นร. (สทช.) กษ. (สศก.)

	กก. (สป.กก.) สธ. (อน.) มท. (ปภ./ยผ./สส./อปท.) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ อปท./กทม.
หน่วยวัด	จำนวนพื้นที่ต้นแบบ (แห่ง)
ค่าเป้าหมาย	๔.๒ ปริมาณขยะทะเลที่ลงสู่ทะเลบริเวณแม่น้ำสายหลักที่ลงสู่อ่าวไทยตอนบน ลดลง
ตัวชี้วัด	๔.๒ ปริมาณขยะทะเลที่ลงสู่ทะเลบริเวณแม่น้ำสายหลักที่ลงสู่อ่าวไทยตอนบน
นิยาม	<p>ขยะในทะเล (marine debris) เป็นวัสดุแข็งที่ถูกทิ้งจากอุตสาหกรรม หรือกระบวนการผลิต โดยการตั้งใจทิ้ง หรือการปล่อยปละทิ้งขวางสู่สภาพแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง ขยะในทะเลประกอบด้วยสิ่งของที่ถูกทำขึ้นหรือถูกใช้โดยมนุษย์ และเจตนาทิ้งลงสู่ทะเล แม่น้ำ หรือบนชายหาด ซึ่งนำลงไปโดยตรงสู่ทะเลโดยแม่น้ำ แหล่งน้ำโสโครก กระแสน้ำที่เชี่ยวกราด หรือกระแสลม รวมทั้งวัตถุที่สูญหายในทะเล ในขณะที่สภาพอากาศเลวร้าย (เครื่องมือประมง สินค้าในเรือขนส่ง) หรือการเจตนาทิ้งโดยมนุษย์บนชายหาดและชายฝั่ง ขยะในทะเลอาจจะพบใกล้แหล่งที่เกิดแต่เกือบทั้งหมดสามารถถูกพัดพาไปได้ในระยะทางไกล ๆ ด้วยกระแสน้ำในมหาสมุทรและกระแสลม ดังนั้น ขยะในทะเลจึงถูกพบในพื้นที่ทุกทะเลทั่วโลก ไม่เพียงแต่บริเวณชายฝั่ง แต่ยังสามารถพบได้ในสถานที่ห่างไกลจากแหล่งกำเนิดอย่างชัดเจน เช่น บนเกาะกลางมหาสมุทรและบริเวณขั้วโลกสามารถพบขยะในทะเลลอยอยู่บริเวณผิวน้ำ กลางมวลน้ำ และจมลงสู่พื้นท้องทะเลที่ระดับความลึกแตกต่างกัน</p> <p>ขยะพลาสติก (Plastic Waste) ของเสียพลาสติกที่รวบรวมจากบ้านเรือน โรงแรม ภัตตาคาร โรงพยาบาล ร้านค้า สำนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม โดยเป็นพลาสติกหรือชิ้นส่วนที่ใช้แล้ว หรือเสื่อมสภาพไม่สามารถใช้งานได้หรือไม่เป็นที่ต้องการใช้อีกต่อไป โดยไม่มีการแยกประเภทของพลาสติก หรือปะปนกับวัสดุอื่น หรือสกปรกปนเปื้อน</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ปริมาณในทะเล/ขยะพลาสติก
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูล เอกสาร และข้อมูลสถานการณ์ปริมาณขยะในทะเล และผลการดำเนินงานตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๓)
ข้อมูลประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - สถานการณ์ปริมาณขยะในทะเล/ ปริมาณขยะที่ได้จากการเก็บข้อมูลของ ทช. - ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
แหล่งข้อมูล	ทส. (ทช./คพ./อส.)

หน่วยวัด	ปริมาณขยะทะเล (ล้านตัน)
คำเป้าหมาย	๔.๓ มีเกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๔.๓ เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษ ในสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมความเสี่ยงและผลกระทบต่อมลพิษให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศ เช่น การควบคุมสารอาหารส่วนเกิน โดยเฉพาะไนโตรเจนและฟอสฟอรัสในแหล่งน้ำ สารกำจัดศัตรูพืชและสารเคมีอันตราย หรือดัชนีอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ เช่น ดัชนีคุณภาพน้ำสำหรับการดำรงชีวิตสิ่งมีชีวิตในน้ำ หรือดัชนีในการติดตามปรากฏการณ์ยูโทรฟิเคชันในแหล่งน้ำจืด/น้ำทะเล
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่ครอบคลุมการประเมินผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ยังไม่มีกำหนดค่าควบคุม หรือเกณฑ์การกำหนดการตรวจวัดคุณภาพน้ำทางชีวภาพ (Bioindicator) ในแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูล เอกสาร และสถิติที่เกี่ยวข้อง และการติดตามด้วยแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- เกณฑ์มาตรฐานควบคุมมลพิษที่ครอบคลุมการประเมินผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ - ข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทางชีวภาพ (Bioindicator) ในแหล่งน้ำสำคัญ
แหล่งข้อมูล	ทส. (คพ.)
หน่วยวัด	จำนวนเกณฑ์ หรือจำนวนดัชนีบ่งชี้ (ดัชนี)
คำเป้าหมาย	๔.๔ เพิ่มสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเมืองต่อพื้นที่ทั้งหมดของเมือง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
ตัวชี้วัด	๔.๔ สัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเมืองต่อพื้นที่ทั้งหมดของเมือง
นิยาม	พื้นที่สีเขียว หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติ หรือพื้นที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นในเมืองหรือชุมชน ปกคลุมด้วยพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก มีประโยชน์เพื่อสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ การดำรงชีวิต และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยพื้นที่สีเขียว แบ่งออกเป็น ๖ ประเภท ได้แก่ พื้นที่สีเขียวสาธารณะ พื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ พื้นที่สีเขียวที่เป็นริ้วตามแนวสาธารณูปการ พื้นที่สีเขียวเพื่อเศรษฐกิจของชุมชน พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ และพื้นที่สีเขียวที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่สีเขียวในเมือง
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูล และสถิติที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานรวบรวมข้อมูล และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน ร้อยละพื้นที่สีเขียวต่อพื้นที่เมือง = $100 \times$ ขนาดพื้นที่สีเขียวทุกประเภท (ตร.กม.) / ขนาดของพื้นที่เทศบาลทั้งหมด (ตร.กม.)

ข้อมูลประกอบ	- จำนวนพื้นที่สีเขียวทุกประเภท/สัดส่วนพื้นที่สีเขียว
แหล่งข้อมูล	ทส. (สส./สผ.) มท. (สถ./อปท.)
หน่วยวัด	ร้อยละพื้นที่สีเขียว
ค่าเป้าหมาย	๔.๕ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมืองที่มีประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
ตัวชี้วัด	๔.๕ ร้อยละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมือง
นิยาม	<p>พื้นที่สีเขียวในเมือง หมายถึง พื้นที่โล่งว่างในเขตเทศบาล ซึ่งมีพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก ได้รับการจัดการตามหลักวิชาวนวัฒนวิทยา และหลักการทางภูมิสถาปัตยกรรม เพื่อเสริมสร้างภูมิทัศน์ให้เอื้ออำนวยต่อการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อเสริมสภาพแวดล้อมของเมือง อันจะทำให้ชุมชนเมืองเป็นเมืองสีเขียวที่ร่มรื่นสวยงามและน่าอยู่ตลอดไป ทั้งนี้ อาจจะเป็นที่ดินของรัฐ เอกชน หรือที่ดินประเภทพิเศษก็ได้ โดยไม่ได้รวมถึงพื้นที่ธรรมชาติ อันได้แก่ แม่น้ำ คูคลอง หนอง บึง ภูเขา และป่าไม้ เนื่องจากพื้นที่เหล่านี้ควรได้รับการปกป้องและอนุรักษ์ให้คงอยู่ตามธรรมชาติตลอดไปโดยไม่มีการพัฒนาเพื่อประโยชน์ด้านอื่น ๆ</p> <p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรภาครัฐที่จัดตั้งตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล (เทศบาลตำบล/เทศบาลเมือง/เทศบาลนคร) องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา)
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูลและแผนพัฒนาเมืองที่เกี่ยวข้อง และการติดตามด้วยแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมือง
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./สส.) มท. (สถ./อปท.)
หน่วยวัด	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนและผังพื้นที่สีเขียวบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเมือง (แห่ง)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	
เป้าหมายที่ ๕	ส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพบนพื้นฐานของบริการจากระบบนิเวศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน
ค่าเป้าหมาย	๕.๑ มูลค่ารายได้ของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนจากสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมเพิ่มขึ้นจากการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานชีวภาพ ด้านอาหารและยารักษาโรค สมุนไพร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ล้านบาท ต่อปี (ชุมชนท้องถิ่น)
ตัวชี้วัด	๕.๑ รายได้ชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนที่มีสินค้าและบริการจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรม
นิยาม	<p>เศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (Bio-economy) คือ ระบบเศรษฐกิจที่นำความรู้และนวัตกรรม โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ชีวภาพ มาช่วยพัฒนาต่อยอด สร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพและผลผลิตทางเกษตรให้เป็นสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเกษตร อาหาร สุขภาพ การแพทย์ และพลังงาน ให้มีความสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชนโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและชุมชนท้องถิ่น จะมุ่งเน้นที่การยกระดับมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพในระดับเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งให้ความสำคัญกับชุมชนและท้องถิ่นเป็นหลัก</p> <p>การประเมินมูลค่ารายได้ของชุมชนท้องถิ่นจากสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรม คือรายได้ของชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับจากการพัฒนา/จำหน่ายสินค้าและบริการบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพ ซึ่งจำเป็นต้องสนับสนุน และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการสร้างรายได้จากความหลากหลายทางชีวภาพบนฐานการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เช่น รายได้จากผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร (เช่น อาหาร สุขภาพ สมุนไพร เป็นต้น) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>
ขอบเขต/กลุ่มเป้าหมาย	ชุมชนท้องถิ่นที่มีการแปรรูปผลผลิตทางเกษตรให้เป็นสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเกษตร อาหาร สุขภาพ การแพทย์ จากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น รวมทั้งการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั่วประเทศ
วิธีการรวบรวมและคำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการติดตามด้วยแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน

ข้อมูลประกอบ	- รายได้ของชุมชนท้องถิ่นจากผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรและการท่องเที่ยว ชีวภาพ/ มูลค่าเศรษฐกิจชุมชน - รายได้สินค้า OTOP (เฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากการแปรรูปทรัพยากรชีวภาพ) - รายได้จากโครงการบ้านปลานาคาการปู
แหล่งข้อมูล	ทส. (สพภ./ทช.) กษ. (กสก.) มท. (พช.)
หน่วยวัด	ล้านบาทต่อปี
ค่าเป้าหมาย	๕.๒ มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพ ของท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๕.๒ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพของ ท้องถิ่นและภาคเอกชน
นิยาม	ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับ หมายถึง การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นให้ได้มาตรฐาน ซึ่งรวมถึงอาหารและ เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวและความงาม ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ และเครื่องใช้สอย ต่าง ๆ และรับรองจากหน่วยงานว่าเป็นผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรชีวภาพ หรือภูมิ ปัญญาท้องถิ่น โดยผ่านการใช้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อความหลากหลายทาง ชีวภาพและแบ่งปันรายได้ไปใช้ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ หรือมี รากฐานจากการผลิตสินค้าเกษตร หัตถกรรม และเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ มีชื่อเสียง และมีความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์ เช่น ตราส่งเสริมผลิตภัณฑ์และ บริการจากความหลากหลายทางชีวภาพ (Bioeconomy promotion mark) ตราสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (Geographical Indication หรือ GI)
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกระดับสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นผ่าน โครงการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับตราส่งเสริม Bioeconomy promotion mark - จำนวนรายการสินค้าที่ได้รับตรา GI
แหล่งข้อมูล	ทส. (สพภ.) พณ. (ทป.) ภาคเอกชน
หน่วยวัด	จำนวนผลิตภัณฑ์ / สินค้า

คำเป้าหมาย	๕.๓ การประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๕.๓ ข้อมูลการประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นและธุรกิจเอกชน
นิยาม	มูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่น เป็นการประเมินมูลค่าการบริการนิเวศจากการใช้ประโยชน์ทางตรง และโดยอ้อมจากระบบนิเวศที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่น ผ่านการส่งเสริมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community-Based Management) เช่น โครงการป่าชุมชน โครงการป่าครอบครัว เป็นต้น
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การประเมินมูลค่าของการบริการระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นของโครงการที่มีการส่งเสริมภาคประชาชนในการจัดการดูแลทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	มูลค่าที่ได้จากการบริการของระบบนิเวศของโครงการป่าครอบครัว (ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕ และปีปัจจุบัน) มูลค่าที่ได้จากการบริการของระบบนิเวศของโครงการป่าชุมชน
แหล่งข้อมูล	ทส. (สพท./ทช./ปม.)
หน่วยวัด	บาท

เป้าหมายที่ ๖	ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนในภาคการผลิตและบริการ รวมถึงการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ และการท่องเที่ยว
ค่าเป้าหมาย	๖.๑ สัดส่วนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อพื้นที่ทั้งหมด ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ (ป่าไม้ เกษตร และประมง)
ตัวชี้วัด	๖.๑ ร้อยละของสัดส่วนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อพื้นที่ทั้งหมด (เกษตรและประมง)
นิยาม	พื้นที่การผลิตและบริการ ซึ่งรวมถึงการผลิตภาคป่าไม้ การทำเกษตร และการทำประมงที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และช่วยลดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่การผลิตในภาคป่าไม้ เกษตร และประมงที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืน
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลพื้นที่การผลิตภาคป่าไม้ เกษตร และประมงทั้งหมด และพื้นที่การผลิตที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืนทั่วประเทศ ผ่านการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน ร้อยละสัดส่วนพื้นที่ = $\frac{\text{ขนาดพื้นที่การผลิตที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืน (ไร่ หรือ ตร.กม.)}}{\text{ขนาดพื้นที่การผลิตทั้งหมด (ไร่ หรือ ตร.กม.)}}$
ข้อมูลประกอบ	- พื้นที่การทำป่าไม้อย่างยั่งยืน - พื้นที่การทำเกษตรยั่งยืนและเกษตรอินทรีย์ - พื้นที่การทำประมงอย่างยั่งยืน
แหล่งข้อมูล	ทส. (ปม./อ.อ.ป.) กษ. (กปศ./กวก./กปม.)
หน่วยวัด	ร้อยละ
ค่าเป้าหมาย	๖.๒ สัดส่วนจำนวนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืนต่อจำนวนทั้งหมด (ปศุสัตว์และท่องเที่ยว) เพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๖.๒ ร้อยละของจำนวนพื้นที่การผลิตและบริการที่ใช้แนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อความยั่งยืนต่อจำนวนทั้งหมด (ปศุสัตว์และท่องเที่ยว)
นิยาม	จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และช่วยลดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนทั่วประเทศ

วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลจำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนผ่านการติดตาม ด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน ร้อยละจำนวนพื้นที่ = จำนวนฟาร์มที่ใช้แนวทางอย่างยั่งยืน (ไร่ หรือ ตร.กม.)/ จำนวนฟาร์มทั้งหมด (ไร่ หรือ ตร.กม.)
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ทั้งหมด - จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืน
แหล่งข้อมูล	กษ. (กปศ.)
หน่วยวัด	จำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ใช้แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืน (แห่ง)
ค่าเป้าหมาย	๖.๓ จำนวนพื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ใช้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ๒๐ ชุมชน
ตัวชี้วัด	๖.๓ จำนวนพื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ได้รับมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
นิยาม	การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว ที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี และวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อปกป้อง สงวน รักษา และพัฒนาสิ่ง เหล่านี้ให้อนุชนคนรุ่นหลัง ซึ่งต้องปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ทั้งนักท่องเที่ยว คนท้องถิ่น ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยว ในปัจจุบันมีรูปแบบการท่องเที่ยวหลายแบบที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การท่องเที่ยวเชิงชุมชน (Community based tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นต้น
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ใช้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งมีการ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เช่น หลักเกณฑ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำหรับแหล่งท่องเที่ยว (Global Sustainable Tourism Criteria for Destination, GSTC-D) การจัดการตามมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (STMS) เป็นต้น
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผ่านการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตาม การดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	พื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ได้รับมาตรฐาน STMS
แหล่งข้อมูล	กก. (อพท.)
หน่วยวัด	พื้นที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ได้รับมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (แห่ง)

เป้าหมายที่ ๗	จัดให้มีกลไกและมาตรการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงความปลอดภัยทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม
คำเป้าหมาย	๗.๑ มีกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมที่ทุกหน่วยงานรับผิดชอบนำไปใช้เป็นมาตรฐานของประเทศ
ตัวชี้วัด	๗.๑ กลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมที่เป็นมาตรฐานของประเทศ
นิยาม	กลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม หมายถึง กลไกและกฎระเบียบที่นำหลักการสากลที่อ้างอิงในพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์มาใช้ โดยมีขั้นตอนการยินยอมโดยการแจ้งล่วงหน้า (Prior Informed Consent) และการจัดทำเงื่อนไขและข้อตกลงร่วมกัน (Mutually Agreed Terms) ในการสื่อสารแจ้งให้พิจารณายินยอมการนำวัสดุไปใช้ และการเจรจาข้อตกลงร่วมกันเพื่อการแบ่งกันกันระหว่างผู้ให้และผู้ใช้ทรัพยากรพันธุกรรม
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ ผู้ครอบครอง ผู้ดูแลทรัพยากรพันธุกรรมและผู้ขอใช้ทรัพยากรพันธุกรรม นำไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยพัฒนาหรือเพื่อการค้า
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	รวบรวมจากเอกสารคำขออนุญาต คำยินยอม และข้อตกลงและเงื่อนไขการแบ่งปันผลประโยชน์
ข้อมูลประกอบ	คำขออนุญาตการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมของผู้ขอใช้ และใบอนุญาตและข้อตกลงเงื่อนไขการแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงคำยินยอมการเข้าถึงของผู้ให้ ผู้ครอบครองและผู้ดูแล
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานรับผิดชอบในการพิจารณาอนุญาตคำขอใช้ทรัพยากรพันธุกรรม พืช สัตว์ สัตว์น้ำ จุลินทรีย์ ซึ่งมีกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่กำกับการเข้าถึงและ/หรือการแบ่งปันผลประโยชน์
หน่วยวัด	จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบ จำนวนกลไกและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
คำเป้าหมาย	๗.๒ หน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานนำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้
ตัวชี้วัด	๗.๒ จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบที่นำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้
นิยาม	หน่วยงานรับผิดชอบ หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมาย และหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองทรัพยากรพันธุกรรม

	<p>ทรัพยากรพันธุกรรม หมายถึง ส่วนประกอบของพืช สัตว์ จุลชีพ หรือจากแหล่งที่มาอื่นใด ซึ่งประกอบด้วยหน่วยทางพันธุกรรมที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและมีมูลค่าในทางความจริง หรืออาจมีมูลค่าในอนาคต</p> <p>การเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ หมายถึง การสำรวจ การศึกษา การเข้าไปเก็บหรือรวบรวมซึ่งทรัพยากรพันธุกรรม เพื่อนำทรัพยากรพันธุกรรม หรือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรมไปใช้ประโยชน์</p> <p>การแบ่งปันผลประโยชน์ เป็นการทำความตกลงร่วมกันระหว่างเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดทรัพยากรพันธุกรรม หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ที่ประสงค์จะนำทรัพยากรหรือภูมิปัญญาไปใช้</p>
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การดำเนินงานของหน่วยงานที่มีการนำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงานผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนหน่วยรับผิดชอบเรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จาก (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. - จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบที่นำกลไกและกฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ไปบังคับใช้
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./อส./ปม./ทช./สพภ.) กษ. (กปม./กวก./กปศ.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ/วพ.) อว.(ศช.) สถาบันการศึกษา
หน่วยวัด	ร้อยละของหน่วยงานรับผิดชอบ
ค่าเป้าหมาย	๗.๓ ผู้ใช้ ผู้ครอบครอง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง มีขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม
ตัวชี้วัด	๗.๓ ขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมของผู้ใช้ ผู้ครอบครอง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง
นิยาม	<p>ขีดความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ หมายถึง ความสามารถที่จำเป็นและมีเพียงพอต่าง ๆ ประกอบด้วย ความเข้าใจและความรู้ด้านความสำคัญของทรัพยากรพันธุกรรมในการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน ด้านการเจรจาตกลงและแบ่งปันผลประโยชน์ทั้งฝ่ายผู้ให้และผู้ขอใช้ อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม ด้านผลประโยชน์ด้านเป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน รวมถึงขีดความสามารถของหน่วยงานรับผิดชอบในการให้อนุญาตและส่งเสริมความรู้ให้แก่ชุมชน ประชาชน และภาคธุรกิจ</p>

ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงานให้อนุญาต ชุมชน นักวิจัย นักลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	รวบรวมการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ ที่มีวัตถุประสงค์เพิ่มและสร้างขีดความสามารถด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ได้เหมาะสม ยุติธรรมและเท่าเทียมจากหน่วยงานให้อนุญาต หรือองค์กรที่สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถ
ข้อมูลประกอบ	ผลผลิตจากกิจกรรม/โครงการ เพิ่มและสร้างขีดความสามารถฯ เป็นองค์ความรู้ ข้อมูล แนวทางปฏิบัติ และข้อเสนอแนะ
แหล่งข้อมูล	ทุกภาคส่วนที่ริเริ่มดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ เพิ่มและสร้างขีดความสามารถ
หน่วยวัด	จำนวนกิจกรรม/โครงการ ต่อปี
ค่าเป้าหมาย	๗.๔ มีผลประโยชน์ทั้งที่สร้างรายได้ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน (องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือ) จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมของประเทศเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๗.๔ ผลประโยชน์ทั้งที่สร้างรายได้ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน (องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือ) จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมของประเทศ
นิยาม	ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินจากทรัพยากรพันธุกรรม หมายถึง ผลประโยชน์ที่อยู่ในรูปค่าธรรมเนียม เงินทุนเพื่อการวิจัย รายได้ การเป็นเจ้าของร่วมในสิทธิและทรัพย์สินทางปัญญา ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมที่เกิดจากการทำความตกลงร่วมกันระหว่างเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดทรัพยากรพันธุกรรม ผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมในรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ตัวเงิน ซึ่งช่วยให้เกิดความร่วมมือ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาผลงานวิจัย การฝึกอบรม และองค์ความรู้ต่าง ๆ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	- ผลประโยชน์ที่อยู่ในรูปตัวเงินที่เกิดจากการทำข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมที่รวมถึงพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ภายใต้พระราชบัญญัติและระเบียบที่เกี่ยวข้อง - องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยภายในประเทศ และต่างประเทศ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	- การรวบรวมข้อมูลผลประโยชน์จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน - การรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ งานวิจัย ความร่วมมือ และเทคโนโลยีจากหน่วยงานรวบรวมข้อมูลภายใต้ พระราชบัญญัติและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูลประกอบ	- รายได้จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์

	- องค์ความรู้ ข้อมูล และความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม
แหล่งข้อมูล	ทส. (อส./ปม./ทช.) กษ. (กวก./ กปม./ กปศ.) สธ. (กรมการแพทย์แผนไทยฯ/ วพ.) อว. (วว./ศช.) หน่วยวิจัย สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	- บาท - เรื่อง/ชุดข้อมูล/โครงการ
ค่าเป้าหมาย	๗.๕ หน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานมีการจัดทำมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ และสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันมีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ร้อยละ ๕๐
ตัวชี้วัด	๗.๕ จำนวนสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันที่มีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ
นิยาม	หน่วยงานรับผิดชอบ หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลและดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางชีวภาพตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบัน หรือ IBC เป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการควบคุมดูแลความปลอดภัยทางชีวภาพที่ครอบคลุมทั้งด้านการใช้ประโยชน์และควบคุมกระบวนการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	คณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันทั่วประเทศที่มีการจัดทำแนวทางจัดทำมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพ หรือดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีชีวภาพ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลหน่วยงานที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพระดับสถาบันที่มีการจัดทำมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพจากหน่วยงานรวบรวมข้อมูล
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง - จำนวนสถาบันการศึกษาที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพ - จำนวนหน่วยงานรับผิดชอบที่มีการจัดทำมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ - จำนวนสถาบันการศึกษาที่มีคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพที่มีการจัดทำกลไกและแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	อว. (ศช.)
หน่วยวัด	ร้อยละของหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	
เป้าหมายที่ ๘	บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในนโยบาย แผน และการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในทุกระดับ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ
ค่าเป้าหมาย	๘.๑ จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างน้อย ๒ กลุ่ม เพื่อสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการบรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ อย่างน้อย ๕ ฉบับ
ตัวชี้วัด	๘.๑ จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ
นิยาม	แผนงานในระดับโครงการและกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อร่วมกันกันดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	แผนงานหรือโครงการที่เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการหรือช่วยเสริมการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งในแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ ที่มีความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ๒ กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา/วิจัย
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลแผนงานหรือโครงการที่เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการหรือช่วยเสริมการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผน
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนแผนงานและกิจกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างน้อย ๒ กลุ่ม
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผน
หน่วยวัด	จำนวนแผนงานและกิจกรรม
ค่าเป้าหมาย	๘.๒ จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวกประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มขึ้น ๑๐ ฉบับ
ตัวชี้วัด	๘.๒ จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวกประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	นโยบาย หมายถึง หลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ แผน หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นไว้เป็นแนวทาง แนวทางการดำเนินงาน หมายถึง วิธีการที่ตั้งเป็นกฎ ข้อกำหนด ระเบียบ หรือกฎหมาย เป็นต้น
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ทั้งประเทศ โดยครอบคลุมนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ

วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูลและเอกสาร ข้อมูลนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของ ภาคส่วนต่าง ๆ
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผนวก ประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผน
หน่วยวัด	จำนวนนโยบาย แผน และแนวทางการดำเนินงาน
ค่าเป้าหมาย	๘.๓ จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่นอย่างน้อย ๕ ฉบับ (ระดับจังหวัด)
ตัวชี้วัด	๘.๓ จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่น
นิยาม	แผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนที่มีความครอบคลุมทุกมิติการพัฒนามุ่งตอบสนอง ความต้องการและแก้ไขปัญหาที่สำคัญของจังหวัดและขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนา จังหวัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับชาติ นโยบายรัฐบาล และ แผนพัฒนาภาคตามศักยภาพและโอกาสของพื้นที่
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	แผนพัฒนาจังหวัดที่มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการความ หลากหลายทางชีวภาพไว้อย่างชัดเจน และมีโครงการหรืองบประมาณที่ดำเนินงาน สำหรับด้านการอนุรักษ์ พันธุ์ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ หรือความ หลากหลายทางชีวภาพของจังหวัด
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนเป้าหมาย และแผนงานภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดทั่วประเทศ
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนโครงการ งบประมาณ หรือแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความ หลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่น
แหล่งข้อมูล	มท. (สถ./ อปท.)
หน่วยวัด	จำนวนแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่น (ฉบับ)
ค่าเป้าหมาย	๘.๔ สัดส่วนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผย ข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยสมัครใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ และภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ สัดส่วนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใน กลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทาง ชีวภาพโดยสมัครใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐
ตัวชี้วัด	๘.๔ จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 ที่เปิดเผยข้อมูล การดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การเปิดเผยข้อมูล ที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ หรือข้อมูลความเสี่ยง การพึ่งพา และผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเปิดเผยผ่าน

	ช่องทางต่าง ๆ รวมถึงนโยบาย แผน กลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงและผลกระทบ รายงาน และเว็บไซต์ขององค์กร
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่ม SET 50 โดยสมัครใจ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลบริษัทที่มีการเผยแพร่ข้อมูลที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพผ่านช่องทางต่าง ๆ
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนบริษัทที่มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่ม SET 50 ในปี พ.ศ.๒๕๖๕ - จำนวนบริษัทที่มีการเผยแพร่ข้อมูลที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพผ่านช่องทางต่าง ๆ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานรัฐอื่น ๆ (ก.ล.ต.) องค์กรอื่น ๆ (ตลท.)
หน่วยวัด	ร้อยละของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET 50

เป้าหมายที่ ๙	เพิ่มช่องทางและเงินทุนสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกทางการเงิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
ค่าเป้าหมาย	๙.๑ สัดส่วนของงบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๐.๓ ของงบประมาณทั้งหมด
ตัวชี้วัด	๙.๑ งบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	งบประมาณทั้งหมด หมายถึง งบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทย คือ แผนงบประมาณเพื่อจัดหาทุนแก่การดำเนินการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นสำหรับใช้เป็นหลักในแต่ละปีงบประมาณซึ่งจะเริ่มต้นในวันที่ ๑ ตุลาคมของทุกปี ไปจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายนของปีถัดไป งบประมาณด้านความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง งบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงานภาครัฐที่มีการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐที่มีการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยดำเนินการตามกระบวนการของ BIOFIN ตามสูตรที่กำหนดไว้ใน Financial Need Assessment และผลลัพธ์จาก Biodiversity Expenditure Report ที่ครอบคลุม ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และปีปัจจุบัน
ข้อมูลประกอบ	- งบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทย ปี พ.ศ.๒๕๖๖ และปีปัจจุบัน - งบประมาณค่าใช้จ่ายเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ.๒๕๖๖ และปีปัจจุบัน
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ.) นร. (สงป.) องค์การระหว่างประเทศ (BIOFIN)
หน่วยวัด	ร้อยละของงบประมาณทั้งหมด
ค่าเป้าหมาย	๙.๒ มีกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวนอย่างน้อย ๑ กลไก
ตัวชี้วัด	๙.๒ จำนวนกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ที่นำไปใช้
นิยาม	กลไกสนับสนุนที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับผู้ประกอบการที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ จัดการ หรือใช้แนวทางที่เป็นมิตรต่อระบบนิเวศ หรือลดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	การกำหนดกลไกหรือมาตรการของหน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับผู้ประกอบการทุกระดับทั้งจากแหล่งทุนภายในประเทศและต่างประเทศ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูล กลไกหรือมาตรการที่ช่วยส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพจากหน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูลประกอบ	จำนวนกลไกสนับสนุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนกลไกสนับสนุน (กลไก / มาตรการ)
ค่าเป้าหมาย	๙.๓ ภาคส่วนอย่างน้อย ๑ สาขา มีการปรับแนวทางการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบการคุกคาม ความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ตัวชี้วัด	๙.๓ ผลการปรับเปลี่ยนดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบ การคุกคาม ความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพของภาคส่วนต่าง ๆ
นิยาม	แนวทางการดำเนินงานเพื่อลดความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นการนำแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ หรือการพัฒนาโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก เพื่อบรรเทาผลกระทบ และส่งเสริมให้เกิดการปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มหน่วยงานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และกลุ่มหน่วยงานการพัฒนาของประเทศที่มีการนำแนวทางการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้แทนแนวทางการดำเนินงานเดิมที่ส่งผลให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูลประกอบ	การดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการลดความเป็นอันตรายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ.) องค์การระหว่างประเทศ (BIOFIN)
หน่วยวัด	จำนวนภาคส่วน/ประเภทหน่วยงาน (สาขา)
ค่าเป้าหมาย	๙.๔ มาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้เพิ่มขึ้นจำนวนอย่างน้อย ๓ มาตรการ และมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพลดลง
ตัวชี้วัด	๙.๔ จำนวนมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปใช้ และจำนวนมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

นิยาม	แรงจูงใจเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การชักนำซึ่งได้ออกแบบและนำมาปฏิบัติเพื่อให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ร่วมมือกันในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มาตรการแรงจูงใจมักอยู่ในรูปที่เกี่ยวกับกับนโยบาย กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ หรือสังคม
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	แรงจูงใจเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการนำไปใช้ทั่วประเทศ ครอบคลุมทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนเอกสารและการสำรวจผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	จำนวนมาตรการจูงใจที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนมาตรการจูงใจ (เรื่อง)
ค่าเป้าหมาย	๙.๕ กลไกทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ กลไก
ตัวชี้วัด	๙.๕ จำนวนกลไกทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	กลไกทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ - กลไกทางตลาดโดยตรง เช่น ค่าธรรมเนียม ภาษี ค่าผ่านทาง ค่าสัมปทาน ค่าตอบแทนระบบนิเวศ (PES) พันธบัตรสีเขียว/น้ำเงิน ระบบชดเชยหรือ กำหนดเขตห้ามซื้อขาย ใบอนุญาตแสวงหาประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ กลไกตลาดโดยอ้อม เช่น สินค้ำสีเขียว - กลไกอื่น ๆ เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม มาตรการลดหย่อนภาษี เงินอุดหนุน กองทุน Trust Fund, Mitigation Bank
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	กลไกทางการเงินภายในประเทศที่มีการประกาศใช้เป็นรูปธรรม
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนเอกสารและการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	จำนวนกลไกทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนกลไกทางการเงิน (กลไก)

เป้าหมายที่ ๑๐	พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ
ค่าเป้าหมาย	๑๐.๑ มีระบบการจัดการข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่น้อยกว่า ๓ ระบบ
ตัวชี้วัด	๑๐.๑ ระบบการจัดการข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
นิยาม	จำนวนฐานข้อมูลที่มีการแสดงผลข้อมูลเพื่อใช้สนับสนุนการทำงานของชุมชนในแต่ละท้องถิ่นในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้พื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นถิ่น ตลอดจนเทคโนโลยีของชุมชน เพื่อให้เกิดการรวบรวมและจัดระเบียบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถเข้าถึงข้อมูลเป็นสาธารณะหรือไม่เปิดเผยข้อมูล ลักษณะข้อมูลที่สนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ข้อมูลสถิติ ข้อมูลเชิงพื้นที่ ข้อมูลที่สามารถสืบค้นได้
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ฐานข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรมของสัตว์ พืช จุลินทรีย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแหล่งการเข้าถึงข้อมูล (กรณีที่เป็นข้อมูลสาธารณะ) ผ่านแบบสอบถาม การติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	จำนวนระบบข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและการดำเนินงานในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./ทช./สพภ.) อว. (สวทช.) อพ.สธ.
หน่วยวัด	จำนวนระบบฐานข้อมูล

คำเป้าหมาย	๑๐.๒ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและมาตรฐาน จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕
ตัวชี้วัด	๑๐.๒ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและมาตรฐาน
นิยาม	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เพื่อสนับสนุนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น จังหวัด และมีการสำรวจและจัดทำข้อมูลทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เพื่อสนับสนุนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นจังหวัด
วิธีการรวบรวม และคำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากฐานข้อมูลสมาชิกโครงการ อพ.สธ. และติดตามจำนวนจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งรายงานตามเกณฑ์มาตรฐาน อพ.สธ.
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการสนองพระราชดำริ โครงการ อพ.สธ. - จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดทำข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	อพ.สธ. มท. (สธ./อปท)
หน่วยวัด	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งรายงานตามเกณฑ์มาตรฐาน อพ.สธ.
คำเป้าหมาย	๑๐.๓ เครือข่ายสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.) ที่สนับสนุนท้องถิ่นในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐
ตัวชี้วัด	๑๐.๓ จำนวนรายการข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่นที่มีการตรวจสอบความถูกต้องโดยสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.)
นิยาม	ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพที่มีการสำรวจ จัดทำบันทึกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นสมาชิก ภายใต้ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยเครือข่ายประสานงานโครงการ อพ.สธ.
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกภายใต้ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยเครือข่ายประสานงานโครงการ อพ.สธ. ทั่วประเทศ
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การติดตามข้อมูลผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน

ข้อมูลประกอบ	- จำนวนมหาวิทยาลัยเครือข่ายประสานงานโครงการ อพ.สธ. - จำนวนรายการข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นสมาชิก ที่มีการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยมหาวิทยาลัยเครือข่าย (ปี ๒๕๖๕ และปีปัจจุบัน)
แหล่งข้อมูล	อพ.สธ. มหาวิทยาลัยเครือข่าย อพ.สธ.
หน่วยวัด	จำนวนรายการข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว
ค่าเป้าหมาย	๑๐.๔ มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในแผนงานของภาคส่วนต่างๆ ไม่น้อยกว่า ๕๐ กิจกรรม/โครงการ ต่อปี
ตัวชี้วัด	๑๐.๔ จำนวนกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ ที่ดำเนินงานในการสื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในแผนงานของภาคส่วนต่าง ๆ
นิยาม	กิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในแผนงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารการสร้างความตระหนัก การศึกษาข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ข้อมูลและความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการสื่อสารการรับรู้และมาตรการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในการสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และความซาบซึ้งในคุณค่าที่หลากหลายของความหลากหลายทางชีวภาพเป็นรากฐานของความเต็มใจของบุคคลในการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินการที่จำเป็น
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพทั่วประเทศ ครอบคลุมทั้งกิจกรรมของภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรภาคประชาสังคม
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การทบทวนข้อมูลและเอกสาร และการติดตามด้วยแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	จำนวนกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./สส.) อว. (วว./สกสว./สวทช./วช./อพวช.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ด้านการจัดทำเผยแพร่ สื่อสารองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ (กิจกรรม/โครงการ/แผนงาน)

คำเป้าหมาย	๑๐.๕ ทุกภาคส่วน (ภาครัฐส่วนกลางและท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน รวมถึงชุมชนท้องถิ่น กลุ่มเปราะบาง เยาวชน สตรี และกลุ่มชาติพันธุ์) มีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศของประเทศ ต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน
ตัวชี้วัด	๑๐.๕ ความตระหนักรู้ของภาคส่วนต่าง ๆ (ภาครัฐส่วนกลางและท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน รวมถึง ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มเปราะบาง เยาวชน สตรี และกลุ่มชาติพันธุ์) ในเรื่องความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศของประเทศ ต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน
นิยาม	ภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญสามารถบอกถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพได้ และมีการแสดงออกถึงความสำนึกถึงประโยชน์ของการมีอยู่ของความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	ทั้งประเทศ โดยสุ่มจากตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างตามหลักวิชาการที่ครอบคลุมส่วนที่มีบทบาท ๔ ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยการสุ่มสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละภาคส่วน
ข้อมูลประกอบ	ผลการสำรวจเพื่อประเมินความตระหนักรู้ของภาคส่วนต่าง ๆ ในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงความตระหนักในเรื่องเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ.)
หน่วยวัด	ร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจที่มีความตระหนักรู้ในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพและเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ

เป้าหมายที่ ๑๑	เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในด้านงานวิจัย วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ค่าเป้าหมาย	๑๑.๑ มีผลการศึกษาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๑๑.๑ จำนวนเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ
นิยาม	เทคโนโลยี (Technology) จะเป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ มาผสมผสานกันเพื่อสนองเป้าหมายเฉพาะตามความต้องการของมนุษย์ โดยการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตและจำหน่ายให้ต่อเนื่องตลอดทั้งกระบวนการ เป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มาเป็นวิธีการปฏิบัติและประยุกต์ใช้เพื่อช่วยในการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลลัพท์ที่ดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้น ได้ผลดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีการพัฒนาขึ้นจากหน่วยงานวิจัยทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนเป้าหมายการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน การรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การติดตามข้อมูลผ่านแบบสอบถามการติดตามการดำเนินงาน
ข้อมูลประกอบ	- จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร - จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	อว. (วว./สกสว./สวทช./วช./อพวช.) กษ. (กวก.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม

คำเป้าหมาย	๑๑.๒ มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ ไม่น้อยกว่า ๑๐ เรื่องต่อปี
ตัวชี้วัด	๑๑.๒ จำนวนกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ดำเนินงาน
นิยาม	กิจกรรม/โครงการที่มีการผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น คู่มือ แนวปฏิบัติที่ดี สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงงานวิจัยภายใต้กิจกรรมการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม/โครงการที่มีการผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพทั่วประเทศ ครอบคลุมทั้งกิจกรรมของภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรภาคประชาสังคม
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่มีการผลิตชุดข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพจากของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูลประกอบ	จำนวนกิจกรรม/โครงการวิจัยสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ./ปม.) อว. (วว./สกสว./สวทช./วช./อพวช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนกิจกรรม/โครงการวิจัย (เรื่องต่อปี)
คำเป้าหมาย	๑๑.๓ มีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด	๑๑.๓ จำนวนกิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่ดำเนินงาน
นิยาม	กิจกรรม/โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยและวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรชีวภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศของหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรมและโครงการความร่วมมือด้านการวิจัย งานประชุมวิชาการระดับประเทศ และระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ

วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลกิจกรรมและโครงการความร่วมมือด้านการวิจัย งานประชุม วิชาการระดับประเทศ และระดับนานาชาติ
ข้อมูลประกอบ	โครงการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพข้อตกลง ความร่วมมือด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	อว. (วว./สทสว./สวทช./วช./อพวช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนโครงการ/กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ความร่วมมือฯ

เป้าหมายที่ ๑๒	พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
คำเป้าหมาย	๑๒.๑ ประกาศใช้พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเปิดช่องว่างและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพของประเทศ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐
ตัวชี้วัด	๑๒.๑ พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ มีผลบังคับใช้
นิยาม	การผลักดันเพื่อประกาศใช้ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งดำเนินการเพื่อให้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย เพื่อเป็นกฎหมายกลางที่ครอบคลุมการส่งเสริมและการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และยกระดับ หรือเปิดช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดกลไกการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน กลไกการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมตลอดจนการควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	(ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	รวบรวมข้อมูลสถานการณ์การพิจารณาและการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ
ข้อมูลประกอบ	พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ
แหล่งข้อมูล	ทส. (สผ.)
หน่วยวัด	ไม่มี
คำเป้าหมาย	๑๒.๒ การทบทวนและปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติในกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้ ไม่น้อยกว่า ๓ เรื่อง
ตัวชี้วัด	๑๒.๒ จำนวนขอกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครอง อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับการทบทวนและปรับปรุง
นิยาม	กฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง กฎหมายลำดับรองที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงานผู้รับผิดชอบอื่น ๆ ที่มีการทบทวนหรือปรับปรุง และประกาศใช้เพื่อยกระดับเพิ่มความครอบคลุมการดำเนินงานทรัพยากรชีวภาพที่อยู่ภายใต้ภารกิจในปัจจุบัน

ขอบเขต/ กลุ่มเป้าหมาย	กฎหมายลำดับรองของหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่รวมเป็นคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๓ และหน่วยงานภายใต้ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.
วิธีการรวบรวมและ คำนวณข้อมูล	การรวบรวมข้อมูลการแก้ไขและประกาศบังคับใช้กฎหมายลำดับรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูลประกอบ	กฎหมายลำดับรองที่ได้รับการแก้ไขและประกาศใช้
แหล่งข้อมูล	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยวัด	จำนวนกฎหมายและระเบียบฯ (ฉบับ/เรื่อง)

อักษรย่อชื่อหน่วยงาน

ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สป.ทส.	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สส.	กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
คพ.	กรมควบคุมมลพิษ
ทช.	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ทธ.	กรมทรัพยากรธรณี
ทน.	กรมทรัพยากรน้ำ
ปม.	กรมป่าไม้
อส.	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
สผ.	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อ.ส.พ.	องค์การสวนพฤกษศาสตร์
อสส.	องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย
อ.อ.ป.	องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
สพภ.	สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)
อบก.	องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สป.กษ.	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กข.	กรมการข้าว
ชป.	กรมชลประทาน
กปม.	กรมประมง
กปศ.	กรมปศุสัตว์
พด.	กรมพัฒนาที่ดิน
กวก.	กรมวิชาการเกษตร
กสก.	กรมส่งเสริมการเกษตร
มม.	กรมหม่อนไหม
มกอช.	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
สศก.	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
สวพส.	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
สวก.	สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)

อว.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สป.อว.	สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
วช.	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
สกสว.	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สวทช.	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
ศช.	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
บพค.	หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคนและทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม
วว.	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
อพวช.	องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ
สทอภ.	สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
สนช	สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
สป.สธ.	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กรมการแพทย์แผนไทยฯ	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
วพ.	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
อน.	กรมอนามัย
สวส.	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข
อย.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
อก.	องค์การเภสัชกรรม
กค.	กระทรวงการคลัง
สส.	กรมสรรพสามิต
กศ.	กรมศุลกากร
สบน.	สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
สศค.	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
กต.	กระทรวงการต่างประเทศ
กรมสนธิสัญญาฯ	กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
กก.	กระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา
สป.กก.	สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กทท.	กรมการท่องเที่ยว
ททท.	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
อพท.	องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

พม.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ดย.	กรมกิจการเด็กและเยาวชน
ผส.	กรมกิจการผู้สูงอายุ
สค.	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
พส.	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
พอช.	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กท.	กระทรวงกลาโหม
ทบ.	กองทัพบก
ทร.	กองทัพเรือ
คค.	กระทรวงคมนาคม
จท.	กรมเจ้าท่า
ทล.	กรมทางหลวง
กทท.	การทำเรือแห่งประเทศไทย
รพท.	การรถไฟแห่งประเทศไทย
ทอท.	บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
ดศ.	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
สสช.	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
พณ.	กระทรวงพาณิชย์
ทป.	กรมทรัพย์สินทางปัญญา
พค.	กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
มท.	กระทรวงมหาดไทย
ปค.	กรมการปกครอง
พช.	กรมการพัฒนาชุมชน
ปก.	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ยผ.	กรมโยธาธิการและผังเมือง
สถ.	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
อปท.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ยธ.	กระทรวงยุติธรรม
กคส.	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
วธ.	กระทรวงวัฒนธรรม
สวธ.	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
ศมส.	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
กรอ.	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
กสอ.	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
กพร.	กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
สมอ.	สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กนอ.	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
นร.	สำนักนายกรัฐมนตรี
กปส.	กรมประชาสัมพันธ์
บก.ปทส.	กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ศรชล.	ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
สกพอ.	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
สคทช.	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
สกท.	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
สทนช.	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
พศ.	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
สสว.	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
สศช.	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สงป.	สำนักงบประมาณ
สำนักพระราชวัง	
อพ.สธ.	โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ	
กสม.	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สตง.	สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
สชพ.	สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
หน่วยงานรัฐอื่น ๆ	
ธปท.	ธนาคารแห่งประเทศไทย
ก.ล.ต.	สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
องค์กรอื่น ๆ	
ตลท.	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์
กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๖๘๔, ๐ ๒๒๖๕ ๖๖๘๕
E-mail: bdpolicy@onep.go.th